

**TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ BİLİM DALI
POLİS MECMUASININ ŞEKİL VE MUHTEVA
BAKIMINDAN ANALİZİ 1913-1928**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Edanur YILMAZ
Danışman
Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA
Kars - 2020**

T.C.

**KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ BİLİM DALI**

**POLİS MECMUASININ ŞEKİL VE MUHTEVA
BAKIMINDAN ANALİZİ 1913-1928**

Edanur YILMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman ve Jüri Üyeleri
Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA
Doç. Dr. Cengiz ATLI
Dr. Öğrt. Üyesi Tolga AKAY**

Kars - 2020

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Edanur YILMAZ tarafından hazırlanan **Polis Mecmuasının Şekil ve Muhteva Bakımından Analizi 1913-1928** başlıklı bu çalışma, **31/01/2019** tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *başarılı* bulunarak jürimiz tarafından *Tarih* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak oy birliğiyle kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan : Doç. Dr. Cengiz ATLI

İmza:

Üye : Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA

İmza:

Üye : Dr. Öğretim Üyesi Tolga AKAY

İmza:

ONAY

Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Yaşar KOP

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “**Polis Mecmuasının Şekil ve Muhteva Bakımından Analizi 1913-1928**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Scientific Ethic Statement

I declare that I complied with the rules of academic and scientific ethics from the proposal stage to the process of completion of the study titled “**The Police Journal Analysis in Terms of the Format and Content 1913 – 1928**” as a Master Thesis I prepared, that I obtained all information in term Project with the framework of scientific ethics and traditions, that I showed sources to the each quotation I made directly or indirectly in this study I prepared as a term Project in accordance with the writing rules and works which I used have been shown in the bibliography.

31/01/ 2020

Edanur YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

ŞEKİL ANALİZİ VE İSTATİSTİKİ VERİLER.....	4
---	---

II. BÖLÜM

MECMUADAKİ FOTOĞRAFLARIN ANALİZİ	16
2.1. Polise Dair Fotoğraflar	16
2.2. Polis Vakaları.....	20
2.3. Avrupai Etki Bağlamında Fotoğraflar	25
2.4. Muhtelif Fotoğraflar	28

III. BÖLÜM

MECMUADAKİ AVRUPAI ETKİNİN İZLERİ

3.1. Yazı Dizisi Tercümeleler	36
3.2. Yazım Özellikleri Matbuat	51
3.3. Muhtelif Konular	52

IV. BÖLÜM

POLİS TEŞKİLATI VE VAKALAR

4.1. Suikast ve Ölüm Olayları	57
4.1.1. Mahmud Şevket Paşa Suikastı	57
4.1.2. Pilot Fethi ve Sadık Beylerin Şehadeti.....	58
4.1.3. Kara Kemal'in Öldürülmesi	59
4.2. Polis Teşkilatı Çalışma Prensipleri ve İşleyişe Dair Konular.....	60
4.2.1. Tevcihat ve Tebdilat	67
4.2.2. Teşkilattaki Polis İstatistiği.....	68
4.3. Adli ve İdari Vakalar	70

4.3.1. Kısım-1 Adli	70
4.3.2. Polis Vakaları.....	72
4.4. Kavanin ve Nizammat	75
4.5. Mecmua Yönetiminin Özel Açıklamaları	80
4.5.1. Düzetme ve Teşekkür.....	80
4.5.2. Muhtevaya Dair.....	82
4.5.3. İhale İlanları.....	83
4.5.4. Taltif ve Becayış İlanı	84
4.5.5. Muhasebe-i Meslekiye (Mesleki Sohbet).....	85
4.6. Mecmuadaki Makaleler	86
4.7. Muhtelif Konular	93
4.7.1. Katillerin Yöntemleri	93
4.7.2. Saltanat Makamının Duyuruları.....	94
4.7.3. Cemiyetler.....	94
4.7.4. Eser Tavsiyeleri.....	95
4.7.5. Kapitülasyonların Kaldırılması	95
4.7.6. I.Dünya Savaşının Yankıları.....	96
4.7.7. Beyanname-i Sıhhi	97
SONUÇ.....	99
KAYNAKLAR.....	101
ÖZGEÇMİŞ.....	106

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI
POLİS MECMUASININ ŞEKİL VE MUHTEVA BAKIMINDAN ANALİZİ
1913-1928
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Edanur YILMAZ
Doç.Dr. Oktay KIZILKAYA
2020 - IV + 106

ÖZET

1913-1928 yılları arasında yayımlanan polis mecmuasının sayıları incelendiğinde döneminin en güncel ve hayatın tam ortasında yer alan konuları işlediği görülecektir. Muhteva yönünden ilk sayıdan son sayıya çizgisini büyük oranda korumuş olan bu mecmua şekil ve süsleme açısından zaman zaman oldukça göze hoş gelen ancak uzunca bir süre oldukça sade bir şekilde yayımlanan bir süreli yayındır. Bu mecmua, dönemin önemli olaylarına polisin penceresinden tanıklık etmektedir. Polis mecmuası sayıları incelendikçe görülen en temel değişiklik teşkilatın Avrupa'daki emsallerinden etkilenecek kurumsal yeniliklere açık olmasıdır. Mecmuada Avrupalı etkinin ziyadesiyle var olduğu ifade edilebilir. Uzunca bir süre Avrupalı mütehassısların kaleminden çıkan yazıların tercüme ve özetleri mecmuda yer alırken, bilhassa Cumhuriyetin ilanından sonra Avrupalı etki daha çok muhtelif Avrupa devletlerinin polis teşkilatlanması ve kanunlarının tanıtımını esas almıştır. Zira hem kullanılan fotoğraflar hem de tercüme yazı dizileriyle bunu görmek mümkündür. Polis mecmuası, dünya savaşı ve akabinde istiklal harbi dönemlerinin ağır sorunlarına rağmen 15 yıl boyunca kesintisiz yayınlanmıştır. Yayın periyodu başlangıçta on beş günde bir iken bir süre sonra ayda bir, son olarak üç ayda bir olacak şekilde değişmiştir. Mecmua, saltanattan cumhuriyete geçişin en muteber tanıklarından biridir ve en önemli sorunu sürekli dile getirilen maddi zorluklar olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Polis, Mecmua, Saltanat, Cumhuriyet, Muhteva.

Kafkas University
Institute of Social Sciences
Department of History
The Police Journal Analysis in Terms of the Format and Content
1913 – 1928
Master's Thesis
Edanur YILMAZ
Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA
2020 – IV + 106

ABSTRACT

When the issues of the police journal published between 1913-1928 are considered, it is observed that the current subjects at that time and the real life problems are discussed. This journal witnesses the historical events through the eyes of the police. With respect to content, this journal, which has largely maintained its characteristics from the first to the last issue, is quite pleasing to the eye from time to time in terms of format and embellishment, but is published artlessly for a long time. Despite the grave problems of World War I and The Turkish War of Independence, the police journal was published continually for 15 years. The publication period was changed from once every fifteen days to once a month and then once every three months. The journal is the one of the most esteemed witnesses of the transition from the reign to the republic, and its most important problem has been the constant financial difficulties.

Keywords: Police, Journal, Reign, Republic, Content.

ÖNSÖZ

Polis mecmuası Osmanlı Devleti'nin son dönemi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarını kapsayan zaman diliminde büyük değişime tanıklık etmiş önemli bir mecmuadır. Bu özelliğiyle mecmuanın 1913-1928 yılları arasında Osmanlı Türkçesi ile neşredilen nüshalarının genel bir analizini yaparak kılavuz niteliğinde bir çalışma vücuda getirmek amaç edinilmiştir. Yapılan literatür taramasında Polis mecmuası ile ilgili iki adet yüksek lisans tezi yapıldığı ve bu iki tezinde suç ve polis üzerine odaklandığı görülmüştür. Bu açıdan hedeflenen husus, bunları kapsamakla beraber bunların dışında daha sonra mecmua ile ilgili herhangi bir konuyu çalışmak isteyen araştırmacılara kılavuz niteliğinde bir eser meydana getirmek bu çalışmanın amaçlarından sadece biridir.

Çalışmada yegâne kaynak, Polis mecmuasının 1913-1928 yılları arasında neşredilen nüshalarından ibaret olup bunlara dair hem şeklen hem de içerik yönünden önemli görülen hususların değerlendirilmesini içermektedir. Bu noktada tekrara düşmemek için özel gayret gösterilmiş, birbirinin benzeri olan konular ikinci bir defa farklı bir husus yok ise irdelenmemiştir. Bu çalışma bir çeviri olmayıp mecmuadaki önemli tarihi olayların ön plana çıkartılmasını amaç edinmiştir. Ayrıca mecmua içinde ele alınan özel konulara ait mecmua harici ek bilgiler diğer ilgili kaynaklar taranarak ilave edilmiştir. Mecmuada güncel konu olduğu için döneminde anlatılan herhangi bir olay, (Mahmud Şevket Paşa suikastı gibi) detaya inilmeden ve açıklama yapılmadan doğrudan anlatıldığı için ek bilgi vermek konuyu daha anlaşılır kılacaktır.

Çalışmanın içeriği ve başlığı göz önüne alındığında mecmuadaki fotoğrafların metin içinde kullanımı tercih edilmiştir. Bundan başka şekil bakımından istatistiki veriler ve lüzum görüldükçe karşılaştırmalar yapılmıştır. Özellikle ikinci bölümde başlığın içeriği gereği bolca fotoğraf kullanılmıştır. Ayrıca başka bir husus, araştırmacılar için kolaylık olması için ele alınan konu veya fotoğrafın hangi sayıda olduğu özellikle vurgulanmıştır.

Dört bölümden oluşan çalışmada birinci bölüm, mecmuadaki şeklen değişiklikleri ve istatistiki verileri kapsayan genel bir anlatıdır. İkinci bölümde mecmuadaki fotoğrafların analizi yapılmıştır. Fotoğrafların kullanılma gerekçesi ve sıklığı

değerlendirilmeye alınmıştır. Üçüncü bölümde Avrupalı etki kapsamında yazı dizisi tercüme ele alınmıştır. Mecmuada yer alan ihtisas sahibi Avrupalıların makale ve kitaplarının yazı dizisi halinde hangi konuları kapsadığı irdelenmiştir. Zaman zaman bu tür yazıların mecmuada yer alma gerekçeleri de belirtilmiştir. Dördüncü bölümde ise polis teşkilatı ve teşkilatın görev kapsamında yer alan vakaların ve diğer hususların değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışmanın ortaya çıkmasında yardımını esirgemeyen ve değerli görüşleriyle eksiklerin giderilmesinde büyük faydası olan değerli hocalarım **Cengiz ATLI, Tolga AKAY ve Oktay KIZILKAYA'** ya ve eşim **Orkun Barış YILMAZ** teşekkürü bir borç bilirim.

..../..../ 2020

Edanur YILMAZ

GİRİŞ

Esas konuya geçmeden evvel Osmanlı Devleti'nde süreli yayınların kısa bir tarihçesini yazmak ve polis mecmuasının bu anlamda önemine değinmek konuyu daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Zira süreli yayınların Osmanlı Devleti'nde çıkma gerekçesi, halkı siyasi ve ekonomik konular gibi belli konularda bilgilendirmek veya kamuoyuna yön vermek amacının dışında hükümetin faaliyetlerini halka aktarma amacını gütmektedir. (Günyol, 1993: 367-368) Bu tanım tek başına süreli yayınların resmi propaganda aracı olarak kullanıldığını gösterir. Polis mecmuasında bunun izlerini açıkça görmek mümkündür.

Osmanlı Devleti'nde süreli yayınların başlangıcı 19. yüzyılın ilk yıllarına kadar uzanmaktadır. Ancak bunlar yabancı menşeli olup Osmanlı Devleti'nde resmi olarak ilk gazete, 1 Kasım 1831 yılında çıkartılan Takvim-i Vekayi'dir. Bu gazete II. Mahmut (1785-1839) döneminde mezkûr yıldan itibaren düzensiz bir şekilde yayımlanmış, bir süre sonra haftada bir kez neşredilmiştir. Bu gazeteyi, yarı resmi gazete vasfı taşıyan, Ceride-i Havadis ve Vekayi-i Tıbbiye adlı dergiler takip etmiştir. 1860'dan itibaren Tercüman-ı Ahval ve Tasvir-i Efkâr gazetelerinin ortaya çıkmasıyla sivil gazeteler de yayım hayatına başlamıştır. Gazetelerden sonra İlk Türkçe dergiler ise 1849 yılından itibaren yayım hayatına başlamış ve daha sonra gittikçe yaygınlaşmıştır. (Demirel, 2004: 2-6,95; Parlak 2018: 41)

Daha sonraları Ruzname-i Ceride-i Havadis, Mecmua-i Fünûn, Mirât ve Mecmua-i Askeriye isimli gazeteler yayım hayatına başlamıştır. Yabancı dilde yazılan ve azınlıkların çıkardığı süreli yayınlar ise Tanzimat Fermanı'ndan sonraki süreçte çıkarılmaya başlanmıştır. Bu gazetelere örnek olarak Rumca Anatolia gazetesi, Aksedya Gazetesi, Makedonya isimli Bulgarca bir gazete ve Ermenice Manzume-i Efkâr gazetesi verilebilir. (Ceylan, 2006: 143-145; Demirel, 2004: 60; Parlak 2018: 41-42)

Osmanlı Devleti'nin Batılaşma çabasının bir ürünü olan ve Meşrutiyetten sonra hızını arttıran kurumsal yapıların Avrupa standartlarına dönüştürülmesi gayretinden polis teşkilatı da nasibini almıştır. (İnalçık, 2006: 204, 312) Dolayısıyla önce polis gazetesi ardından da polis mecmuası çıkarılmıştır.

Öte yandan Polis Mecmuasının neşredildiği ilk yıllarda siyasi hayat 31 Mart vakasının etkisindeydi ve İttihat Terakki Cemiyeti yeniden yapılanma için uğraş vermektedir aynı zamanda Devlet, bir yandan Balkanlar öte yandan ise Trablusgarp'ta savaş halindeydi. İç siyasete yansıyan bu durum bir takım suikastları de beraberinde getirmişti. Bu bağlamda kamu düzeninin sağlanması konusunda polis teşkilatının yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Yeni hükümet, eski polisin halk üzerindeki kötü imajını silmek ve kamu düzenini yeniden sağlamak için eski polisleri meslekten ihraç ederek yeni personel alımı yapmıştır. Personel eksikliği, maliye ve harbiye mezunlarının, bazı muvazzaf askerlerinden ve sorgu hâkimliği görevinde bulunan kişilerin teşkilata alınmasıyla giderilmeye çalışılmıştır. Böylece Emniyeti Umumiye Müdüriyeti yeni bir yapıya kavuşmuştur (Polis, 1911-1912, Polis Mecmuası, 1913-1923; Şahin, 2014: 27; Okçabol, 1940: 97-101).

Polis teşkilatının yeniden yapılandırılması bağlamında bilgi akışının sağlanması ve bir propaganda aracı olarak polis mecmuası çıkarılacaktır. Bu yayım, Polis adaylarının polis okullarında öğrenmiş oldukları güvenlik ve polislik bilimlerini pekiştirmek amacıyla bir nevi hizmet içi eğitim rolü oynamış ve personelinin gelişmesine ve ilerlemesine hizmet etmiştir.

Yukarıda zikredilen hususlara ek olarak Polis teşkilatında bilgi paylaşımı ve koordinasyonu sağlamak, polis teşkilatının görev ve sorumlulukları ile alakalı hususları ve tecrübeleri aktarmak amacıyla 31 Ağustos 1911 yılından itibaren İstanbul Polis Müdür-i Umumisi Mazhar Bey'in çabalarıyla "Polis" adlı gazete haftalık olarak yayınlanmaya başlanmıştır. (Şahin, 2003: 1; Okçabol, 2016: 210; Akın, 2013: 404) Bu gazete 1911 Ağustos 1912 Nisan ayları arasında toplam 31 sayı olarak çıkarılmış, fakat daha sonra çıkarılmamıştır. (Parlak 2018: 46)

Polis gazetesinin neşrinde yaşanan aksaklıklar nedeniyle daha sistemli ve kapsamlı bir içeriğe sahip bir dergi çıkarılmak istenilmiştir. Bu bağlamda Emniyet-i Umumiye Müdüriyetince yürütülen çalışmalar "Polis Mecmuası'nın Suret-i Neşr ve İdaresini Muhtevi Talimat" adlı talimatname taslağına dönüşmüştür. Bu taslak 4 Mayıs 1913 tarihinde dönemin Dâhiliye Nezareti'ne sunulmuş, 15 Mayıs 1913 tarihinde onaylanmıştır. (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2017: 238-239)

Emniyet-i Umumiye Müdürü Galip Bey (1866-1939) tarafından Padişaha gönderilen resmi yazıda, mecmuanın çıkarılma amaçları şöyle sıralanmıştır:

- 1) Çıkarılan kanun, nizamname ve bazı emir ve talimatların meslek mensuplarına iletilmesi,
- 2) Polislerin hem maddi hem de manevi olarak geliştirilmesi,
- 3) Asayiş ülkede meydana gelen olayların ve bununla ilgili alınan tedbirlerin, başarı ve tecrübelerin yayınlanması,
- 4) Polislikle birlikte kamu güvenliği ve asayişin sağlanması ile ilgili yeni gelişmelerin aktararak, bu şekilde memurların geliştirilmesi, eğitilmesi ve uzmanlaşmanın sağlanması,
- 5) Fedakârlıkları görülen memurların fotoğraflarının yayınlanması ile teşkilat mensuplarının teşvik edilmesi,
- 6) Suçlulara veya sabıkâlılara ait eşkâllerin yayınlanması ve polisin yapmış olduğu faaliyetlere ait fotoğrafların yayınlanması.

Buna göre: Polis Mecmuasının on beş günde bir yayımlanması ve yazım işlerinin, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Muhaberat ve Tensikat Müdüriyeti tarafından, hesap işlerinin ise Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Muhasebe Müdürlüğü tarafından yapılması kararlaştırılmıştır. Basım ve yayın işlemlerinden sorumlu olmak üzere Polis Mecmuası Müdüriyeti oluşturulmuştur. Bu Müdüriyet, Emniyet-i Umumiye Müdüriyetine bağlı olarak bir kâtip ve bir müdürden oluşmaktadır. Bu talimatnamenin onaylanmasından sonra 15 Mayıs 1913 tarihinde söz konusu müdürlüğe, Emniyet-i Umumiye Mümeyyizi Sadi Bey vekâleten atanmıştır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2017: 238-239, 242,508; Özel, 2019: 65; Levy, 2009: 157-159)

Tüm ön hazırlıkların yapılmasından sonra, 10 Temmuz 1329 (23 Temmuz 1913) tarihinden itibaren mecmua yayım hayatına başlamıştır. Mecmuanın basım ve dağıtım işlerinin takip edilmesi için kurulan Polis Mecmuası Müdürlüğü çalışmalarını İstanbul Adliye Binası'nda yürütmüştür (Okçabol, 1940: 210; Şahin, 2003:1).

I. BÖLÜM

ŞEKİL ANALİZİ VE İSTATİSTİKİ VERİLER

Temin edilip irdelenen Polis Mecmua sayısı 162 olup, bu mecmuanın zaman aralığı 1913-1928 yılları arasını kapsamaktadır. Mecmua bu zaman aralığında Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınmıştır. Mecmua on beş günde bir yayımlanmaktadır ve her bir sayı genelde 24 sayfadan oluşmaktadır. Ancak 88. sayıdan itibaren mecmua ayda bir, daha sonra ise üç ayda bir yayımlanmıştır. Sayfa sayısı ise 9 ila 30 arasında değişmiştir. Genellikle ilk sayfa gündeme dair bir konuya ait fotoğrafın kullanıldığı kapak sayfası olarak tanımlanmaktadır. Kapak sayfasında kullanılan fotoğrafları şahıslara ait olan, binalara ait olan ve genel meydan kalabalığı olmak üzere üç kategoride sınıflandırmak mümkündür. Birinci kategori fotoğraflar, dönemin padişahı, polis müdürleri, üst düzey bürokratlar gibi şahıslara aittir. İkinci kategori genelde Avrupa'daki büyük polis merkezlerine ait fotoğraflar, bazen de polis karakollarına ait olanlardan ibarettir. Üçüncü kategoride olanlar ise cenaze merasimi, alay merasimi gibi büyük kalabalıkların yer aldığı fotoğraflardır. Kapak fotoğrafı ikinci seneden sonra kullanılmamıştır. Onun yerine kapakta içeriğe ait başlıklar bir çerçeve içinde yazılmıştır. Yani ilk 39 sayıdaki usul yerini artık farklı formata bırakmıştır.

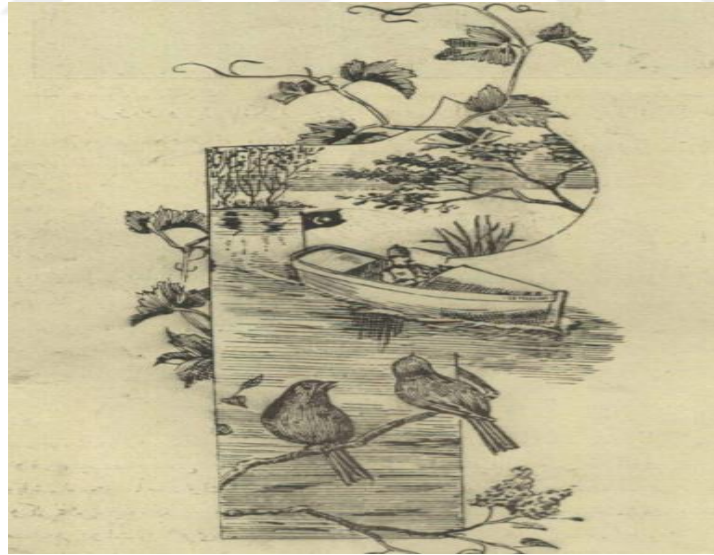
Mecmuada konu başlıklarının sayı içindeki konumu her zaman aynı değildir. Bazen belli bir düzende giden bölüm başlıkları daha sonra farklı bir sayfaya aktarılmıştır. Kapaktan sonra genellikle ilk başlık Polis Nizamnamesi olup ardından Tevcihat ve Tebdilat kısmı gelmektedir. Daha sonra sayıdaki ilgili makale gelmektedir. Bundan sonra ise Avrupalı ilim erbablarına dair yazı dizisi tercümelemleri sıralanmaktadır. Bu yazı dizisi içinde Kısm-1 Fennî başlığı da bulunmaktadır. Mecmuada her sayıda olmayan Kısm-1 Adli başlığı ilk sayılarda baş sayfalarda bulunurken 15. sayıdan sonra genellikle son sayfalara konulmuştur. Yukarıda belirtilen sayfa düzeni 15. sayıdan sonra bu şekilde sıralanmıştır. Bundan önce başlıkların yeri sürekli değişmiştir. Mecmuanın son sayfasındaki konu ise çoğu zaman değişmektedir.

Mecmuanın muhtelif sayılarında zaman zaman yer alan, Kavanin ve Nizamat başlığı, eser tavsiyeleri, nişan taltif ve azil ilanları, polis teşkilatının temel ihtiyaçları için

ihale ilanları, Muhasebe-i Meslekiye (Mesleki Sohbet) adı verilen kısım ve mecmua yönetiminin özel açıklamaları gibi hususlar da ayrıca yer almaktadır.

Motif ve süsleme açısından daha önceki sayılarda görülen sadelik mecmuanın 15. sayısında görülmemektedir. Yazılar ve bölümler arası geçişlerde kullanılan sade işaretler yerini gül, lale ve yaprak motiflerinin olduğu kimi zaman kare, kimi zaman ise dikdörtgen şeklinde motiflere bırakmıştır. Ayrıca bu motiflerin bazısı çerçeve şeklide çevrelenmiştir. Süslemede bu sayıda belirgin bir şekilde abartı göze çarpmaktadır. (Polis Mecmuası, 1332: 338-360) Bölümler arası geçişteki süslemeler 18. sayıdan itibaren daha süslü ve abartılı bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Kuş, ağaç dalları, daha süslü yaprak motifleri, su dokulu resimler ve sair hayvan resimleri de kullanılmaya başlanmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 410-422)

Abartılı süsleme ve motifler 40. sayıdan itibaren kullanılmamış, daha sade bir sayfa düzeni tercih edilmiştir. Bu hususla ilgili 39. sayıda bir açıklama bulunmaktadır. Bölümler arası geçişler ilk sayılarda olduğu gibi belli belirsiz oldukça küçük motiflerle sağlanmaya başlanmıştır. Başlıklar ile metin fazlaca iç içe geçirilmiş ve Kısım-1 Adli, Kısım-1 Fenni gibi başlıkların kullanımı kaldırılmıştır.

Bölümler arasında kullanılan süslemelerden biri (Polis Mecmuası, 1332: 410)

Motif ve süsleme açısından 39. sayıda ilan edilen yeni değişiklikler ile 40 ve 41. sayılarda eski süslemeler yerini sade bir sayfa düzenine bırakmışken bu fazla uzun sürmemiş 42. sayıdan itibaren önceki kadar olmasa da süslemeler ve bölümler arası geçişte başlıklara ait özel motifler tekrar kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca 40 ve 41.

sayılardaki bitişik ve birbirini içinde boğulan sayfa yapısı daha anlaşılır ve okunaklı bir hale getirilmiştir.

21. sayının kapağında Sultan V. Mehmed Reşad'ın meclisi ziyaretini gösteren fotoğraf bir çerçeve içerisinde kullanılmıştır. Burada sultana ait bir fotoğrafa atfedilen önemine binaen bu şekilde kullanıldığını söylemek mümkündür. (Polis Mecmuası, 1332: 481)

39. sayının sonuna birinci ve ikinci seneyi kapsayan 6 sayfalık bir fihrist konulmuştur. Böylece bu sayıya kadar yayımlanan mecmuanın sayfa sayısı bu sayıda 130 olmuştur. Alfabetik sıraya göre önemli konu başlıklarının sırlandığı bu fihristte mecmua sayısından ziyade sadece sayfa numarasına göre düzenleme yapılmıştır. Bu sayı aynı zamanda ikinci yılın son sayıdır. (Polis Mecmuası, 1333: 1-6)

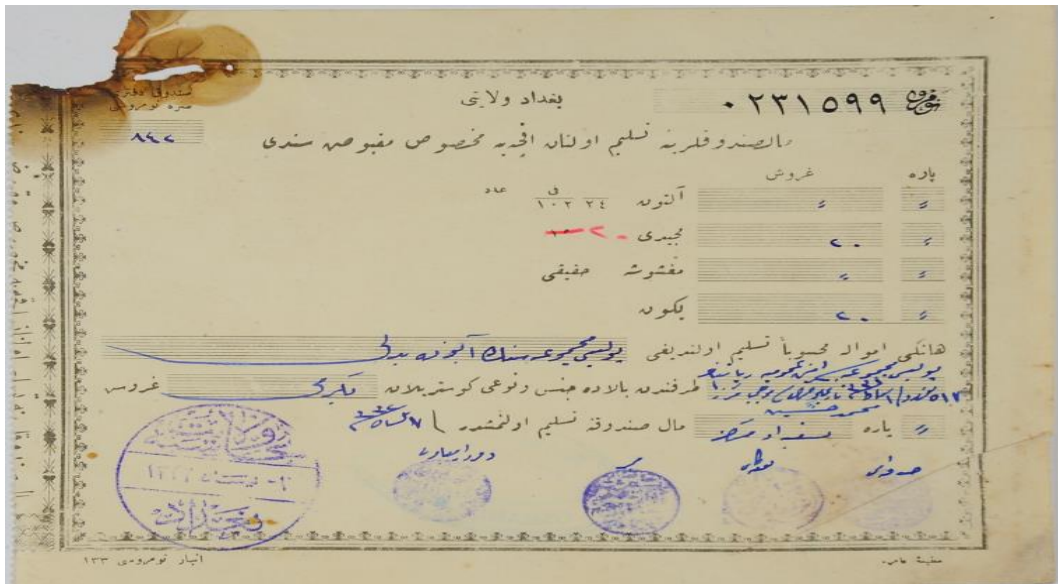
Aynı fihrist uygulaması 3. senenin son sayısı olan 63. sayıda da bulunmaktadır. Bu defa mevcut metin numara sıralaması devam ettirilerek fihrist kısmına numara verilmiştir. 5 sayfadan oluşan bu fihristte yine sadece sayfa numaraları belirtilmiş, mecmuanın hangi sayısında olduğu ayrıca belirtilmemiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 572-576) Bir sonraki fihrist 4. senenin son sayısı olan 86. sayıda 6 sayfa olarak ve önceki uygulama şekliyle yer almıştır. (Polis Mecmuası, 1335: 553-558) Mecmuanın 5. senesinde sayılar aylık olarak çıkarılmış ve 12 sayının ardından 2 sayfalık bir fihrist ilave edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 287-288) Daha sonraki yıllarda fihrist uygulamasına her yılın son sayısında devam edilmiştir.

Mecmuanın 39. sayısında mecmua yönetimi “İfade-i Mahsusa” başlığıyla bir metin yayımlamıştır. Bu metinde özellikle şeklen mecmuada yaşanacak değişiklikler üzerinde durulmuştur. Metinde; polis mesleğinin her yönden ilerlemesine hizmet etmek maksadıyla mecmuanın neşredildiğine vurgu yapıldıktan sonra mecmuanın şimdiye kadar neşredilen sayılarından anlaşıldığı kadarıyla bir takım sıkıntıların ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Hem şekil ve hacim hem de abone bedelinin bazı masrafi karşılamak üzere fazla tutulması sebebiyle arzu edildiği gibi mecmuanın yayılması gerçekleşmemiştir. Bu sebeple bir takım değişiklikler yapılması gerektiği ifade edilmiştir. “... Cüzi bir meblağ mukabilinde her polis memurunun iştirakini teshil etmek üzere gelecek Mart'ın iptidasından itibaren intişar edecek nüshalarda gerek hacim, şekil ve mündericatta gerek iştirak bedelinde tadilatı-ı esasiye icrası takrir etmiştir.” (Polis Mecmuası, 1333: 914) Bu ifadelerle mecmuada şekil ve

hacim bakımından bir küçülmeye gidileceği ve abone bedelinin azalarak abone sayısının arttırılmasının hedeflendiği açıkça belirtilmiştir. Bu sayede mecmua daha fazla insana ulaşacak ve istenilen propaganda malzemeleri kolaylıkla kamuya aktarılacaktır.

Mezkûr açıklamada devamla 40. sayıdan itibaren müstakil mevzulardan ve daha çok polisi ilgilendiren hususlardan bahsedileceği 12 punto ama daha ufak yazılarla 24 sayfa metin 4 sayfa ise resimlerden oluşan kısımla 28 sayfaya çıkarılacağı ifade edilmiştir. Sayfa sayısı artmasına rağmen baskı kâğıt genişliği düşecek ve yayımlanma sıklığı yine 15 güne bir şekilde devam edecektir. Fotoğraflar önceki nüshalarda olduğu gibi metin içine değil de ayrıca nüsha sonuna eklenecektir. Fotoğrafların metinden çıkmış olması hacim küçülmesine rağmen muhteva bakımından bir değişiklik yapmayacaktır. Bunun yapılma amacı masrafı azaltarak abone ücretini düşürüp daha fazla aboneye ulaşmaktır. Yeni abone bedeli her sene Mart veya Nisan'da bir yıllık verilmek üzere yarı yarıya indirilerek yirmi kuruş yapılmıştır. Böylece polis müdürleri, baş komiserler, yardımcı komiserler, polis mektebi müdürleri ve Kavanin muallimlerinin mecmuayı almaları zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca maaşları 500 kuruş olan tüm polis memurları da bu mecmuaya abone olmak zorundadır. (Polis Mecmuası, 1333: 914)

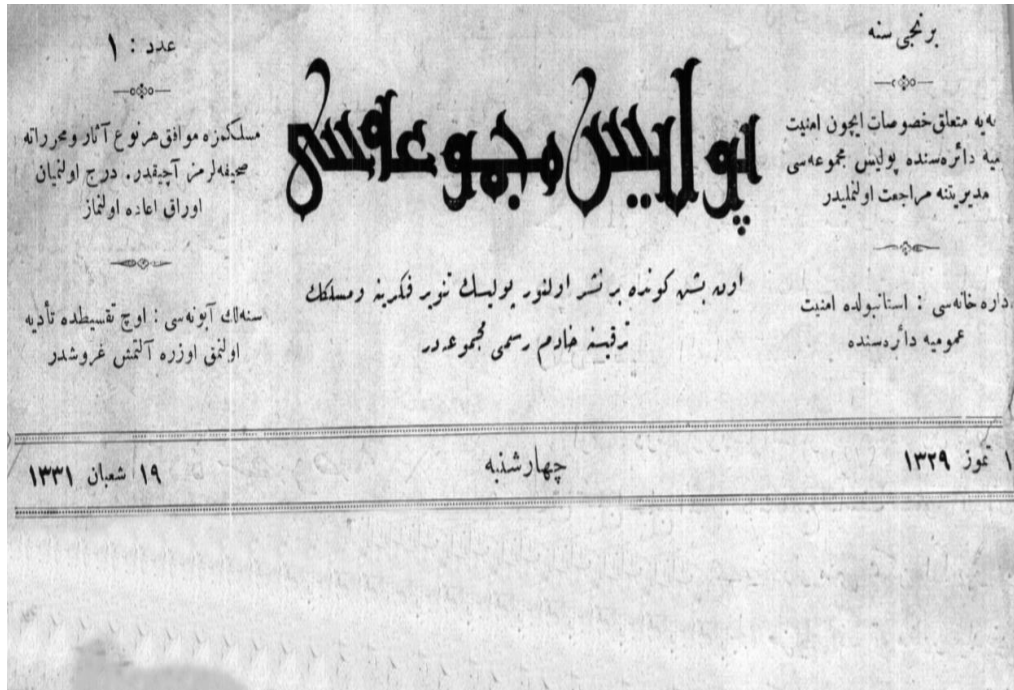
Mecmuanın abone bedelinin 1331 yılına ait bir arşiv belgesinde Bağdat vilayetinde görevli bir polis memurunun polis mecmuası abone bedeline karşılık verilen makbuz örneği bulunmaktadır.

Yukarıdaki abone bedeli makbuzunda yirmi kuruş bedelle abonelik yapıldığı ifade edilmiştir. Bu makbuzla beraber ayrıca tutulan başka bir kayıta bu ücretin 1331 senesi abone bedelinin birinci ve ikinci taksiti olduğu ve İranlı Mirza Hüseyin adlı polis memuruna ait olduğu ifade edilmiştir. (BOA.DH.EUM. 128/57. (h. 28/11/1332-M. 14/11/1914). Yine bundan başka Çorum'da görev yapan polislere ait başka bir abone bedeli ilmühaber kaydı mevcuttur. (BOA.DH.EUM.PMC. 4/3. (H/04/09/1337)) Bu abone bedellerine dair cetvel halinde hazırlanmış, polis memurlarının isimlerinin ve rütbelerinin yazılı olduğu listelerinde var olduğu bilinmektedir. (BOA.DH.EUM.PMC. 7/36. (H/02/10/1341); BOA.DH.EUM.PMC. 7/63. (H/10/07/1342); BOA.DH.EUM.PMC. 8/48. (H/01/02/1336))

40. sayıdan itibaren belirtilen 20 kuruşluk abone bedeli 54. sayıda 1 mecrediyeye çıkarılmıştır. Daha yıl dolmadan abone ücretinin arttırıldığı görülmektedir. 121. sayıda ise 2 Mecidiye' ye çıkarılmıştır. Ancak 147. Sayıda abonelik ücreti 50 kuruşa indirilmiştir. Bu fiyat uygulaması çalışma kapsamındaki son sayıya kadar böyle devam etmiştir.

1913-1928 yılları arası yayımlanan mecmuada kapak sayfası için birden fazla sayfa düzeni tercih edilmiştir. Bunlara dair görseller ile anlatılmak istenilen daha iyi kavranmış olacaktır.

مجموعه آیه متعلق خدمت امانتون
امنیت عمومی داوره سنده
پولیس مجموعه سی مدیریت
مراجعت اولتیلدر

پولیسک تنوبر فکرینه و مسلک ترقیسه خادم رسمی

نسخه سی ۱ غروشدر

مجموعه در اون بش کونده بر نشر اولنور

سنهک آیونه سی ۲۰ غروشدر

۱ مارت ۱۳۳۱ بازار ابرتسی ۸ ربیع الآخر ۱۳۳۳

الماسجیلر ، قیو مجیلر ایله دلال و سمسارلره ، لقطه ، ترک اشیا و ترک حیوانانه متعلق
احکام نظامیه

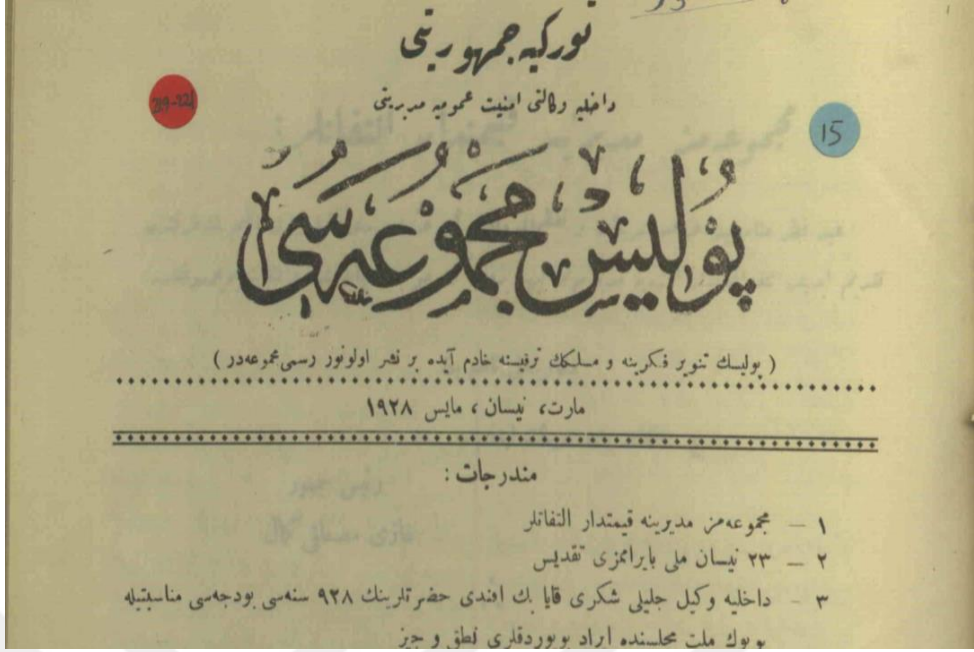
پولیس مأمورلرینک توسیع معلوماتنه خدمت اتمک | ویاکوشک قیراطی ممکن اولدینی تقدیرده کوستربله جکدر «

تورکیه جمهوریتی
داغلبه رفاتی امنیت عمومی مدیریت

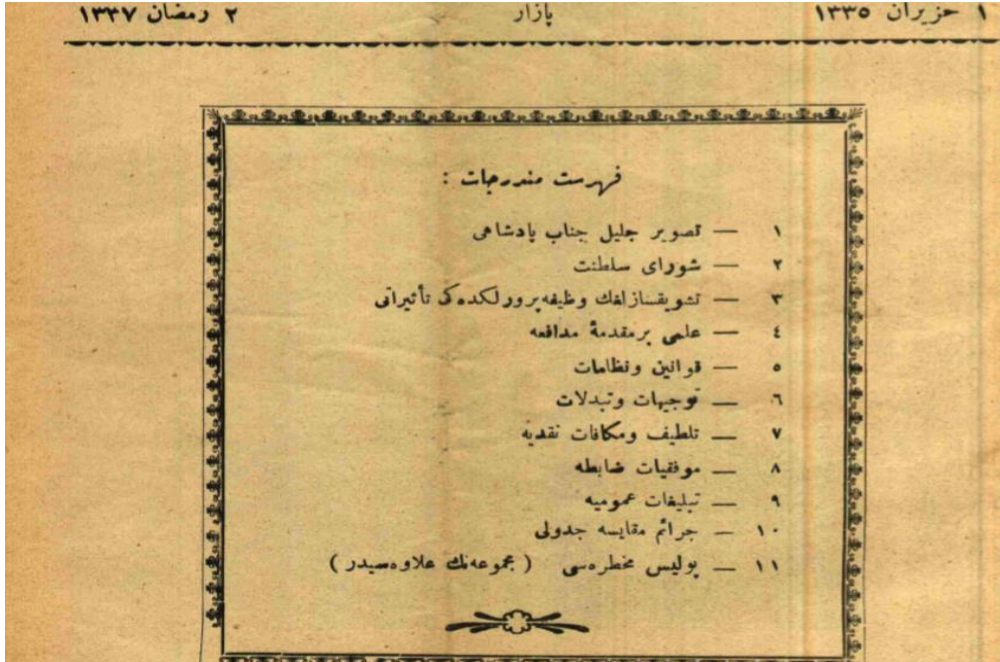
پولیسک تنوبر فکرینه و مسلک ترقیسه خادم آمده بر نشر اولنور رسمی مجموعه در

۱ کانون ثانی ۱۹۲۶ جمعه ۱۶ جمادی الآخر ۱۹۴۴

مدرجات

Mecmuanın kapak sayfasında 114. sayıda değişiklik olduğu görülmektedir. Daha önce ifade edildiği gibi 39. sayıdan sonra terk edilen kapak fotoğraflı sayfa düzeni bu defa kapakta çerçeve içinde mecmuanın içindeki konuların sıralandığı bir içindekiler kısmı şeklinde tasarlanmıştır. Ayrıca bu sayı her zamankinin aksine 24 sayfa değil 14 sayfa olarak yayımlanmıştır. (Polis Mecmuası, 1337: 287-300)

114. sayının ilk sayfası

Mecmuanın 115. sayısında iç kapak uygulamasının yapıldığı görülmektedir. Burada 39. sayıya kadar yapılan uygulamanın bir benzerinin yapıldığını söylemek mümkündür. Zira ilk iki sene uygulanan kapak fotoğrafı uygulamasıyla mecmuanın basıldığı dönemdeki gündem konusu kapağa fotoğraf olarak alınmaktaydı. 115. sayıda ise iç kapakta, kapağın hemen üstünde Polis Mecmuası başlığı ve basım yılının iki köşede hem Rumî hem de Hicri takvim ile yer aldığı bir sayfa düzeni içinde yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1337: 303)

İç kapak uygulamasına 116. sayıda da devam edilmiş ancak ufak bir fark ile bu defa iç kapaktaki fotoğrafın sağına ve soluna metin ilave edilmiştir. Burada Burdur Mutasarrıfı Vassafı Bey'in fotoğrafı kullanılmış, iki tarafına da bu fotoğrafın neden konulduğuna dair bilgilendirme yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1337: 214)

115. sayının iç kapağı

147. sayı mecmuanın 8. yılını bitirip 9. yılına girdiği ilk sayıdır. Bu sayının başyazısı olarak mecmua müdür Nazım'ın kaleme aldığı metnin sonunda şu ifade yer almaktadır. *“Mecmuanın bundan böyle intişar eyleyecek nüshalarında polis için mümkün olabileceği kadar istifade medar-ı muhteviyata hasretmek gaye-i meramımızdır”*. (Polis Mecmuası, 1340: 752) Bu cümlede görüldüğü gibi artık daha çok polise hitap eden bir içeriğin mecmuaya hâkim olacağı ifade edilmiştir. Bu durum diğer nüshalar incelendiğinde açıkça görülecektir. Sayfa sayısında azalma olduğu gibi doğudan polislere hitap eden bir içerik bundan böyle ağırlık kazanmıştır.

Mecmuanın ilk defa 4 sayısı bir arada (183-184-185-186. sayılar) yayımlanmıştır. Bunun sebebi olarak bir metin kaleme alınmıştır. Bu metinde; *“Polis mecmuası, bu nüshasıyla 11. sene-i neşriyesini ikmal ve 12. sal-ı intişarına inkılap ediyor. Polis memurlarımızın tekemmülât-ı fikriyesine bir kat daha hizmet eylemiş olmaz üzere bu sene neşr olunacak polis mecmuası nüshalarının sehaifini tevsiî' ve mündericatını tenvii' etmek mükerrrer ise de bütçenin henüz makam-ı aidine tebliğ edilmemesi arzu edilen hutuvat-ı tekâmülün atılmasını az çok tehire uğrattı. Bu cihetle, geçen dört aya ait polis mecmuası nüshalarının eski seneler muhteviyatı derecesinde ve fakat bir arada neşr ile iktifa edilmiştir. Mamafih bütçenin bugün yarın merci-i aidine tebliği halinde mecmuaya mahsus mesarîf kısmından icap eden fedakârlığın ihtiyarıyla pek ziyade me'muldur ki gelecek nüshamız tevsiat-ı matlube ile kari'lerimizin nazargâh-ı istifadesine vaz' edilebilsin”* (Polis Mecmuası, 1343: 195) denilerek bütçenin elverişsizliğinden dolayı böyle bir uygulamaya gidildiği ancak bunun geçici bir sorun olduğu ve en kısa sürede eski rutine dönüleceği belirtilmiştir. Nitekim sonraki sayılar daha önceki şekliyle yayımlanmıştır.

Mecmuanın kapağında yer alan Polis Mecmuası ibaresinin hemen üstüne ilk defa 187. sayıda “Türkiye Cumhuriyeti” ifadesi Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Bu sayı, 4 Zilhicce 1343/26 Haziran 1925 tarihine denk gelmektedir.

Mecmua 194. sayıya kadar hem Hicri hem de Rumi takvim kullanılarak neşredilmişken, takvimde yapılan değişiklik ile Rumi takvimin yerini miladi takvim almıştır. Mezkûr sayı, 18 Recep 1334/1 Şubat 1926 tarihlidir. (Polis Mecmuası, 1344: 443) 201. sayıdan itibaren ise mecmuada sadece Miladi takvim kullanılmıştır.

Mecmuada dikkat çekici bir başka husus, Osmanlı Devleti dönemi polis müdürleri ile Cumhuriyet dönemi polis müdürleri arasında şeklen yaşanan değişikliktir. Osmanlı

Devleti'nde İttihat Terakki'nin iktidarı döneminde yayım hayatına başlayan bu mecmuada polis müdürleri ittihatçı bıyığı diye nitelendirilen bıyığı bırakmayı adet edinmişken, cumhuriyetin ilanından sonra özellikle 1926'dan sonraki nüshalarda polis müdürlerinin burun altında kalacak şekilde bıyık bıraktıkları görülmektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Polis müdürlerinden bazıları

223. sayıda ilk defa sayfa numaralandırılması farklı şekilde yapılarak bugün kullandığımız sayı sistemine dönüştürülmüştür. Ancak Osmanlı Türkçesi hâlâ yazıya hâkimdir. Bunun dışında metin içinde de yine aynı şekilde sayı sistemi değiştirilmiştir. Tarihler miladi tarih esas alınarak yazılmıştır.

Çalışmanın kapsamı dâhilinde olan son sayı 224-225 ve 226. sayılar bir arada yayımlanmıştır. Bu sayı, Mustafa Kemal özel sayısı olup onun İstanbul ziyaretini konu almakla beraber büyük bir kısmı yeni kabul edilen Latin alfabesinin tanıtımını içermektedir. Latin alfabesi iki sayfa halinde büyük ve küçük harflerin yazımlarıyla beraber nüshaya yerleştirilmiştir. Ardından gelen sayfalarda ise eski ve yeni harf karşılaştırılması yapılarak birçok kelimenin yazımı yapılmıştır. Burada eğitim amacı güdülerek mukayese yapıldığı görülmektedir. (Polis Mecmuası, 1928: 601-620)

Yukarıda belirttiğimiz gibi örneğinin verdiğimiz tabloda olduğu gibi yeni harfler eski yazım eşliğinde tanıtılmıştır. Bundan başka hemen ardından gelen sayfalarda birkaç sayfalık bir sözlük bulunmaktadır. Ayrıca eski harfler ile yeni harfler arasındaki farklar uzun uzadıya anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1928: 620-672) Bu sayı tabiri caiz ise yeni harfleri tanıma kılavuzu görevi görmüştür.

II. BÖLÜM

MECMUADAKİ FOTOĞRAFLARIN ANALİZİ

2.1. Polise Dair Fotoğraflar

Mecmuadaki polis nizamnamesi¹ layihasına dair bilgilendirme metninde polis teşkilatı içinde fotoğraf memuru istihdam edildiğine dair bilgi mevcuttur. Buradan hareketle polisin fotoğraf kullanımı konusunda meseleye profesyonelce yaklaştığını ve suçluyu teşhirde iyi bir araç olarak kullandığını belirtmek yerinde olur. (Polis Mecmuası, 1331: 67)

11 Ramazan 1331/ 1 Ağustos 1913 tarihli 2. sayının kapağında İstanbul Muhafızı Mir Alay Cemal Bey'in fotoğrafı kullanılmıştır. Bundan başka İstanbul Polis teşkilatı genel müdürü Azmi Bey ve Emniyet-i Umumiye müdürü Mithat Bey'in fotoğrafları bulunmaktadır. Suçluyu tespit sırasında bulunan parmak izlerini gösterir fotoğraflar ve hem uluslararası hem de İstanbul çapındaki muhtelif suçlara bulaşmış zanlıların ifşası niteliğinde fotoğrafları bu sayıda yer almıştır. Ayrıca çeşitli cinslerde polis köpeklerinin de fotoğrafları bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 25-45)

Olay mahallinde tespit edilmiş örnek bir parmak izi. (Polis Mecmuası, 1331: 28)

¹ Osmanlı Devleti'ndeki Polis nizamnamesi 1 Temmuz 1800 tarihli Fransız Polis nizamnamesinin neredeyse aynısıdır. Osmanlı Polis Nizamnamesinde Genel kurallar, kolluk hizmetleri, belediye kolluğu, emniyet müdürlerinin görevleri, giyilecek elbiseler ve muhasebe işleri ile alakalı başlıklar bulunmaktadır. (Gülmez, 1983: 5-6)

Mecmuanın 3. sayısında Osmanlı Devleti'nde ve Paris'te süvari polis olarak nitelendirilen bisikletli polislerin fotoğrafları kullanılmıştır. Bundan başka çeşitli şekillerde yararlıklar göstermiş polis memurlarından komiser muavini Mehmet Mithat Efendi, Giritli İsmail Hakkı Efendi ve İbrahim Hakkı Efendi'nin fotoğrafları mecmuada yer almakta ve fotoğraflarının hemen altında taltif edildiklerine dair bilgi notu bulunmaktadır. Ayrıca uluslararası mecrada bütün polisleri ilgilendiren yankesicilerin fotoğrafları mecmuada bulunmaktadır. Son olarak İstanbul'da meşhur 12 yankesicinin de fotoğrafları ve fotoğrafların altında isimleriyle beraber ne kadar ceza aldıklarına dair bilgi bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 52-69)

Süvari polis olarak tanımlanan bisikletli polisler (Polis Mecmuası, 1331: 49)

4. sayısının kapak fotoğrafı ilk dönem polis karakollarından İzmir polis karakoludur. Bundan başka Osmanlı sevdalısı Pierre Loti'nin fotoğrafı, Bulgarlar tarafından öldürülen Osmanlı vatandaşlarının fotoğrafları, Berlin polis teşkilatı müzesinin fotoğrafları, Osmanlı ordusu için Almanlardan alınan Zeplin'in fotoğrafı ve İstanbul'da bilinen birkaç hırsızın fotoğrafları bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 73-93)

Aydın polis müdürü Cemal Bey'in gayretleriyle yapılan İzmir'deki polis karakolu (Polis Mecmuası, 1331: 73)

5. sayısının kapak fotoğrafı Paris Polis Teşkilatı Genel Müdürlüğü binasına aittir. Bu sayıda; Emniyet genel müdürlüğü emniyet şubesi müdürü Asım Bey'in, İzmir'de yenilenen karakol binalarından birkaçı, Paris'te polis teşkilatı bünyesinde bulunan emanet şubesine dair fotoğraflar ve meşhur birkaç yankesicinin fotoğrafları bulunmaktadır. Bu fotoğraflar içinde en ilginç olanı sokakları dolaşarak sahipsiz köpekleri ve eşyaları emanet şubesine aktaran Paris Polis teşkilatına ait atlı arabanın fotoğrafıdır. (Polis Mecmuası, 1331: 96-117)

Paris Polis Te\u015fiklat\u0131 Genel M\u00fcd\u00fcr l\u00f6\u011f\u00fc Binas\u0131 (Polis Mecmuası, 1331: 96)

Mecmuanın 10. sayısında Paris deniz zabıtasına ait bir foto\u011fraf kullanılmı\u015ftır. Mecmua i\u00e7inde de buna benzer foto\u011fraf lar bulunmaktadır. Ayrıca Paris'te bisikletli polislerin topluca bir arada buldukları bir foto\u011fraf da mecmuada yer almaktadır. 11. sayıda ise İstanbul polis teşkilatı genel m\u00fcd\u00fcr l\u00f6\u011f\u00fcne yeni atanan Bedri Bey'in foto\u011frafı kullanılmı\u015ftır. İstanbul ve Edirne polis teşkilatı mensuplarının toplu foto\u011frafı, Paris polis m\u00fczesinden bir foto\u011fraf, suçlulara dair birkaç foto\u011fraf ve k\u00f6pek e\u011fitiminde kullanılan aparatlara ait foto\u011fraf lar mecmuada kullanılan di\u011fer foto\u011fraf lar dır. (Polis Mecmuası, 1332: 216-264)

Erzurum Polis Mektebi idare heyeti ve polis adayları.

(Polis Mecmuası, 1331: 32)²

19. sayının kapağında emniyet genel müdürlüğüne yeni tayin olunan İsmail Bey'in fotoğrafı kullanılmıştır. Bu fotoğraf daha önce emsallerinde olmayan süslü bir çerçeve ile çevrelenmiştir. Bundan başka 1800'den 1908 yılına kadar geçen süreçte Fransız polis nazırlığı yapan kişilerin vesikalık fotoğrafları bu mecmuada iki sayfada kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 434-455)

2.2. Polis Vakaları

Mecmuanın ilk sayısı 19 Şaban 1331/24 Temmuz 1913'de yayımlanmıştır. İlk sayının ilk sayfasının tamamında Mahmud Şevket Paşa'nın fotoğrafı kullanılmış ve fotoğrafın hemen altına Şehit Mahmud Şevket Paşa yazısı ilave edilmiştir. Bundan başka Mahmud Şevket Paşa'nın suikast sırasında şehit olan yaveri İbrahim Bey ve suikastın faillerinin arandığı sırada meydana gelen çatışmada şehit düşen Yüzbaşı Hilmi Bey de mecmuanın hemen ilk sayfalarında kendine yer bulmuştur. Burada

² Rumi 1327/Miladi 1911-1912'de Erzurum Polis Mektebi açılmıştır. Bu polis okuluna Van, Bitlis, Diyarbakır, Sivas ve Elazığ'dan polisler kabul edilecektir. (Cevizliler, 2010: 232-233)

anlaşıldığı kadarıyla Polis teşkilatının bir gerçeği olan şehit olma olgusuna vurgu yapılarak teşkilat için manevi önem arz eden şahıslar ön plana çıkartılmıştır. Bununla muhtemelen polis teşkilatının önemi ifade edilmeye çalışılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 1)

Mahmud şevket Paşa.

Mecmuanın ilk sayısında 26 adet fotoğraf kullanılmış olup, bu fotoğrafların büyük bir kısmı teşkilatın şehit olan veya mevcut görevde olan mensuplarının tanıtılması üzerinedir. İlk sayının 4. ve 5. sayfalarının büyük bir kısmı ‘‘ Cemiyet-i Hafiyeyi Teşkil ve Sevk ve İdare Edenler.’’ başlığı altında teşkilat mensuplarının altı tanesinin fotoğrafı yer alır.³ Bu sayfanın hemen karşısında ise yine altı kişinin yer aldığı suikast failleri listesi bulunmaktadır.

³ Prens Sabahattin, şerif Paşa, Dâhiliye Nazırı Rüştü Bey, Damat Salih Paşa, Gümülcineli İsmail Bey ve Yüzbaşı Kazım Efendi. (Polis Mecmuası, 1331, s. 4.

Mahmud Şevket Paşa suikastı faillerinin tamamı

(Polis Mecmuası, 1331: 17)⁴

Mecmuanın bir sayfasına teşkilatı idare eden önemli şahısların fotoğrafları, hemen karşısına ise Mahmud Şevket Paşa'ya yapılan suikastın zanlılarının fotoğraflarının konulması, bu mecmua aracılığıyla meşru ve gayri meşru şahısların birbirinden ayrılması ve bilinmesi amaçlanmış olmalıdır. Zira Osmanlı Devleti'nin karışıklık içinde olduğu ve dost-düşman ayır etmenin müşkül olduğu bir zaman diliminde anlaşılır ve sade bir dille halka bu mecmua sayesinde propaganda yapılabilirdi. Bu tarz uygulama, mecmuanın diğer sayılarında da devam etmiştir. Yine mecmuanın ilk sayısında Mahmud Şevket Paşa'ya yapılan suikast sırasında bindiği otomobilin fotoğrafı da yer almaktadır.

⁴ Jandarma Kamil, Abdah Sena, Muhib Bey, Hakî, Yüzbaşı Kazım, Şevki, Mülazım Mehmed Ali, Şoför Cevad, Topal Tevfik ve Ziya

**Polis teşkilatında kullanılan elbiseler ve bazı silahların resimleri
(Polis Mecmuası, 1332: 434)**

Yukarıdaki görselde polis teşkilatına dair yazlık ve kışlık ceketlerin dışında piyade ve süvari polislerin giydikleri ceket ve pantolonların örnekleri kullanılmıştır. Ayrıca komiserlere ait kılıç, bütün polis memurlarının kullandıkları palaska ve rovelver kabzası da bulunmaktadır.

24. sayıda Anadolu'nun muhtelif yerlerinde bulunan karakollara ait fotoğraflar mevcuttur. (Polis Mecmuası, 1332: 553-574) 25. sayıda ise Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa'nın suikaste uğrayıp yaralandığı olaya ait fotoğraflar kullanılmıştır. Yine bu sayıda dikkate değer bir fotoğraf Avrupa'dan getirilen ve polis sevkiyatında kullanılan arabalara dair fotoğraftır. (Polis Mecmuası, 1332: 577-588)

30. sayının kapağında Bağdat Polis Mektebi'ne ait fotoğraf kullanılmıştır. Bundan başka birkaç zanlının ve hırsızlık vakasını suçüstü yakalayan polis memurlarının fotoğrafları yer almaktadır. (Polis Mecmuası, 1332: 697-715) Zeytun Ermeni eşkıyalarının yakalandığının ilanı niteliğinde olan bir fotoğraf 31. sayının kapağında kullanılmıştır. Bu hadise ile ilgili yine mecmua içinde iki adet daha fotoğraf

kullanılmıştır. Mecmuanın bu sayısında yer alan diğer fotoğraflar ise Mahmud Şevket Paşa, Edirne ve Tevfikiye polis karakollarına aittir. (Polis Mecmuası, 1332: 721-738)

36. sayının kapağında İzmir Kemer polis karakol binasının fotoğrafı kullanılmıştır. Bundan başka yine İzmir’de Keçeciler ve Gaziemir polis karakol binalarının fotoğrafları mecmuada yer almaktadır. (Polis Mecmuası, 1333: 841-864)

Mecmuanın 3. senesine ait 40. sayıda dört sayfası işgal eden 3 fotoğraf kullanılmış ve bunlara sayfa numarası verilmemiştir. 39. sayıdaki açıklama gereği fotoğraflar artık metin içinde değerlendirilmeye alınmayacağı için bu uygulama yapılmıştır. Bu sayıda bazı polis müdürlerinin birlikte çektikleri fotoğraf, Halep’te görev yapan mahalle bekçilerinin toplu halde çekildikleri görüntü ve mezkûr mahalde iki bekçini yakından görüntüsü kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 1-13)

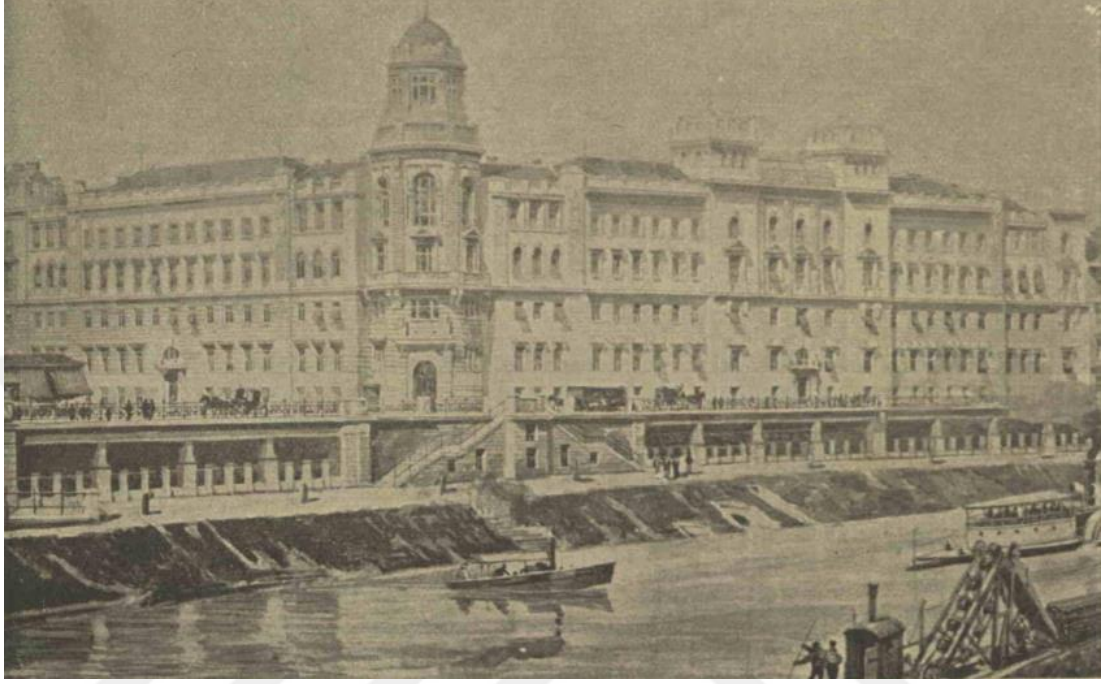
201. sayıda iç kapak uygulamasının uzun bir aradan sonra bir kez daha yapıldığı görülmektedir. Burada Kara Kemal isimli suçlunun yakalanmasında büyük faydası olan polis müdürlerinden Ekrem Bey’in fotoğrafı kullanılmıştır. Adı geçen polis müdürü takım elbise ve kravat takan aynı zamanda başında modern şapka bulunan bir müdürdür. Bu durum değişimin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir.

Polis müdürü Ekrem Bey

2.3. Avrupai Etki Bağlamında Fotoğraflar

3. sayının kapak sayfası Viyana Polis Müdürlüğü'ne aittir. Bu sayı 25 Ramazan 1331/15 Ağustos 1913 tarihinde neşredilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 49)

Viyana Polis Müdürlüğü (Polis Mecmuası, 1331: 49)

Mecmua sayılarının hemen hepsinde muhtelif kategorilere ayrıştırılabilecek fotoğraflar bulunmaktadır. Bu fotoğrafların Avrupai etki noktasında çokça örneği mevcuttur. Paris polis karakolunun hem dışarıdan hem de içeriden kesitlerini mecmuanın 6. sayısında bulmak mümkündür. Bundan başka Amerikan polisinin görev başındayken sokakta sivil halk ile beraber çekilmiş fotoğraflarının yine aynı sayıda yer aldığını belirtmek gerekir. (Polis Mecmuası, 1331: 128-129) Bu fotoğrafta görevli polislerin halkın içinde samimi bir şekilde ve onların işlerini kolaylaştıran bir görüntü çiziyor olması bu dönemde polis teşkilatının gerekliliği ve halkın teşkilatı benimsemesi için bir strateji olarak kullanıldığını ileri sürebiliriz.

Mecmuanın 7. sayısının kapağında Paris'te araba sürücülerini imtihana tabi tutan komisyonun görev başında çekilmiş fotoğrafı kullanılmıştır. Mecmuanın bu sayısında; birkaç polis müdürünün fotoğrafı, Beykoz kayak yarışlarında görevli polislerin motorlu bot üzerindeki fotoğrafı, bunun hemen karşısında Paris'te görevli nehir polisine ait bir motor bot fotoğrafı, yine mezkûr yarışın yüzme ayağında güvenliği sağlayan polislerin fotoğrafı, New York polis matbaasının içinden bir

fotoğraf ve İstanbul'da meşhur hırsızlardan birkaçının fotoğrafı yer almaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 145-164)

Paris'te ehliyet sınavında görevli komisyon (Polis Mecmuası, 1331: 145)

Mecmuanın 8. sayısının kapağında Paris'te nakliye işlerine yardım eden polislerin fotoğrafı bulunmaktadır. Bundan başka mecmuada özellikle Paris'teki polis karakolunun tanıtımına dair muhtelif fotoğraflar yer almaktadır. Karakolun içinde yaralıya ilk yardım müdahalesini gösterir bir fotoğraf, cinayet dairesine ait derslik ve fotoğraf şubesinin bir fotoğrafı yukarıda belirttiğimiz hususa aittir. Ayrıca mecmuanın vazgeçilmezlerinden olan hırsız ve katillere dair fotoğraflar da yine kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 179-185)

Cinayete dair fotoğrafların mekânda bulunan tüm ayrıntılar ile beraber tümünden fotoğraflanarak işlenmesi Osmanlı polisinin dikkatle yaptığı uygulamalardan biri olmuştur. (Yeşilyurt, 2013: 32)

Paris'te nakliye işlerine yardım eden polisler (Polis Mecmuası, 1331: 179)

Özellikle fotoğraflar konusunda 62. Sayıdan itibaren oldukça yoğun bir şekilde mecmuada Berlin polis teşkilatına dair fotoğrafların yer alması dikkat çekici bir husus olarak dile getirilmelidir. Bu durum elbette savaş nedeniyle vukua gelen yaklaşmanın bir sonucu olarak kabul edilmelidir. Her ne kadar daha önceki sayılarda Berlin polis teşkilatına dair fotoğraflar kullanılmış olsa da bu tarz fotoğrafları yanında Avrupa'nın diğer polis teşkilatlarında da örnekler sunulmuştu. Fakat yukarıda belirtilen mezkûr sayıdan itibaren sadece Almanya'ya ait örnekler kullanılmıştır. Bu arada savaş sırasında da Fransızcadan tercüme yazılarına devam edilmektedir. Özellikle 67. sayıda Ermenilerin ilkokul çağındaki çocuklara derslerde gösterdikleri Ermeni haritası dikkate değer bir görsel olarak ele alınabilir. Bu haritada Doğu Anadolu ve İç Anadolu'nun bir kısmını da içine alan görsel bulunmaktadır. Harita, siyah beyaz olduğu için çizilen hatlar net olarak belli değildir. (Polis Mecmuası, 1334: 68)

Mecmuada fotoğraf kullanımının etkisi uzunca bir süre azalmışken cumhuriyetin ilanından sonra yayımlanan 188. Sayıda tekrar çokça fotoğraf kullanılmıştır. Mecmua bu sayıda 40 sayfa olarak çıkarılmış ve 25 adet fotoğraf kullanılmıştır. Bu

fotoğrafların bir kısmı polis teşkilatı yetkililerine ait iken büyük bir kısmı ise Avrupa'daki polis teşkilatı binaları ve bunlara dair diğer örnekleri kapsamaktadır. Mezkûr sayıda tam sayfa yeni atanan emniyet genel müdürü Refet Bey'in fotoğrafı kullanılmıştır. Bundan başka Viyana polis teşkilatına ait bina, bir Alman nokta polisinin fotoğrafı, Alman polis santrallerini gösterir fotoğraf ve Alman trafik polislerini vazife başında iken çekilmiş fotoğrafları bunlardan bazılarıdır. (Polis Mecmuası, 1344: 280-320)

Alman nokta polislerinden biri

2.4. Muhtelif Fotoğraflar

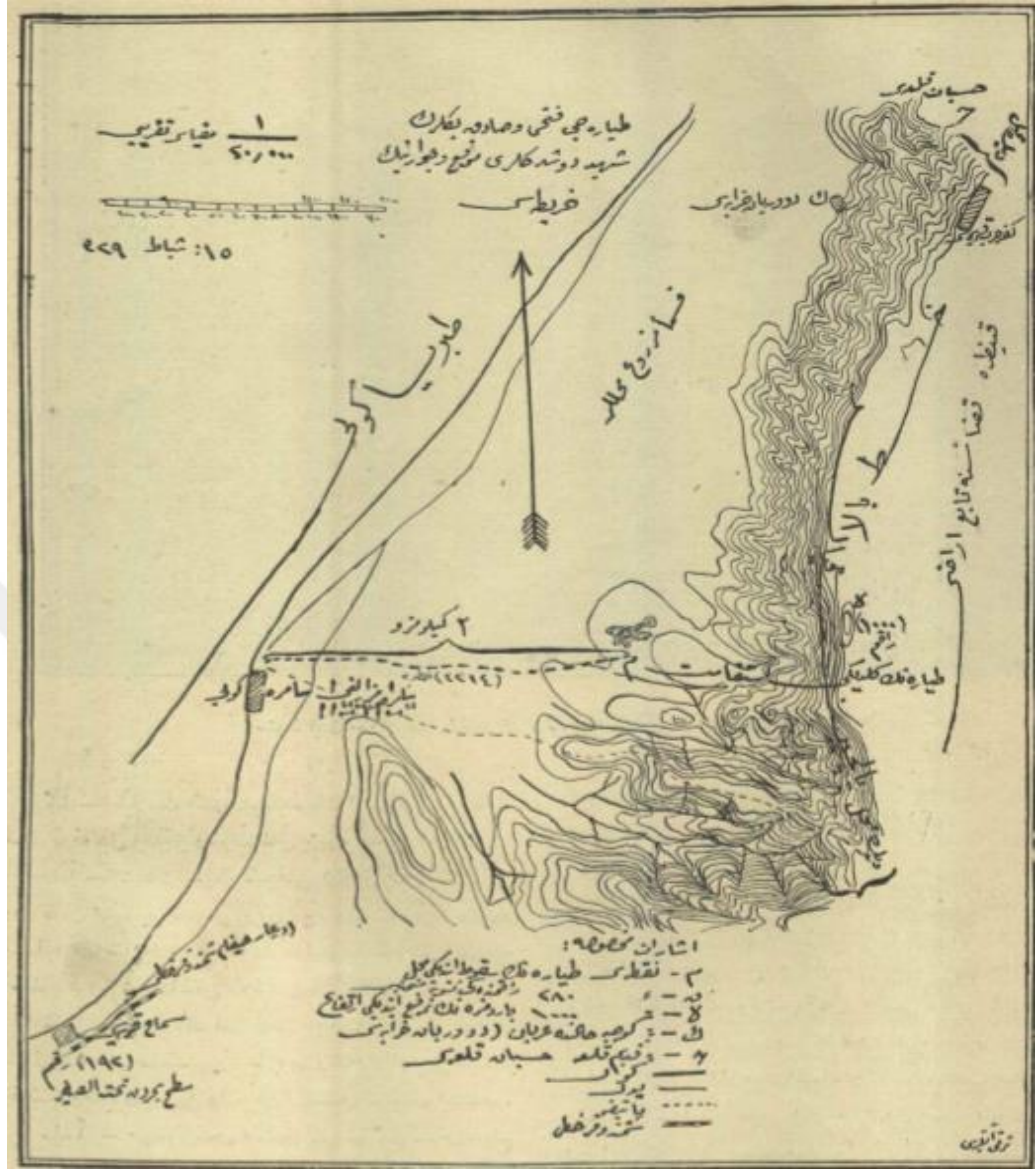
Mecmuanın 9. sayısı uçak üzerine yoğunlaşmıştır. Kapakta Mösyö Dukork'un uçağının önünde çekilen fotoğraf yer almaktadır. Mecmua içinde de yine birkaç tane uçak ve pilot fotoğrafı bulunmaktadır. Paris'te zabıta memurlarına verilen ders ve yine Paris'te eşkâl belgelerinin bulunduğu yerin fotoğrafı mecmuada bulunmaktadır.

Fotoğrafların altında yazılana göre o dönemde Edirne'den İstanbul'a uçakların üç saat beş dakikada gidebildikleri bilgisi mevcuttur. (Polis Mecmuası, 1331: 193-215)

Mecmuanın 12. sayısında Osmanlı Padişahı Mehmed Reşad'ın fotoğrafı kullanılmıştır. Buna ilaveten şehzadeler başta olmak üzere hanedan mensuplarının fotoğrafları mecmuanın bu sayısında yer almaktadır. Ayrıca fotoğraf çekim mahalleri ve fotoğrafların tabedilme süreçlerine ait fotoğraflar kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 265-285) 13. sayının kapağında ise Dersaadet polis mektebi 11. dönem mezunlarının toplu bir fotoğrafı yer almaktadır. Devamında yine Avrupa polis teşkilatından örneklerin bulunduğu kareler kapsamında Viyana polis merkezinin bomba talim ofisine ve müzeye dair fotoğraflar bulunmaktadır. Ayrıca taltif almış birkaç polisin fotoğrafı ve bir suçlunun polis köpeği eşliğinde sorgulandığı gösterir bir fotoğraf da mecmuda mevcuttur. (Polis Mecmuası, 1332: 289-312)

Mecmuanın 14. sayısının kapağında Paris'te dilenciler ve evsizler için tahsis edilen misafirhanenin fotoğrafı kullanılmıştır. Bu misafirhanenin içinden birkaç fotoğraf da yine mecmuada yer almaktadır. Yine muhtelif sebeplerle taltif edilen polis memurlarının fotoğrafları ve meşhur birkaç hırsızın fotoğrafı mecmuada bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1332: 313-336) 15. sayıda uçak ve pilotlara dair fotoğraflar yer almaktadır. Dönemin ünlü pilotları Fethi ve Osman Nuri Beylerin uçak üzerindeki fotoğrafları mecmuada yer almaktadır. Bundan başka yukarıda zikredilen misafirhaneye ait birkaç fotoğraf bulunmaktadır. Ayrıca Lazistan sancağında meşhur olan eşkıyalardan bazılarının fotoğrafları da mecmuada neşredilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 337-359)

Mecmuanın 16. sayısının kapağında Ayan Reisi Said Paşa'nın cenaze törenine ait fotoğraf kullanılmıştır. Bundan başka düşen bir Osmanlı uçağının iki farklı yönden çekilmiş fotoğrafı, Jandarma teşkilatında yapılacak ıslahat hususunda destek sağlayacak Fransız jandarma heyetinin fotoğrafı ve birkaç suçlunun fotoğrafları bu mecmuada kullanılan fotoğraflardandır. Ayrıca ilk defa bu sayıda bir harita kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 361-376)

Pilot Fethi ve Sadık Beylerin şehit düştükleri mevkiinin haritası (Polis Mecmuası, 1332: 370)

Mecmuanın 17. sayısında Şeyhülislam Hayri Efendi'nin Bab-ı Âli ziyaretiyle ilgili fotoğraf kullanılmıştır. Başka bir sayfada ise yine Şeyhülislam'ın araba üzerindeki çekilmiş bir fotoğrafı kullanılmıştır. Topkapı sarayından çalınan çinilere ait fotoğraflar ve bazı suçluların fotoğrafları mecmuada kullanılan diğer fotoğraflardır. (Polis Mecmuası, 1332: 379-405) Mecmuanın 18. sayısında kaza sonucu vefat eden pilotlar Fethi ve Nuri Beylerin anısına dikilecek abidenin bulunduğu alana ait fotoğraflar ve cenazeden kesitler kullanılmıştır. Bundan başka birkaç zanlının fotoğrafları da bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1332: 409-428)

20. sayıda Ayasofya Camisi önünde yapılan selamlık törenine ait fotoğraf kapakta kullanılmıştır. Bu sayıda kullanılan diğer görseller ise Dersaadet polis okulu ve Anadolu'daki bazı polis karakollarının fotoğraflarıyla bazı suçluların fotoğraflarıdır. (Polis Mecmuası, 1332: 457-477) 21. sayının kapağında Sultan V. Mehmed Reşad'ın meclisi ziyaretini gösteren fotoğraf, 22. sayıda ise dâhiliye nazırı Talat Bey'in Romanya ziyareti öncesi limanda çekilmiş fotoğrafı kullanılmıştır. Bundan başka mezkûr sayılarda yine Sultan'ın meclis ziyaretine dair birkaç fotoğraf ve suçlulara dair görseller bulunmaktadır. Bu iki sayıda fotoğraf kullanımı önceki sayılara göre gözle görülür bir şekilde azalmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 481-526)

Ayasofya Camisi önünde yapılan selamlık törenine ait fotoğraf

(Polis Mecmuası, 1332: 457)

26. sayıda daha önce uçak kazasında vefat eden pilotların anısına dikilen abidenin fotoğrafı yanı sıra I. Dünya Savaşında kritik rol oynayan ve Almanya'dan satın alınan Yavuz (Goben) adlı geminin fotoğrafı bulunmaktadır. Bir sonraki sayıda yine Yavuz ve Almanya'dan satın alınan Midilli (Breslav) isimli gemilerin birkaç tane fotoğrafı kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 601-640)

28. sayıda Uhud-u Atika'nın (Kapitülasyonlar) kaldırılması için yapılan girişimler ve gösteriler üzerine fotoğraflar yer almaktadır. Halkın Sultan Ahmed meydanındaki mitingi ve dönemin milletvekili Hüseyin Cahid'in konuşmasını gösterir fotoğraflar kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 649-664) 29. sayının kapak fotoğrafında Heybeli adadaki mektepten mezun olanlara şahadetname vermek için deniz yoluyla adaya giden Sultan V. Mehmed Reşat ve maiyetine ait görsel kullanılmıştır. Mecmuanın bu sayısında bu ziyarete dair birkaç fotoğraf daha bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1332: 673-690)

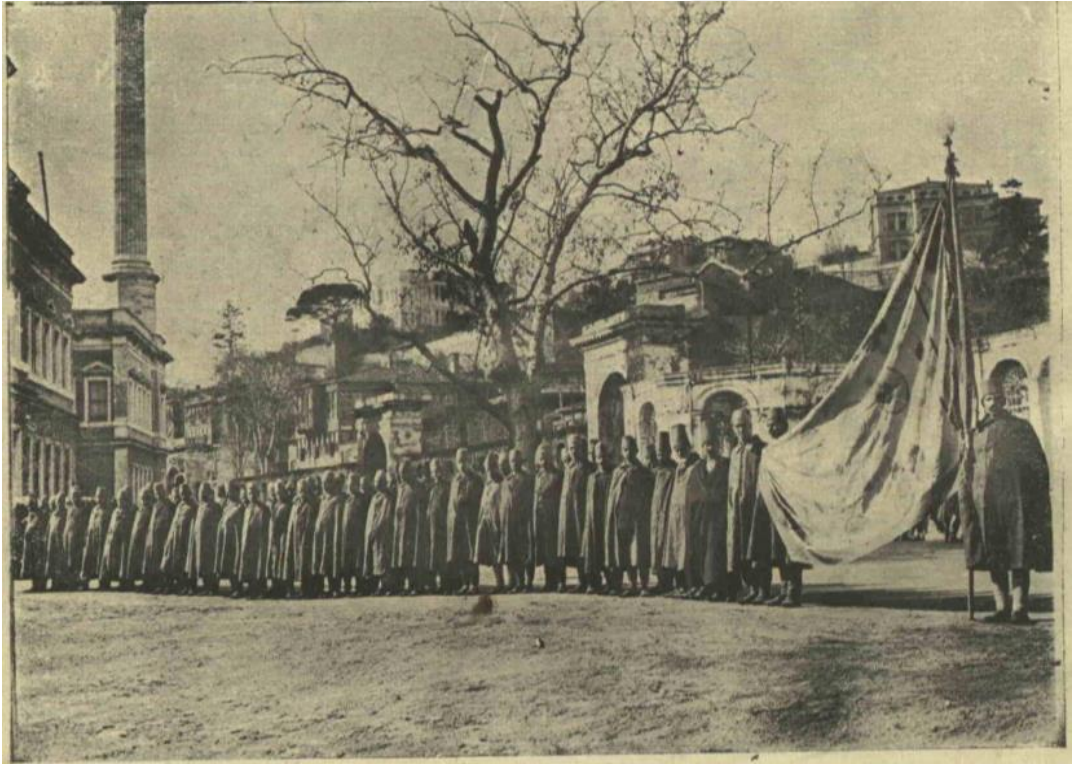
32. sayıda Sultan V. Mehmed Reşad'ın Tezahürat-ı Milli gününde çekilmiş bir fotoğrafı kapakta kullanılmıştır. Bu sayıda resmen I. Dünya savaşına katılan Osmanlı Devleti'nin ordularının zafer kazanması için edilen duaları gösteren fotoğraflar bulunmaktadır. Ayrıca bir önceki sayıda olduğu gibi bu sayıda da Zeytun Ermeni eşkıyalarının yakalandığını gösterir iki farklı kareden oluşan fotoğraf yine kullanıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 745-768) 33. sayıda kapak fotoğrafı ve mecmua içindeki diğer fotoğraflar büyük oranda I. Dünya savaşı sırasında askeri hareketin yaşandığı Isparta'daki binalarda ve mahallerde meydana gelen tahribatı gözler önüne seren görsellerdir. (Polis Mecmuası, 1333: 769-792)

**Sultan V. Mehmed Reşad'ın Tezahürat-ı Milli gününde çekilmiş bir fotoğrafı
(Polis Mecmuası, 1332: 745)**

35. sayının kapak fotoğrafı Sultan V. Mehmet Reşad'ın meclisi ziyaretini onu almaktadır. Ayrıca iki farklı açıdan bu husus ile ilgili fotoğraflar mecmuada ayrıca yer almaktadır. I. Dünya savaşı münasebetiyle Alman generalin meclisi ziyareti ve yine savaş sebebiyle Zonguldak'ta meydana gelen tahribata dair fotoğraflar bu sayının ana konusudur. Bu arada suçlulara dair fotoğraflar alışlagelenin aksine bu sayıda yer almamıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 817-840)

Kapak fotoğrafı uygulamasının son örneği ikinci yılın son sayısı olan 39. sayıda görülmektedir. Bu sayıda I. Dünya savaşına katılan Mevlevi gönüllüler taburunun fotoğrafı kullanılmıştır. Bundan başka Bursa evkaf dairesinin kasasının parçalanmış hali ve yakalanan hırsızların fotoğrafları bulunmaktadır. Ayrıca bir süredir mecmuada yer almayan sabıkalıların fotoğrafları da tekrar bu sayıda kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 912-931)

I. Dünya savaşına katılan Mevlevi gönüllüler taburu.

(Polis Mecmuası, 1333: 912)

Mecmuanın 58. ve 59. sayılarında dikkate değer fotoğraflar yer almaktadır. Bu sayılarda kullanılan görsellerin büyük bir kısmı Ermeniler ile alakalıdır. Maraş'ta Ermenilerden ele geçirilen silahlar, Ermenilere ait pul örnekleri, Ermenilerin ipekten

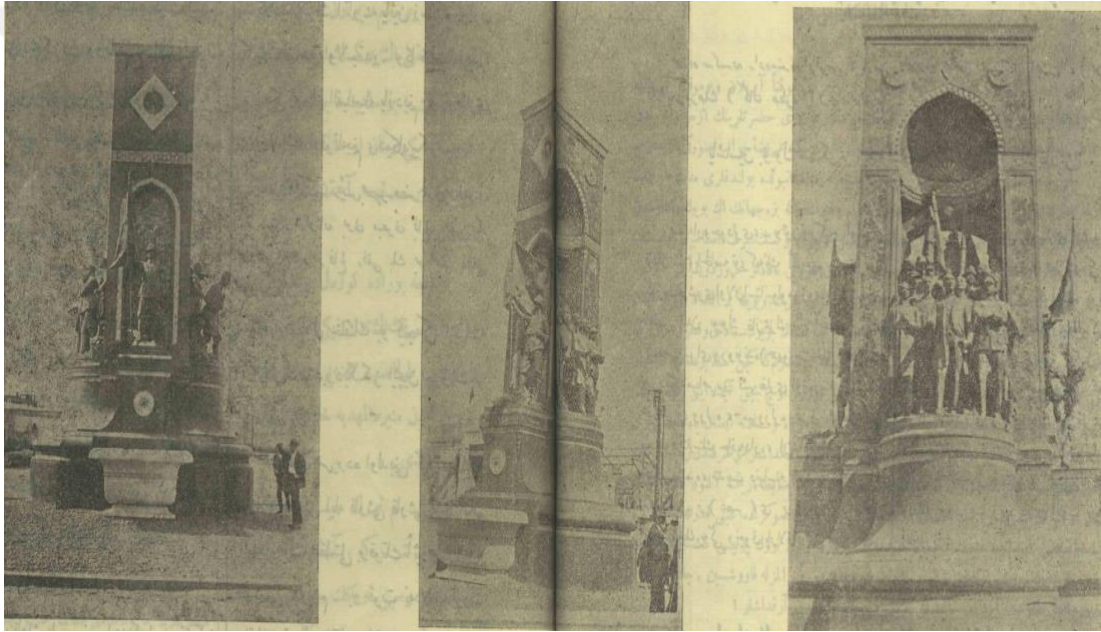
işlenmiş armalarının gösterir bir görsel, Ermeni Hınçak Teşkilatının sekizinci bölüğünün fotoğrafı ve Ermeni bayrağı bu sayılarda kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1334: 444-458) Ermenilere ait görsellerin 60,61 ve 62. sayılarda da kullanıldığını ifade etmek gerekir. Bu fotoğraflar ermeni ulusal simgelerine aittir.

Mecmuanın 67. sayısında bahsedilen Ermeni Haritası.

210-211 ve 212. sayılar tek nüsha halinde 1927 yılı Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarının kapsayacak şekilde neşredilmiş ve bu sayılarda Mustafa Kemal Paşa'nın tam sayfa vesikalık bir fotoğrafı kullanılmıştır. Bu fotoğrafın yanında Gazi Kemal Paşa'nın İstanbul'u ziyareti sebebiyle kendisine kısa bir şiir de yazılmış ve "Büyük Gazimize" başlığıyla neşredilmiştir. Burada ayrıca mezkûr ziyaret dolayısıyla diğer neşriyatlarda olduğu gibi polis mecmuasında da kısa bir değerlendirme yazısı da bulunmaktadır. Ayrıca aynı başlıkla Mustafa Kemal'e ithafen 216-217 ve 218. sayıların bir arada yayımlandığı nüshada iki mısralık kısa bir şiir daha bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1927-1928: 362-461)

Bu çalışma kapsamında ele alınan son sayı 224-225 ve 226. sayıların bir arada neşredildiği ve Mustafa Kemal Paşa adına özel olarak yayımlanan nüshadır. Bu nüshanın kapak sayfasının en üstünde özel bir sayı olduğu “Büyük Gazi ve Mücedidiyemiz Şereflerine” (mecmuamızın nüsha-ı mahsusası) denilerek belirtilmiştir. 1928 Ağustos, Eylül ve Ekim aylarını kapsayan bu özel sayı 72 sayfadan oluşmaktadır. Nüshanın baş sayfasında Mustafa Kemal Paşa'nın tam sayfa vesikalık fotoğrafı önceki birkaç sayıda olduğu gibi burada da kullanılmıştır. Burada Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'u ziyareti konu edinilmektedir. Ayrıca bu nüshada Taksim Cumhuriyet Abidesinin üç farklı cepheden çekilmiş fotoğrafı da iki sayfayı işgal edecek şekilde kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1928: 601-609)

Taksim Cumhuriyet Abidesi (Polis Mecmuası, 1928: 608-609)

III. BÖLÜM

MECMUADAKİ AVRUPAİ ETKİNİN İZLERİ

3.1. Yazı Dizisi Tercümeleler

Mecmuanın ilk sayısında Avrupaî etki kapsamında değerlendirilebilecek bir hatıratan bahsedilebilir. Bu kapsamda Paris eski emniyet müdürü Mösyö Goro'nun hatıratından “*Bir Memurun Mazisi*” isimli hatırat mecmuada kendine yer bulmuştur. Mezkûr yazıya birkaç sene daha devam edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 19-46-66-92-112)

Mecmuanın birinci sayısında Berlin Polis köpekleri cemiyeti reisi mösyö Rober Kurusbah'ın “Polis köpeklerinin Tarzı Terbiye ve Talimi” adındaki eserinin tercümesinin bir kısmı yer almaktadır. Bu sayıda polis köpeklerinin kullanımı ve istihdamına ilişkin kolaylıklar ve gereklilikler üzerinde durulmuş ve bu ön dört maddede belirtilmiştir. Bundan başka köpeklerin nasıl kullanılması gerektiği ve nasıl eğitilecekleri üzerinde durulmuştur. (Polis Mecmuası, 1331: 11-14) Şartların ve zamanın yeni gereksinimler doğurduğu değişmez bir gerçektir. Buradan hareketle polis teşkilatının da yeniklere açık, suç ve suçluyu bulmakta kolaylık sağlayan yeni gelişmelerden istifade etmesi olması gereken bir durumdur. Dolayısıyla köpek kullanımının henüz faaliyete geçmediği bir zaman diliminde bu hususun iyi bir propaganda aracı olan mecmua aracılığıyla hem teşkilata hem de kamuya kabul ettirilmek istenmesi olası bir durumdur.

“Polis köpeklerinin Tarzı Terbiye ve Talimi” adındaki eserin tercümesine 2. sayıda da devam edilmiş ve bu sayıda polis köpeklerinin seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 38-41) 3. sayıda ise köpeklerin eğitiminde sabırlı olmak gerektiği, köpeğin cinsinin gerekliliğine göre eğitilmesini, köpeklerin belli bir yaştan sonra sahada güvenli bir şekilde polise yardımcı olabileceği, köpeklerin de insan gibi duygulara sahip olduğu, köpekleri terbiye ederken onlara olabildiğince nazik davranılması gerektiği ve köpek eğitimi boyunca temin edilen düdüğün kullanılması ve bunun değiştirilmemesi belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 63-64)

Mezkûr tercümeğe dördüncü sayıda devam edilmiş ve köpeklerin eğitimlerinin nasıl olması gerektiği en ince detayına kadar anlatılmıştır. Bu yazıya göre köpek altı aylık olunca iple ama oldukça serbest bir şekilde sokakta dolaştırılmalı ve sokak hayatına alıştırılmalıdır. Köpeğe her zaman iyi davranmalı ve eğitiminde sabır gösterilmelidir. Köpeğin boğaz tasmaı olmalı fakat talim kabiliyeti gelişmiş ise tasmanın iğneli olmasına lüzum yoktur. (Polis Mecmuası, 1331: 92-94)

İlk sayıda Avrupai etki kapsamında değerlendirilmesi gereken “Paris’te Polis Teşkilatı ve Suret-i İfa-yi Vezâifi” başlığıyla yine tercüme hüviyetinde olan bir yazı dizisi bulunmaktadır. İki bahisten oluşan bu yazının ilkinde Polis komiserinin sahada mı yoksa karakolda mı çalışması gerektiği üzerine münakaşa yapılmıştır. Saha da çalışması gerektiği hususunda bir yargıya varılmıştır. İkinci bahsinde ise Belediye zabıtalığı ve teşkilatı, bu teşkilatın görev kapsamı ve polisin umumi vazifeleri üzerinde durulmuştur. ... *Paris şehrinde bulunan bilcümle polis memurları zabıta-ı belediyeği teşkil ederler.*” Polis teşkilatının tamamının daha üst başlıkta bu şekilde toplanmış olduğu ifade edilmiştir. Bu teşkilatın bir amire bağlı olduğu ve bu amirin polis olmayıp zabıta-ı belediye müdürü olduğu belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 14-16)

“Paris’te Polis Teşkilatı ve Suret-i İfa-yi Vezâifi” adlı tercüme yazı dizisine 2. sayıda da devam edilmiştir. Burada üç kısımdan oluşmaktadır. Üçüncü kısımda öncelikle üniformasız sivil polislerin üniformalılar gibi haklara sahip olduğu belirtilmiştir. Emniyet bölüğünün vazifeleri, bazı azılı mahkûmlara karşı alınacak güvenlik önlemleri ve memurların nasıl seçildiği gibi konular bu bahiste açıklanmıştır. Dördüncü kısımda polis memurlarının gayretlerini teşvik etmek için uygulamaya konulan ikramiye sisteminin şartları, gereklilikleri ele alınmıştır. Bundan başka polisin merkezîyetçi yapıdan adem-i merkezîyetçi yapıya geçiş denemeleri hakkında da bilgiler mevcuttur. Beşinci kısımda ise 1881 yılında polis teşkilatına ahlak şubesinin ilave edilmesinden bahsedilmektedir. Buna göre: bir merkez kumandanlığı, iki merkez kumandan yardımcısı, bir bölük kumandanı, iki karakol kumandanı ve yetmiş beş sivil memurdan müteşekkil ayrı bir birlik oluşturulmuştur. (Polis Mecmuası, 1331: 32-38) Şüphesiz bu tarz makaleler henüz yeni teşekkül ettirilmiş polis teşkilatı için ilham kaynağı ve yol gösterici bir kılavuz olma özelliği

taşımaktadır. Bu sebeple Avrupa'dan birçok alanda etkilenme bu alanda da mutlaka etkisini gösterecektir.

“Paris'te Polis Teşkilatı ve Suret-i İfa-yi Vezâifi” adlı tercüme yazı dizisine dair 3. sayıdaki yazıda iki kısım bulunmaktadır. İlk kısımda mefruş krallık mesâkin bölüğü; bölüğün tertibi, kuruluş amacı, istihdamı ve işlerliği hakkında bilgi verilmiştir. İkinci kısımda ise Taharriyat (Araştırmalar) bölüklerinin kuruluş amacı, vazifeleri ve işlerliği hakkında bilgi verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 59-63) mezkûr tercümenin dördüncü sayısındaki devamında kumar oyunları zabıtasının vazifeleri ve gerekliliği üzerinde durulmuştur. Kumar oynanması muhtemel yerlerin araştırılıp şüpheli görülen yerlere vazifeli polisler gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 86-90) Mezkûr yazı dizisinde Zabıta Teşkilatı'nın sokaktaki vazifesi, araştırma hizmeti ve Polis Prefeliği hakkında bilgi bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 105-109)

“Paris'te Polis Teşkilatı ve Suret-i İfa-yi Vezâifi” adlı tercüme yazı dizisine dair 8. sayıda cinayet, katil ve maktule dair bilgi ve bulgular değerlendirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 174-181)

Polis mecmuasının meşhur bölümlerinden biri “*Kısm-ı Fenni*” adıyla bilinen bölümdür. Bu bölümde suçluyu teşhis için kullanılan bilimsel metotlar ve buna benzer hususlar en ince ayrıntısına kadar irdelenmiştir. Burada hem yeni metotların polis camiasında tanınması hem de suçluları caydırmak amaçlanmıştır. Mecmuanın 2. sayısında bu bölüm altında suç mahallinde parmak izi tespitine dair en son metot ele alınmıştır. Bu yazı, Alman komiser Josef Rober'in Berlin'de yayımlanan polis gazetesinde neşredilmiş makalesinin tercümesidir. Bu yazının hemen başında parmak izi kullanımının ilk olarak İngiltere'de ortaya çıktığı ve daha sonra her tarafta kullanıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca parmak izinin neden kullanıldığı ve gerekliliği belirtilmiştir.⁵ (Polis Mecmuası, 1331: 27)

Kısm-ı Fenni başlığında parmak izleri konusu işlenmiş ve birkaç parmak izinin örnekleri verilmiştir. Parmak izinin insanı ayırt etmede önemli bir unsur olduğu ve

⁵ Bu makalede; “*Bundan maada parmak izi fail-i cürmün ispat-i mücremiyeti için bir delil dahi olunabilir. Parmak izleri çıplak el ile dokundurulan eşya üzerinde kalır. İnsanın derisi daima yağ ihraç eder. Ve bu yağ ise eşya üzerinde kaldığından parmak uçlarında ve el derununda mevcut olan çizgilerin eşkâli eşya üzerinde aynıyla kalır.*” Denilerek parmak izinin suçlu tespitinde önemi ve gerekliliği vurgulanmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 27)

polisin suçluyu yakalamasında oldukça faydalı bir uygulama olduğu ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 112-113) Bu konun hemen ardından mezkûr başlık altında el çizileri ele alınmıştır. Parmak izi kadar olmasa da el izlerinin de polise suçluları bulmada oldukça yardımcı olduğu ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 161-164)

Mecmuanın 3. sayısında “*Avrupa hükümetinden bazılarının umur-u muamelat-ı zabita hakkında vaz’ ve tedvin eylemiş oldukları kavanin ve nizamın memurin-i inzibatiyece istifade-i me’mul bulunan bazı aksamını bera-yı malumatı peyderpey neşredeceğiz. İşte bu cümleden olmak üzere parmak izinin tedkik-i hüvviyet hizmetinde suret-i tetkik ve isti’malına dair Viyana nizam-ı zabitasında tercüme edilen talimatnameyi zire derc ediyoruz*” denilerek bu talimatname 10 madde halinde sıralanmıştır. Buna göre zanlıların parmak izlerinin kartlara nakşedilmesi ve parmak izi kartlarının bir arşivde korunması, lüzumu halinde bunun yabancı polis teşkilatı merkezlerine gönderilmesi gibi hususlar ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 55-56)

Mecmuanın 3. sayısında Lozan Darü’l-Fünun Zabita-i Cenahiye Enstitüsü müdürü Prof. Dr. Raice’nin “Katiller Hakkında” eserinden alınan bir tercüme yazısı bulunmaktadır. “*Katilleri beş sınıfa tefrik etmek mümkündür şöyle ki*”: denilerek katiller kategorize edilmiştir. Bundan başka cinayet gerçekleşikten sonra polis cinayet mahallinde alacağı tedbirler ve uygulayacağı esaslar anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 54-55) Yine mezkûr şahsın eserinden “Ayak İzleri” başlıklı yazı mecmuanın 5. sayısında yer almaktadır. Öncelikle izler hakkında genel anlatı yapılmış, ardından ise ayak izlerinin nerede ne nasıl aranması gerektiği noktasında malumat verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 100-101)

Kostav Mase’ye ait “Paris Polisi ilk cinayetim” başlıklı yazıda cinayet konusunda oldukça profesyonel olan bir caninin anatomisi irdelenmiştir. Bu yazıya 7. sayıda da devam edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 102-104-151)

Mecmuanın 7. sayısından itibaren “Mükerrerlerin Tedkik-i Hüvviyeti” başlıklı Edmund Logar’ın eseri tercüme edilmeye başlanmıştır. Bu tercümenin neden yapıldığında dair “*İşbu eserde mukaddimesinde de anlaşılacağı üzere bütün Avrupa hükümetince kabul ve tatbik edilmiş olan tedkik-i hüvviyet usulleri şerh ve izah edilmiş olduğundan mütalaası meslektaşlarımızca mucib-i fevaide olacaktır.*” (Polis Mecmuası, 1331: 147) Denilerek suçluların kimlik tespitinin nasıl yapıldığına dair

polis teşkilatı mensuplarına ders mahiyetinde bir eser sunulmuştur. Eserin tercümesine 8. sayıda da devam edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 171-174) eserin 10. sayısındaki başlığı kimlik tespitinin tarihçesini içermektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 220)

Lozan Darülfünun fotoğraf dairesi şefi Reiss'in "Portrait Parle" adlı eserinin tercümesi mecmuanın 14. sayısından itibaren tetkik edilmiştir. Bu tercüme yazısında zanlıların eşkâllerinin nasıl belirlenebileceği ve bu sayede suçu ve suçluyu tespitini ne suretle gerçekleşeceği üzerinde durulmuştur. Ayrıca zanlıların detaylarıyla vücut şekillerinin nasıl belirlendiği ve vasıflandırıldıkları anlatılmıştır. Bu tercüme eser yazı dizisi olarak bir sonraki sayılarda da devam etmektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 328-331) Bu yazı dizisine göre şahısların yüz şekilleri, kulak ve burun yapılarının muhtelif şekilleri irdelenmiş ve buna göre bir suçlu nasıl tespit edilebileceği ilmi olarak anlatılmıştır. Bu yazı dizisi mecmuada Kısm-ı Fennî başlığında kendine yer bulmuştur. Örneğin 20. sayıda ağız yapıları üzerinde durulmuştur. Kişilerin ağız yapılarına dair birçok şekil görsel olarak yan yana kullanılmış ve bunun karşılaştırılmalı analizi yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 469-473) Bu yazı dizisine özellikle mecmuada daha fazla yer verildiği söylenebilir. Zira başladığı sayıdan 22. sayıya kadar diğer yazı dizilerinden daha fazla mecmuada yer kapladığı açıkça görülmektedir. 22. sayıda işlenen konu burun, göz ve kaş yapıları ve şekilleri üzerinedir. (Polis Mecmuası, 1332: 519-526)

44. sayıda "Avrupa'da Polis Usulleri" başlıklı yazı dizisi ilk defa mecmuda yer almıştır. Bu yazı dizisi 46. sayıdan itibaren mecmuanın ilk sayfalarında yer almış ve uzunca bir süre devam etmiştir. Bu sayıda ele alınan konu başlıkları polisin vazifesi ve amacını açıklamaktır. Bu yazıya 45 ve 46. sayıda da yine aynı içerik ile devam edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 106-152) 47. sayıda bu yazı dizisinin yeni başlığına geçilmiştir. Yönetim kademesinde polisin yeri hakkında bilgi verilmiştir. İtalya, İngiltere ve Almanya'dan örneklerle açıklanmıştır. 48. sayıda aynı konu olmak üzere Hollanda ve Belçika, 49. sayıda ise Avusturya-Macaristan örnekleri üzerinde durulmuştur. (Polis Mecmuası, 1333: 169-227)

"Avrupa'da Polis Usulleri" başlıklı yazı dizisinin konusu 50. sayıda polis idaresi teşkilatı başlığıyla devam etmiştir. İngiltere, İskoçya ve Berlin polis teşkilatının işleyişi hakkında bilgi verilmiştir. Bu makalede mezkûr ülkelerdeki polis miktarları,

teşkilata ait binaların sayıları ve şehirlerin durumu hakkında bilgi verilmiştir. 51. ve 52. sayılarda aynı konu Budapeşte, Paris, Roma, Brüksel ve Amsterdam şehirleri örneklerinde işlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 242-293) 53. sayıda başka bir mevzuya geçilerek polis müdürleri hakkında bilgi verilmiştir. Polis müdürlerinin ehemmiyeti, çalışma şartları ve bütün teşkilata örnek ve önderlik etmesi noktasındaki vasfı nazara verilmiştir. Aynı konuya Avrupa'nın farklı ülkelerinden örneklerle 54. ve 55. sayılarda da devam edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 313-337)

“Avrupa’da Polis Usulleri” başlıklı yazı dizisinin 56. sayıdaki konusu polis teşkilatı genel müdür yardımcıları ve polis müdürlerini konu almaktadır. Bu sayıda Londra örneği incelenmiştir. Bir sonraki sayıda mezkûr konunun devamı işlendikten sonra başka bir konu olan “Üniformalılar” başlığına geçilmiş ve polis teşkilatı içindeki rütbeli olmayan polisler ele alınmıştır. Bu konu 58-59 ve 60. sayılarda da devam etmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 385-485)

“Avrupa’da Polis Usulleri” başlıklı yazı dizisine birkaç sayı ara verildikten sonra tekrar 65. sayıdan itibaren mecmuanın başyazısı olarak görülmektedir. Burada 60. sayıdan devam edildiğine dair ibare kullanıldıktan sonra sadece polislerin aldıkları maaşlara dair bilgi verilmiştir. Avrupa'nın bazı şehirlerine ait cetvel halinde asgari ve azami miktarda maaş aralıkları belirtilmiştir. Roma, Paris, Berlin, Brüksel ve Viyana bu şehirlerden bazılarıdır. Aynı konu 66. sayıda da devam etmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 25-51) 70. sayıda mezkûr konuya tekrar geri dönüş yapılmış, 66. sayıdan devam edildiğine dair ibare kullanılarak bir kez daha işlenmeye başlanmıştır. Konu, bir önceki sayının devamıdır. 71. sayıda polis teşkilatı içinde disiplinin gerekliliği ve nasıl sağlandığı anlatılmıştır. Bu konuda özellikle Hollanda örneği üzerinde durulduğu görülmektedir. (Polis Mecmuası, 1334: 145-172)

Aynı yazı dizisinin 72. sayıdaki konusu polisin teftişi ve bu teftişin nasıl yapıldığı üzerinedir. Bütün Avrupa'daki örnekler yerine belli başlı şehirlerdeki uygulamalar nazara verilmiştir. Makalede belirtildiğine göre iki usul bulunmaktadır ancak en çok tercih edilen usul bir casus gibi polisleri ve kurumu takip ederek işlerin doğru ve yolunda olup olmadığını kontrol etmek şeklide işlemektedir. Bunun için ayrı bir polis idaresi teşekkül ettirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 193-196) 73. sayıda ise üniformalı polisler için anlatı bitirilmiş olup sivil polis teşkilatının içeriğine geçilmiştir. Bu sayıdaki ilk konu detektif teşkilatı hakkındadır. Avrupa'da bu sırada

merkezi ve gayri merkezi olmak üzere iki kısma ayrılmış bir dedektif teşkilatı bulunmaktadır. Bu konu bu sayıda Londra örneğinde işlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 217-222) Mezkûr yazı dizisine iki sayı ara verildikten sonra tekrar ana başlık olmak üzere 76. Sayıda kaldığı yerden devam edilmiştir. Sivil polis teşkilatı viyana örneğinde ele alınmıştır. (Polis Mecmuası, 1334: 289-290)

“Avrupa’da Polis Usulleri” başlıklı yazı dizisine bir süre ara verildikten sonra 76. sayıdaki konunun devamı niteliğinde 89. sayıdan itibaren tekrar aynı mevzu Paris şehri örneğinde ele alınmıştır. Bundan başka bu sayıda sivil polis seçimlerinin nasıl yapıldığı anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1335: 49-56) 90. sayıdaki konu dedektif kuvvetlerinin vasıfları ve şartlarıdır. Viyana, Londra ve Berlin dedektif yapılanması oldukça iyi iken Paris’in bunların gerisinde kaldığı ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 73-77) Bu konuya bir kez daha ara verilmiş ve tekrar 96. sayıda baş konu olarak işlenmeye devam edilmiştir. Bu sayıda cinayetlerin aydınlatılmasında Antropometri ilminin Fransa’da kullanılması ve bunun örnekleri üzerinde durulmuştur. Elbette bu konu, dedektiflerin kullandıkları yöntem olarak anlatılmıştır. Ayrıca cinayetlerin dedektifler tarafında mezkûr yöntem kullanılarak sınıflandırılması ve bunların bir fihristinin çıkartılmış olması da burada işlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1336: 217-223)

Yine 44. sayıda Fransızcadan tercüme edilen “Fotoğrafın Polis İşlerinde Faidesi” başlıklı bir makale bulunmaktadır. Fotoğrafın zanlının veya suçlunun kolayca tespit edilmesinde insana yardımcı oldukça faydalı bir iş olduğu makalenin daha başında ifade edilmiştir. Bu makaleye göre; Meydana gelen bir vakanın her açıdan detaylarını ortaya koyacak en iyi yardımcı olan fotoğraf, örneğin bir cinayet vakasında maktulün nasıl ve ne şekilde öldürüldüğü, caninin olay yerinde bırakacağı olası izler ve diğer hususları açığa çıkarmak için kullanılmaktadır. Makale bitirilirken fotoğraf makinesi hakkında açıklama yapılacağı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 110-111)

47. sayıda “Mücrimlerin Ahlak ve Ahvali” başlığıyla Reiss’ten tercüme edilen yazı dizisinin ilk kısmı yer almaktadır. Bu konuda alt başlık olarak “*Veşm*” yani vücuda yapılan dövme hakkında bilgi verilmiştir. Dövmelerin neden ve nasıl yapıldığı, dövme şekilleri, canilere mahsus dövmeler ve milliyet ile dövme arasındaki ilişki anlatılmıştır. Dövme mevzusu bu makalede bir görselle de desteklenmiştir. Makale içinde dövme yaparken kullanılan maddelerden de bahsedilmiştir. Çin mürekkebi, taş

kömürü, odun kömürü ve mürekkep bunlardan bazılarıdır. (Polis Mecmuası, 1333: 181-188)

48. sayıda “Sirkatler” başlığıyla yine Reiss’ten tercüme edilen hırsızlık mevzusu anlatılmıştır. Hırsızlık çeşitleri sıradan olanlar, hile yoluyla yapılanlar, cinayet kastıyla yapılanlar şeklinde sıralanmıştır. Bundan başka cinayet mevzusu da işlenmiş ve cinayet çeşitleri hırs, heva, aşk, dikkatsizlik ve siyaseten olmak üzere beş kategoriye ayrılmıştır. 49. sayıdaki konu ise yan kesicilik üzerinedir. (Polis Mecmuası, 1333: 200-230) Hırsızlık üzerine makale 50. sayıda da devam etmektedir. Bu sayıda işlenen konu Pick Pockets adı verilen bir tür yan kesiciliktir. Ancak yukarıda anlatılan yan kesicilikten farklıdır. Bu tür hırsızlar daha çok uluslararası ve büyük işler yapan çetelerin mensuplarıdır. Kalabalık mekânlarda bilhassa zengin muhitlerinde büyük çaplı hırsızlık işleri yaparlar. 51. sayıda da mağazalardan eşya çalma, kasa soygunculuğu ve saldırgan yan kesicilik vakaları işlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 254-277) 52. ve 53. sayıda mücevher hırsızları, hırsızlığın nasıl yapıldığı, mekânlardaki hırsızlık vakaları ve bu vakaların tahkikatı üzerinde durulmuştur. Bir sonraki sayı ise evlerden, arabalardan yapılan hırsızlık vakaları işlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 295-347)

“Sirkatler” başlığıyla uzun süredir devam eden yazı dizisinin 56. Sayıdaki konusu “Zenpare Soygunculuğu” dur. Yani hayat kadını olarak nitelendirilen kişilerin yapmış olduğu hırsızlığın yapılma şekli ve mekânları hakkında bilgi verilmiştir. Burada polisin yürüteceği tahkikatta elbette ele alınmıştır. (Polis Mecmuası, 1334: 389-395) 57. ve 58. sayılardaki anlatı ise hırsızların eylemi gerçekleştirdikten sonra olay yerinde bıraktıkları ipuçları olan aletleri konu almaktadır. Bunların dışında polise olayı çözme ve hırsızı yakalama noktasında yardımcı olacak birçok ipucu da anlatılmaktadır. (Polis Mecmuası, 1334: 416-445) Olay yerinde ele geçirilen izler, bu izlerin incelenmesi, uzman olmayan kişilerce yapılacak olay yeri incelemesinin ortaya çıkaracağı mahzurlu durumlar, daha önce bu sayılan hırsızlık tiplerine verilen cezalar 59. sayının konusunu teşkil etmektedir. Ayrıca bir hırsızlık vakasında kullanılan aletlerin görselleri de kullanılmıştır. 60. sayıda ise tavan arasında uydurma anahtar ve maymuncuk ile yapılan hırsızlık vakalarından bahsedilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 462-479)

61. sayıda “Sirkatler” konusunda otel hırsızları konusu ele alınmıştır. Otel hırsızlığının nasıl yapıldığı, kadın otel hırsızları, hırsızlık için kullanılan özel aletler gibi konular alt başlıklar olarak mecmuada yer almaktadır. Bir sonraki sayıda aynı konuya ait bilgiler muhtelif açılardan anlatılmaya devam etmiştir. 63 ve 64. sayılarda ise muhtelif hırsızlık vakalarından bahsedilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 510-562) 65. sayıda ilanlar ve posta pulları aracılığıyla yapılan dolandırıcılık anlatılmıştır. Ayrıca falcılık da dolandırıcılık olarak kabul edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 32-35)

65. sayıdan sonra ara verilen “Sirkatler” konusuna 69. sayıda tekrar dönülmüştür. Bu sayıdaki konu kolay kazanç elde etme gayesiyle dolandırıcılık yapanlar ve bunu uygulamaları vakalar örneğinde anlatılmıştır. Bu iş genelde kazancın çok için kolay olduğunu belirten ilanlar vasıtasıyla yapılmaktadır. (Polis Mecmuası, 1334: 133-136) Bu mevzuya verilen ara sonrası 76. sayıda tekrar geri dönülmüştür. Bu defa işlenen konu yerde bulunan eşyanın çalınması üzerinedir. Bu durum makalede hem hırsızlık hem de dolandırıcılık olarak değerlendirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 296-298)

77. sayıdaki “Sirkatler” konusu çanta hırsızlığı ele alınmıştır. Çanta hırsızlığı makalede belirtildi üzere genellikle trenlerde çantalarında para olduğu düşünülen kişilere üç veya dört kişilik bir ekibin kurduğu tuzak sonucu gerçekleşmekteydi. Çete halinde dolaşan hırsızlık ekibi gözüne kestirdikleri kişiyle samimiyet kurduktan sonra kendi çantalarında para olduğunu göstermek için çantanın ağzını açar ve kurbanı samimi ve dürüst kişiler olduğuna ikna ederlerdi. Daha sonra kurbanın bir saikle kopartmandan çıkmasını fırsat bilerek çantayı el çabukluğuyla çalar ve yerine aynı şekilde olan boş bir çanta yerleştirirlerdi. Bu sayede hırsızlık gerçekleşir ve en yakın istasyonda inerek gözden kaybolurlardı. (Polis Mecmuası, 1334: 315-320) 78. sayıda kumarbaz hırsızlar konu alınmıştır. Kumarbaz hırsızlar gidecekleri mekâna uygun giyinir, sahte isim kullanır ve giydikleri elbiselere özel cepler diktirirler. Bu sayede kâğıt oyunu oynarken el çabukluğuyla kumar kâğıtlarını değiştirip hile yaparak masada bulunan paraları kazanmış olurlar. Makalede belirtildiği üzere onları yakalamanın tek yolu kâğıt değişikliği yaptığı sırada suçüstü yapmaktır. Bunun için ise özel olarak görevlendirilen bir polisin dikkati yeterli olacaktır. (Polis Mecmuası, 1334: 339-342)

Fransa’da hapishanelerin idaresi ve mahkûmların terbiyesi üzerine uygulanan kuralların aynısı mecmuanın 53. sayısında aynı şekliyle işlenmiştir. “Hapishanelerin Usul-u İdaresi” başlıklı bu yazıda, Hapishanelerin işleyiş ve çeşitleri, bağlı buldukları birime göre tasnifleri ve mahkûmiyetlerin sınıflandırılması mevzusu işlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 324-327)

60. sayıda Fransızcadan tercüme edilen “Cürm ve Mecrumluk” başlıklı yazı dizisinin ilk kısmı yer almaktadır. Bu makalenin başlangıç konusu insanların birlikte yaşama alışkanlığının gerekliliği üzerinedir. Zira insanlar canlarını mallarını ve topraklarını ancak birbirleriyle dayanışarak koruyabilirler. Ancak bu durum devletin bazı toplulukları hizaya getirmek için uyguladığı baskıya karşılık olarak farklı şekillerde tezahür edebilir. Yani bu baskıya maruz kalmış topluluklar kendilerini korumak için suça bulaşabilirler. (Polis Mecmuası, 1333: 489-491) 61. sayıdan itibaren birkaç sayı devamlı mezkûr yazı dizisi mecmuanın baş konusu olmuştur. Bu sayıda ele alınan konu, deliler ve akıldan yoksun olanlara yapılan muamele ve bunun tarihi seyri üzerinedir. (Polis Mecmuası, 1333: 505-508) 62. sayıda aynı konu başlığı içinde cinayet ve cinnet arasındaki ilişki ele alınmıştır. Ayrıca cinayet ve yeniden tekrarı meselesi de ele alınmıştır. Cinnet ani olan bir durum olup cinayete teşvik noktasında bir defa yaşanabilecek bir husustur. Buna karşılık cinnet halinde işlenmeyen cinayetler ise tekrardan gerçekleşebilir. İşte bu iki husus ardı sıra bu sayıda anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 529-535)

“Cürm ve Mecrumluk” konusuna 63. sayıda katillerin karakter ve fiziksel özellikleri ile alakalı mevzu ile devam edilmiştir. Detaylı bir şekilde katillerin boyu, kolları, elleri ve diğer fiziksel özelliklerinin nasıl olduğuna dair bilgiler verilmiştir. Bundan başka bir katilin ahlaken nasıl bir durumda olduğuna açıklama getirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 553-556) 4. senenin ilk, mecmuanın 64. sayısında mezkûr konu mecmuanın baş mevzusu olarak anlatılmaya devam etmiştir. Buradaki mevzu katillerdeki ahlak problemi ile alakalıdır. (Polis Mecmuası, 1334: 1-4) 65. sayıda ise tekrar ara başlık olarak mecmuada yer almıştır. Burada cinayetlerdeki mesuliyet problemi anlatılmıştır. Vurgulanan nokta, katillerin akli sorunu olup olmadığını tayininde yaşanan zorluklardır. (Polis Mecmuası, 1334: 27-31) 66 ve 67. sayılarda ise katilin tedavisi ve tecridi hapis mehzuları ele alınmıştır. Bu başlıklar akıl sağlığı yerinde olmayan mahkûmlar için değerlendirmeye alınmıştır. Akıl sağlığı yerinde

olmayan mahkûmların tedavisinde izlenecek yöntem ve bu mahkûmların yalnız tutulmasının gereklilikleri anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1334: 80-100)

66. sayıda Berlin’de yayımlanan “Mesail-i Cezaiyye” adlı dergiden tercüme edilen “Maznunin-i Mevkufeden Hasta Olanların Suret-i Muhafazası” başlıklı makalede hapiste olup ta herhangi bir hastalığa yakalananlara nasıl davranılması gerektiği anlatılmıştır. Ameliyata ihtiyacı olanların derhal hastaneye yatırmaları gerektiği ifade edilmiştir. Ancak firar etme ihtimallerine karşı Berlin’de herhangi bir tertibatın bulunmadığı ilave edilmiştir. Öte yandan mahkûm hastanın kaçmasını önlemek için hastane yönetimin alacağı herhangi bir önlem, istidatları dışında olduğu için mümkün değildir. Bunu elbette polisin yapması gerekir. (Polis Mecmuası, 1334: 55-57)

66. sayıda Almanya’da ebeveynleri tarafından kontrol altında tutulamayan gençlerin bir nizama sokulması için 8 maddelik bir metin bulunmaktadır. Buna göre; 16 altı yaşında küçük gençlerin sigara içmesi yasaklanmış, içkili lokantalarda gençlerin yemek yerken içki içmeleri yasaklanmış ve mekân sahiplerinin onlardan içkiye mukabil fazla para almaları men edilmiştir. Ebeveynleri olmaksızın gençler kahvelerde oturamayacaklardır. Gençlerin tiyatroya gitmesi yasaklanmıştır ve bunun teftişi polisi ilgilendirmektedir. Yukarıda belirtilen mekânlara bilerek gençleri alan mekân sahiplerine cezai müeyyideler uygulanacaktır. (Polis Mecmuası, 1334: 63-64)

68. sayıda “Polis Teşkilatı’nın Yeniden Islahı” başlıklı Lozan Darülfünun muallimlerinden Reiss’in “Contribution a la Reorganisation de la Police” isimli eserinin tercümesi yer almaktadır. Mezkûr sayıda Londra polis teşkilatının unsurları hakkında bilgi verilmiş, devamında teşkilatın yeniden düzenlenmesi için gereken uyarılar ve eksiklikler dile getirilmiştir. Bir sonraki sayıda da aynı konuya devam edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 100-129)

71. sayıda Dresden Polis Müdüriyetinin Dört Senelik İcraatı ve Tenkifatı başlıklı bir makale yayımlanmıştır. Bu makale Dresden polis müdürü Koetting tarafından kaleme alınmış ve raporun ayrıntısından önce neden yazıldığıyla ilgili kısa bir bilgi verilmiştir. 1910-1914 yılları arasında henüz I. Dünya savaşı başlamadan evvel 4 yıllık dönemi içine alan bu raporun yazılma sebebi yeterli miktarda polisin istihdam edilememesi nedeniyle yaşanan zorluklar ve bu zorlukları gidermek için yapılanlara odaklıdır. Polisin çalışma şartlarının zorluğu ve bunların iyileştirilmesi üzerinde durulmuştur. Polislik mesleğine insanların teveccüh etmesi için işi daha kolay bir

şekle sokmak gerektiği ifade edilmiştir. Aynı zamanda bu 4 yıllık zaman zarfında genel olarak neler yapıldığı anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1334: 187-189)

77. sayıda “Tahkikat-ı Adliye” başlığıyla asıl adı “Pratique d’instruction judiciaire Manuel” olan bir tercüme yazı dizisinin ilk bölümü yer almaktadır. Mezkûr sayıdaki yazı dizisinin konusu Müstantıklık yapan (sorgu hâkimi) bir kişinin giriş mahiyetinde bu satırları neden ve nasıl yazdığı, elde ettiği bilgi birikiminin bir sonucu olarak yazdığı bu makalenin polis ve jandarma için tecrübe kazanma noktasında geçerliliğini ve güncelliğini her zaman koruyacağı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 313-315) Bu yazı dizisinin 78. sayıdaki konusu Müstantık’ın genel özellikleri hakkında bilgi vermektir. Belirtildiği üzere bir Müstantık oldukça büyük bir iş yapmakta ve her zaman uyanık olmak zorundadır. İnsanlarla iç içe ve işini iyi yapmak için onları iyi tanımak zorundadır. (Polis Mecmuası, 1334: 337-338) 79. sayıdaki konu Müstantık’ın meslek terbiyesi üzerinedir. Burada bir Müstantık’ın mesleğini bir süre icra ettikten sonra acı tecrübeler ile mesleği öğrendiği ifade edilmektedir. Ayrıca bu sayıda Müstantık’ın vazifeleri hakkında da bilgi verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 361-368)

80. sayıda mezkûr yazı dizisinin konusu Müstantık’ın sabit fikirli olmaması üzerindedir. Saplantılı fikirlere bağlı kalmanın olumsuz sonuçlar doğurabileceği gerçeği ifade edilmiştir. Ayrıca yine aynı sayıda Müstantık’ın vasıfları anlatılmıştır. Bir sonraki sayıda insanları iyi tanınması ve yanında çalışanların vasıflı kişiler olması ele alınmıştır. (Polis Mecmuası, 1335: 385-412) 82. sayıdaki konu eleştiriye açık ve eleştirel bakış açısına sahip sorgu hâkiminin işini daha iyi yapacağı vurgusu yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1335: 433-436)

83. sayıda bir Müstantık’ın işi geciktirmeden hemen tahkikata başlaması gerektiği aksi takdirde para ile bazı polisleri ayarlayan caninin delilleri yok ederek adaletin tesisini zorlaştıracığı ifade edilmiştir. Ayrıca başka bir başlıkta bunu yaparken tertipli ve düzenli bir şekilde çalışması gerektiği ilave edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 456-459) 84. sayıda bu sayıya kadar anlatılan ve genel olarak Müstantık’ın vasıfları ve özellikleri üst başlığında toparlanabilecek hususların yerine artık İstintak yani sorguya çekmek başlığı ele alınmaya başlanmıştır. İlk olarak İstintak hakkında genel bilgi verilmiş ve Müstantık için ne anlam ifade ettiği belirtilmiştir. Konuya; *“İstintak’tan maksat, Müstantık’a cürm ve teferruatı hakkında cürmün vukua*

bulduğu yerde ve vukuu sırasında bizzat bulunmuş gibi malumat toplamaktan ibarettir” denilerek giriş yapılmıştır. Ayrıca İstintak’ın olmazsa olmazlarından şahit bulmak ve şahidin bilgilerini doğru kullanmak ile ilgili de anlatı bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1335: 481-484)

85. sayıda Tahkikat-ı Adliye başlığında İstintak konusuna şahitler mevzuuyla devam edilmiştir. Burada herhangi bir olaya tanık olanların her birinin olayı farklı farklı anlattıkları, istintak sırasında şahitlerden elde edilen bilgilerin eksik mi fazla mı olduğunun ayrıca tespit edilmesi gibi hususlar dile getirilmiştir. Burada amaç daha sağlıklı tahkikat yapmaktır. Devamında şahidin doğru söylediğinin kesinleşmesi için yapılması gerekenler sıralanmıştır. Örnek tahkikatlarla açıklığa kavuşturulmaya çalışılan bu mevzuda sonuç olarak doğru şahitliğin tespiti için Müstantık’ın kesinlikle şahit ifadeleri dışında delilere de bakması gerektiği hususuna vurgu yapılmıştır. Bir sonraki sayı da ise şahitlerden sonra ikinci sırada gelen hususun hafıza olduğu, sorgu hafızasının kuvvetli olması gerektiği belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 505-536)

Tahkikatı-ı Adliye konusuna 5. senenin ilk sayısı olan 87. sayıda da devam edilmiştir. Burada işlenen konu bir önceki mevzunun devamı niteliğindedir. (Polis Mecmuası, 1335: 1-4) 88. sayıda katillerin numaradan hasta oldukları izlenimi vererek ve onların her türlü hastalığı taklit ederek bunu kendi lehlerine kullandıkları ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 25-29) Bu konuya bir süre ara verilmiş 90. sayıda tekrar kaldığı yerden devam etmiştir. Burada işlenen konu şahidin doğruyu söylemek istemediği durumlarda yapılması gerekenlerin ne olduğudur. Yalan yere şahitlik yapmak bu yazıda devletin iliklerini emmek, cemiyet hayatını kemirmek şeklinde değerlendirilmiştir. Müstantık’ın uyanık olması gerektiği ve fazla mesai harcamak zorunda kalacağına aşikâr olduğu ayrıca belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 74-83)

Tahkikatı-ı Adliye başlığına 92. sayıda “Ayak Vesaire İzleri” konusu işlenmeye başlanmıştır. Öncelikle ayak izleri hakkında genel bilgi verilmiştir. Burada izlerin oldukça önemli olduğu ancak daha önemlisinin bunları kullanabilmek olduğu özellikle belirtilmiştir. Polisin tahkikat sırasında suçluları bulması için en verimli referanslardan biri olan ayak izleri nadiren de olsa olay mahallinde bulunmaktadır. Burada ayak izlerinin nasıl tespit edildiği örneklerle anlatılarak meselenin polis

camiasında tam olarak anlaşılması için çaba sarf edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 124-128)

Tahkikatı-ı Adliye başlığı 93. sayıda yeniden mecmuanın baş konusu olmuştur. Burada olay mahallinin keşfi mevzusu anlatılmıştır. Polis, maharetini olay mahallini incelerken gösterir. Burası bir suçluyu yakalamak için elde edilecek delilerin ilk durağıdır. Ayak izleri, kan izleri, parmak izleri, suç aleti gibi ipucu elde edilecek bütün materyaller olabildiğince titiz bir şekilde incelenmelidir. Polisin uyanık olması hatta olay mahallinin raporunu tutan kâtibin dahi oldukça zeki olması icap eder. Burada ele alınan konu, yine diğer konularda olduğu gibi örnekler üzerinden anlatılmıştır. 94. sayıda aynı konuya devam edilerek olay mahallinin tarifi anlatılmıştır. Olay mahallinin nasıl belirlendiği, sınırlarının nasıl çizildiği ve tam olarak bir olay mahalli çerçevesinin nasıl belirlendiği konusunda bilgilendirme yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1335: 145-173)

Tahkikatı-ı Adliye başlığı 95. sayıda saklanan eşyaların aranıp bulunmasını konu almaktadır. Saklanan eşya elbette bir delil içermektedir. Bu eşyaların tahkikat sonucu ele geçirilmesi demek yeni delillerin bulunması ve belki de olayın daha çabuk açığa çıkarılması sonucunu doğuracaktır. Bu eşyaların öncelikle nereye saklanmış olduğunu tespit etmek için olay mahallini iyi bilmek ve şahitler ile diğer delilerin iyi karşılaştırılması gerekir. Zira aranılacak yerin mekân olarak genişliğini iyi tespit etmek icap eder. Bu, iş yükünü azalttığı gibi olayın açığa çıkarılma süresini de azaltabilir. (Polis Mecmuası, 1336: 193-195)

93. sayıda yeni bir yazı dizisi olan “Büyük Şehirlerin Polis Teşkilatı” başlıklı Almanca aslı “Grossstadtpolizei” olan kitabın tercümesi yapılmaya başlanmıştır. Bu yazı dizisinde ilk olarak polis kavramına açıklık getirilmiş daha sonra ise kadimden beri polislik mesleğinin tarihçesi anlatılmıştır. Yunancada şehir anlamına gelen polis kelimesinden alınan ve bu haliyle kullanılan bu kavramın bir kurum halinde Almanya’ya gelişi 16. yüzyılda çıkarılan İmparatorluk Polis Nizamnamesi’dir. Öte yandan eski zamanlarda polisin yaptığı vazifeleri yapan bir sistem olmasına rağmen bugünkü anlamda bir polis teşkilatı yoktu. Polis yapılanmasına benzer bir yapılanmanın ilk olarak Mısır’da meydana getirildiği bilinmektedir. Bundan başka Yunan zabıta teşkilatı eski zamanların en iyi teşkilatlarından biriydi. (Polis Mecmuası, 1335: 149-155)

94. sayıda “*Büyük Şehirlerin Polis Teşkilatı*” başlıklı konusuna Ortaçağ ve Yeniçağ’da polis teşkilatının tarihçesiyle devam edilmiştir. Burada bugünkü anlamda polis teşkilatının ilk izlerine Frank krallarının “*Capitularies*” olarak adlandırdıkları emirnamelerde rastlanılmaktadır. Bu emirname eğitim, ticaret ve tarım gibi şehirlerdeki mevzuların düzenlenmesi ile alakalıdır. Bu düzenin tesisi ise polislere emanet edilmiştir. 95. sayıda mevcut konuya devam edildiği gibi aynı zamanda yaşadığımız çağdaki polis teşkilatı hakkında da bilgi verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335-1336: 173-200) Bir sonraki sayıda aynı konuya devam edilmiştir. Ayrıca bu sayıda polis emirnamelerinin şeklen ve usulen açıklaması yapılmıştır. Bu emirnamelerin idari olmadığı, aksine hukuki oldukları dile getirilmiştir. Bu sebeple bağlayıcı hükümler içermekte ve polisin uygulamadığı takdirde cezai müeyyideye maruz kalacağı belirtilmektedir. Bu sayıda mezkûr konuya oldukça geniş yer ayrılmıştır. Bu sebeple polis memurları hakkında genel bilgi verilmiş, kalem memurlarının çalışma şartları ve ne iş yaptıkları hakkında açıklama yapılmıştır. Ayrıca icra memurları hakkında da bilgi verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335-1336: 223-234)

97. sayıda emeklilik maaşları, vefat eden polislerin eşleri ve aileleri için bağlanan maaş, yardımcı memur istihdamı gibi konular işlenmiştir. Herhangi bir hastalıktan ya da bedenen zayıf düşmekten kaynaklanan nedenlerle iş göremez olan polis memurları emekli edilir ve onlara emekli maaşı bağlanır. Örneğin Prusya ve Hamburg’da en az 10 senelik bir hizmetten sonra polisler emekli edilebilirdi. 10 senelik hizmeti olan polisler görevdeki maaşlarının 60’da 20’sini alarak emekli edilirdi. Hizmet yılına esas emekli maaş oranı ise en fazla 60’da 40 nispetinde oluyordu. Prusya’da durum böyleyken Hamburg’da ise 10 senelik hizmet görev maaşının %40’ı kadar olurdu. Herhangi bir hastalık nedeniyle 10 seneden önce görev yapamaz hale gelen polisler de yine %40 oranında maaş bağlanırdı. Emekli edilen polis, bağlanan maaşı az bulursa dava hakkına sahipti. Prusya’da görev yapan bir polis vefat ederse ilk ay ailesine tam maaş daha sonraki üç ay için bir maaş veriliyordu. Hamburg’da ise vefatın ilk ayı ve sonraki iki ay için yine tam maaş

ödenirdi. Bu uygulamalar hem görevde iken hem de emekli iken vefat eden polisler için geçerliydi. (Polis Mecmuası, 1336: 241-249)⁶

3.2. Yazım Özellikleri Matbuat

Mecmuanın 1913 yılına ait 6. sayısında “Ayak İzleri” başlığıyla kaleme alınan yazıda bazı kelimelerin yanına parantez içinde Fransızca karşılıklarının yazıldığı görülmektedir. Örneğin müspet ifadesinin karşısına Positive, menfi kelimesinin yanına ise Negative kelimeleri eklenmiştir. Ayrıca Nokta-i istinat kelimesinin yanına point d’appui kelimesi ilave edilmiştir.⁷ Fransızcanın ve Fransız kültürünün etkisinin mecmuada kendini gösterdiği açıkça görülmektedir.

Prof. Dr. Raice’nin yukarıda ismini zikrettiğimiz eserde Osmanlı Türkçesiyle قاتل kelimesinin hemen karşısına Fransızca “*assassin*” ifadesi yerleştirilmiştir. Ayrıca metin içinde geçen karakteristik ifadesi Osmanlı Türkçesiyle değil doğrudan Fransızca aslıyla “... *Hepsinde dahi caracteristique firkalar mevcuttur*” şeklinde kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 53-54)

“Mükerrerlerin Tedkik-i Hüvviyeti” adlı yazı dizisinde oldukça fazla Fransızca kelime aslıyla kullanılmıştır. Mezkûr yazının başlığı Fransızca hemen altına “L’identification des Recidivites” olarak yazılmıştır. Mecmuanın birinci sayısından itibaren gelenek halinde Avrupalı bir yazarın eserinin tercümesinin hiçbirinde bu şekilde eser başlığının hemen altına eserin orijinal ismi yazılmamıştır. İlk defa bu eserde bunun uygulandığını görmekteyiz. Bundan başka birçok özel isim Osmanlı Türkçesi’nin hemen yanında orijinal şekliyle yazıya aktarılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 147-148)

Reiss’in “Portrait Parle” adlı eserinde diğer yazı dizisi tercümelerinde olduğu gibi kelimelerin Fransızca asılları bolca kullanılmıştır. Daha giriş cümlesi “Fransız lisanında Portrait Parle tabiriyle ifade olunan usul-u sima-i beşeri teşkil eden aksamın...” şeklindedir. Bundan başka teknik tabirler aslıyla kullanılarak değiştirilmemiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 328-331) Bu yazı dizisindeki Latince kelimelerin kullanım yoğunluğu oldukça fazladır.

⁶ Polislerin maaşları görevli buldukları mahallenin iş yoğunluğuna göre hesaplanmaktaydı. Süvari polislerin aylıkları da piyadelerden dörtte bir oranında fazlaydı. Rütbe arttıkça maaş da haliyle artmaktaydı. (Yağar, 1988: 50-51)

⁷ Polis Mecmuası, sayı 6, s. 126.

gelişmelerin takip edildiğinin bir noktada propagandası olmalıdır. Bundan başka 25. sayıda Avrupa'dan getirilen ve polis sevkiyatında kullanılan bir arabanın fotoğrafından bahsetmek gerekir. Bu husus, Avrupai etki noktasında teknolojik aletlerin teşkilatta yer edinmesine bir örnek olarak zikredilebilir. (Polis Mecmuası, 1331: 585)⁸

75. sayıda Viyana'da Avusturya-Macaristan polis idaresine ait binalar ile ilgili bir metin bulunmaktadır. Bu yazıda Viyana polis binalarının 1857'den sonra yapılmaya başlandığı ifade edildikten sonra bu tarihten sonra Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun yayımladığı bir ferman ile polise ait büyük bir bina yapılması emredilmiştir. Bununla birlikte eski binaların müzeye dönüştürülmesi ve yeniden bazı binaların yapılması emri de verilmiştir. Bundan sonra 1874 bir polis hapishanesi, 1880'de Estergon hapishanesinde çıkan lekeli humma nedeniyle hapishanenin taşınarak geçici olarak bir binaya taşınmasından bahsedilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 280-283)

75. sayıda Bavyera'da sulh ve savaş döneminde akıl baliğ olmayan gençler arasında suç ve cinayet olayları üzerine daha sonraki sayılarda da devam eden makale bulunmaktadır. Bu makalede işlenen suçların istatistiki bilgileri bulunmaktadır. Bu istatistikler polisteki vakalar ve mahkeme kayıtları karşılaştırılmasıyla yapılmıştır. Örneğin 1909-1912 yılları arasında suç işleyen gençlerin sayısının % 5,2 arttığı ifade edilmiş, buna karşılık mahkeme kararlarının %18,9 arttığı ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 273-278)

77. sayıda "Prusya Muhakemesinin 1915 Senesinde Umur-u Cezaiye'deki Faaliyeti" başlıklı Alman Hukuk-u Cezaiye Gazetesinde yayımlanan faaliyet raporu aynen yer almaktadır. Yukarıda belirtilen yıl boyunca Prusya mahkemelerinin konusunu teşkil eden davalar hakkında istatistiki bilgileri bu makalede bulmak mümkündür. (Polis Mecmuası, 1334: 323-326)

79. sayıda mahkûmların açlık grevi yapmalarını konu alan Alman Doktor Lepmann tarafından kaleme alınan makalenin tercümesi bulunmaktadır. Bu makaleye göre;

⁸ Osmanlı Devleti'nde "Zaptiye Askerine Dair Nizam" başlıklı nizamname 7 Kasım 1846 tarihinde yayınlanmıştır bu düzenleme ile yeni zaptiye birlikleri kurulmuştur. Buna göre Rumeli Eyaletinde Edirne, Silistre, Vidin, Üsküp, Niş, Selanik ve Manastır'da yeni birlikler kurulurken, Anadolu'da ise Kastamonu, Ankara, Sivas, Aydın, Konya ve Hüdavendigâr'da Zaptiye birlikleri teşekkül ettirilmiştir. (Sönmez, 2006: 202-203; Özel, 2019: 39)

İngiltere’de Sofrajeterler namıyla bilinen kadın hakları savunucuları yaptıkları gösteriler nedeniyle polis tarafından sürekli bir şekilde tutuklanıp mahkemece hapse gönderilmekteydi. Bunların lideri kadın ise her hapse girdiğinde açlık grevi yaparak kısa süre sonra serbest kalmaya muvaffak olmaktaydı. Buna benzer durumlar Almanya’da da gerçekleşmekte ancak Almanya’daki vakalar nadiren olmaktaydı. Almanya’da açlık grevi yapan kişilere yapılan uygulama ise onları serbest bırakmadan olabildiğince merhametle yaklaşarak sorunun çözmeye çalışmak şeklindeydi. (Polis Mecmuası, 1334: 375-380)

95. sayıda Almanca verilen konferansın tercümesi bulunmaktadır. Bu konferansta oldukça spesifik bir konu olan askerliğini yeni bitirmiş ve herhangi bir cinayet vakası tecrübesi olmayan bir polisin nasıl yetiştirilmesi gerektiği anlatılmıştır. Öncelikle Almanya’da bir yılda hemen hemen 1500 kişinin polisliğe müracaat ettiği belirtilmiştir. Bunlar belli bir sınava tabi tutulduktan sonra bazıları polis olmaya hak kazanıyor. Kazanalar 25 kişilik gruplara ayrılarak eğitime tabi tutuluyor ve başlarına bir müfettiş görevlendiriliyor. Daha sonra eğitimin nasıl icra edildiği anlatılmıştır. Bu sayıda esas konuya henüz giriş yapılmamıştır. (Polis Mecmuası, 1336: 206-209)

Mayıs 1922’de “Air” adlı dergide Paul Guichard tarafından kaleme alınan makale, 154. sayıda “Polis Tayyareleri” adıyla yer almıştır. Bu metinde polis için hızlı olmanın oldukça önemli olduğu, bugün otomobilin gördüğü vazifeyi yarın uçakların üstleneceği ifade edilmiştir. Daha sonra hemen her vakada uçakların kullanımının mümkün olacağı ve polisin işini kolaylaştıracağı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1341: 863-864)

157. sayıda Polis Müzesi başlığıyla bir makale bulunmaktadır. Paris’te 1790-1814 yılları arasında tutulan zabıta defterinin burada sergilendiği belirtilmiştir. Bu müze 30 yıllık bir çalışmanın ardından yaklaşık 300 yıllık bir polis hafızasını teşkil eden bir birikime sahip bir şekilde kurulmuştur. Paris’teki bu müzeden bahsedildikten sonra Osmanlı Devleti içinde de bir müze kurulması için girişimde bulunulduğu ancak bunun gerçekleşmediği bilgisi paylaşılmıştır. Bununla beraber en azından evrak muhafazası için bir girişimde bulunulması talep edilmektedir. (Polis Mecmuası, 1341: 910-911)

“Asr-ı Polis’de Teceddüdat” başlıklı 10. Yılın ilk sayısı olan 159. Sayıda bir makale bulunmaktadır. Amerika, Fransa, Almanya ve daha birçok ülkede yakın zamanda

polisin kullandığı silah ve sair aletlerin yeni çıkan versiyonları ve bu husustaki diğer yenilikler kaleme alınmıştır. Bu yeniliklerden biri “*Sanfransisko’da sivil polisler kuşak tarzında ve elbise altında saklanması kabil telsiz telefon aleti kullanmakta hiçbir eser-i hareket göstermeksizin yalnız elini cebine sokup aleti işletmek suretiyle civar noktalarla muhabere etmektedir*” şeklinde anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1341: 942)

162. sayıda “Mücrim Lehçesi” başlıklı ilginç bir konu bulunmaktadır. Niceforo’nun 1897 yılında “Mücrimlerde Lehçe” adıyla yayımladığı eserde suçluların kendi aralarında icra ettikleri ve özel işaretlerle çevreledikleri bir dilden bahsetmektedir. Onu anlamak ve bilmek için ona haliyle vakıf olmak gerekir. Suçlular bu dili kullanarak aralarında iletişimi sağlarken kendilerini de kamufle etmiş olurlar. Mezkûr lehçe ilkel bir görüntü çizmektedir. Onu çözebilmek için ilkel kabilelerin metotları kullanılmalıdır. (Polis Mecmuası, 1342: 947-948)

Romanya, İsviçre gibi ülkelerin polis kanunlarını ve Prusya polis teşkilatını konu alan metinler mecmuada tafsilatıyla ele alınmıştır. Bu konularda nitelik ve nicelik bakımından Avrupa devletlerinin teşkilatlarının işleyişi ele alınmıştır. (Polis Mecmuası, 1343-1344: 1-6/267-269)

198. sayıda mecmua müdürü Nazım’ın tanıtımını yaptığı Viyana kalıp akçe şubesi baş komiseri tarafından yazılan “İnkılap Zamanında Banka Biletleri Sahtekârlığı” başlığıyla bir makale bulunmaktadır. Bu makale daha önce Almanya’da yayımlanan uluslararası polis gazetesinde neşredilmiştir. Burada I. Dünya savaşından önce Avusturya-Macaristan İmparatorluğu topraklarında teknolojinin gelişimi sayesinde banka biletinin sahtesini yapmanın oldukça müşkül olduğu ancak savaş sonrası ortaya çıkan yeni milli devletlerin henüz bu konuda yeterli olmadıkları için durumun tam tersi bir hal aldığı belirtilmiştir. Savaş sonrası yeni teşekkül eden devletler kendi imkânlarıyla bastıkları banka biletlerinin oldukça basit olması sahtekârların ekmeğine adeta yağ sürmüş, kolayca mezkûr biletleri basabilmişlerdir. 1922 yılına kadar durum böyle devam etmiş ve polis bu husustaki iş yükünü de fazlalaştırmıştır. Ancak yukarıda belirtilen tarihten sonra yavaş yavaş yeni ilaveler ile banka biletlerinin taklit edilmesi zorlaşmış ve zaman içinde polis bu tür vakalardan kaynaklı iş yükü azalmıştır. (Polis Mecmuası, 1344: 66-68)

Mezkûr makalenin devamında Almanya ve çevresinde sahte banka bileti basan kişilerin yakalanma vakaları ve konunu içeriği hakkında bazı örnekler verilmiştir. Aynı zamanda bu ve benzeri durumlara karşı bir inkılap hareketinden de bahsedilmiştir. (Polis Mecmuası, 1344: 68-70)

IV. BÖLÜM

POLİS TEŞKİLATI VE VAKALAR

4.1. Suikast ve Ölüm Olayları

4.1.1. Mahmud Şevket Paşa Suikastı

1857 yılında Bağdat'ta dünyaya gelen Mahmud Şevket Paşa, on üç yaşındayken İstanbul'a gelerek eğitimine burada devam etmiştir. 1878/1879'da Harbiye Mektebi'ne kaydolmuş, okulu birincilikle bitirdikten kısa bir süre sonra Erkân-ı Harbiye'de Tercüme ve Telif Dairesi'nde görev yapmıştır. Mısır ve Girit görevlerinin dışında Alman Goltz Paşa'nın yanında ordunun ıslahı için çalışmıştır. 1889 yılında Erkân-ı Harbiye Kaymakamlığı'na, bir sonraki yıl da Erkân-ı Harbiye Miralaylığı'na atanmıştır. Daha sonra Magdeburg şehrinde Grozon Fabrikası tarafından tertip edilen seri ateşli toplar ve zırhlı kulelerin manevra çalışmasına Osmanlı Devleti adına katılmıştır. İstanbul'a döndükten sonra Tophâne-i Âmire'ye atanan Mahmud Şevket, bir müddet Tecrübe ve Muayene Dairesi'nde görev almış 1901'de Feriklik rütbesine terfi etmiştir. Bâb-ı Âli Baskını" olarak tarihe geçen olayın ardından 23 Ocak 1913 Perşembe günü Mahmud Şevket Paşa Sadrazamlık makamına getirilmiştir. Paşa aynı zamanda Harbiye Nâzırlığı görevini de üstlenmiştir. Göreve gelişinden takriben 6 ay sonra suikaste uğramıştır. (Birbudak, 2013: 69-72)

Mahmud Şevket Paşa suikastının faillerinin bulunması noktasında Pire Mehmet sokağında gerçekleşen çatışmada faillerin yakalanmasında emekleri geçenlere ödülleri takdim edilmiştir. Bu bağlamda Raif Efendi, Abdülkadir Efendi ve Ahmet Halid adındaki güvenlik mensuplarına iki aylık maaşı nispetinde taltif verilmiştir. Bundan başka yine aynı çatışmada fayda gösteren jandarma erlerinden ikisine 5 lira diğer ikisine ise beşinci rütbeden mecidi nişanı ve onar lira mükâfat verilmiştir. Ayrıca yine bu suikast bağlamında fail Topal Tevfik'in yakalanmasında hizmetleri olan jandarma erlerinden ikisine yedi şer lira, bir başkasına on üç lira taltif verildiği kayıtlıdır. Ödül verilen bütün güvenlik güçlerinin fotoğrafları da mecmuada yer almaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 12-21)

Mahmud Şevket Paşa suikastının nasıl gerçekleştiği hususunda ayrıntılı bir anlatı mecmuanın 4. sayfasından başlayarak 10. sayfasını da içine alacak şekilde Mazbata-yı Hakimiye başlığıyla anlatılmıştır. Olayı cereyan ettiği mekân, bu olayda yaralanan ve şehit düşen güvenlik güçlerinin kimlikleri, faillerin kimlikleri açık bir şekilde beyan edilmiştir. Ayrıca faillere verilen cezalar da açıklanmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 4-10)

Osmanlı arşivlerinde şehit düşen polislere dair bilgi kayıtları ve takip edilecek hususlar kayıt altına alındığı görülmektedir. Bu bağlamda görev sırasında şehit düşen polis memurlarının isimleri ve fotoğraflarının mecmuaya iletilmesi istenmiştir. (. DH.EUM.PMC. 3/40. (H/01/06/1337))

Mahmud Şevket Paşa suikastı sadece polis mecmuasında değil, dönemin hemen bütün gazete ve mecmualarında yer almıştır. Buna göre olayın tam olarak nasıl cereyan ettiği, paşanın bindiği aracın gidiş güzergâhının tasviri ve olayın meydana geldiği sokağın ismine kadar ayrıntıya girilmiştir. Her gazete olaya farklı açılardan yaklaşmış, örneğin Sabah gazetesi kaç kurşun atıldı başlığıyla yayımladığı yazıda kurşunların isabet yönünü ve kaç tane mermi atıldığını ayrıntılarıyla okuyucularına aktarmıştır. (Birbudak, 2013: 72-73)

4.1.2. Pilot Fethi ve Sadık Beylerin Şehadeti

Mecmuanın 16. sayısında pilot Fethi ve Sadık beylerin uçağın düşmesi sonucu şehit olmaları mevzusu raporlar halinde dört sayfa olarak işlenmiştir. Ayrıca bu konuya dair fotoğraflar da kullanılmıştır. Olaya dair tutulan polis raporunda Kudüs'e gitmekte olan Fethi Bey ve yolcusu Sadık Bey'in Suriye sınırları dâhilindeki Teberya civarında düştükleri, uçağın parçalandığı ve mezkûr şahısların vefat ettikleri ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 367) Kazadan bir gün sonra Pilot Osman Bey olayın gerçekleştiği mahalde keşif uçuşu yaparak durumu rapor etmiştir. Buna göre; uçağın motoru çalışır vaziyette iken uçak baş aşağı bir şekilde yere çakılmış ve uçağın parçaları on metre kadar uzağa dağılmıştır. Uçak tamamen enkaz haline gelmiştir. Ayrıca raporda Fethi Bey ve Sadık Bey'in nasıl vefat ettikleri de anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 368-369)

4.1.3. Kara Kemal'in Öldürülmesi

201. sayı büyük oranda İttihat Terakki üyesi olan ve işe nazırı olarak görev yapmış Kara Kemal'in ve birkaç adamının yakalanması olayına odaklanmıştır. 24 sayfalık bu sayının 8 sayfası yani 3'te 1'i bu konuya ayrılmıştır. Öncelikle Kara Kemal'in yakalanması dolayısıyla emeği geçen polislere teşekkür edilmiştir. Hatta bu sayının iç kapağında Kara Kemal'in yakalanmasında önemli rolü olan polis ekibinin başındaki polis müdürü Ekrem Bey'in fotoğrafı kullanılmıştır. Kara Kemal'in yakalanmasına dair polis raporunun yer aldığı metinde tafsilatıyla yapılan takibat ve nihayetinde suçlunun ölü olarak ele geçirilmesi anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1926: 151-155)

Kara Kemal, Mustafa Kemal Paşa'ya yapılan İzmir suikastının tertipçileri arasında gösterilmektedir. İttihat ve Terraki Cemiyetinin esnaf teşkilatlanmasında İzmir ayağını organize eden Kara Kemal sadece bura ile sınırlı kalmamış elde ettiği devlet imkânlarıyla kurulmasına ön ayak olduğu birçok fabrika ve işyeri ile İstanbul'un işe teminini sağlamıştır. Birçok esnaf ile ikili ilişkileri onun Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde saygın bir konuma yükseltmiştir. Mondros Mütarekesi sonrası Malta'ya sürgüne gönderilmiş, daha sonra Sakarya savaşı sırasında 17 kişiyle beraber Malta'dan kaçmayı başarmış, İstanbul'a gelerek tekrar esnaf teşkilatının liderliğini yapmıştır. (Sertel-Yedek 2015: 377-385)

Talat Bey'in yanında siyasi kararlarda etkin bir kişilik olarak vazife yapmış olan Kara Kemal, milli mücadele döneminde Mustafa Kemal'e destek vermiş ve İttihat ve Terakki'nin son kongresini toplayarak aday olamayacağını ve Mustafa Kemal'in adayını destekleyeceğini bildirmiştir. Aynı zamanda milli mücadele döneminde karakol Cemiyeti vasıtasıyla silah ve cephane temininde büyük faydaları olmuştu. Cumhuriyet kurulduktan sonra içinde Kara Kemal'in de olduğu eski ittihatçıların parti yapılanmasında yer alması ancak çeşitli nedenler ile bu partilerin kapatılması olayı sonra İzmir suikastı vuku bulmuştur. Bu suikastta baş sorumlu olarak görülen Kara Kemal İstanbul polisi tarafından uzun bir tahkikat sonucu yakalanmış ve öldürülmüştür. Burada intihar ettiği de ifade edilmektedir. (Sertel-Yedek 2015: 385-403)

4.2. Polis Teşkilatı Çalışma Prensipleri ve İşleyişe Dair Konular

Mecmuanın ilk sayısında Polis Nizamnamesi layihası başlığıyla 8 madde yer almaktadır. İlk maddede polisin amacı şu şekilde belirtilmiştir. “*Polis emniyet ve asayiş-i umumiyenin devam ve istikrarını temin ve halkın can ve mal ve ırzını muhafaza ve istirahat-i umumiye-i istikmal vazifesiyle mükelleftir.*” (Polis Mecmuası, 1331: 22)

Bu nizamnamenin 2. maddesinde ise polis teşkilatının ana şeması çizilmiş ve teşkilatın adliye ve idare olmak üzere iki kola ayrıldığı belirtilmiştir. 3. ve 4. maddelerde adliye ve idare kollarının görev tanımı ve bunların da iki şer alt kola ayrıldığı ifade edilmiştir. 5. maddede polisin rütbe sıralaması tanımlanmıştır. Buna göre: Polis adayı, Polis memuru, komiser muavini ve komiser sıralaması aşağıdan yukarıya bu şekildedir. Yine bu silsile ile alakalı olmak üzere kurumsal yapılanma aşağıdan yukarıya Merkez Memurluğu, Polis Müdürlüğü, adli ve idari riyaset müdürlükleri, emniyet müdürlüğü, emniyet-i umumiye müdürlüğü ve İstanbul Polis müdürlüğü şeklinde sıralanmaktadır. Nizamnamenin 6. maddesinde polisin istihdam noktasında sivil, piyade ve süvari olmak üzere üçe ayrıldığı kayıtlıdır. (Polis Mecmuası, 1331: 22-23)

Nizamnamenin 7. maddesi sınıf esasına dayanan ve daha önceki uygulamalarıyla problemlili olan komiserlik ve merkez memurluğunun taşradaki ve İstanbul’daki uygulamasının değişikliği üzerinedir. Bu bağlamda komiserlik ve merkez memurluğu ikiye, polis müdüriyetleri ise üç sınıfa ayrılmıştır. Son olarak 8. Maddede ise polis istihdamına ilişkin yetkili mercinin tanımı yapılmıştır. Mecmuanın son sayfasında mecmua için gerekli tasvirlerin temininde yardımcı olan Servet-i Fünûn gazetesi müdürü Ahmed İhsan Bey’e teşekkür edilmiş bu teşekkür metninin hemen altında ise abonelerin adres değişikliklerini bildirmeleri rica olunmuştur. (Polis Mecmuası, 1331: 23-24) 4. sayıda polis layihası nizamnamesi başlığında polis sınavlarının nasıl yapılacağına dair usul ve esaslar anlatılmıştır. İstanbul’da polis genel müdürlüğünün riyasetinde Beyoğlu ve Üsküdar polis müdürlerinden müteşekkil merkez bir seçim heyeti esas görevlidir. (Polis Mecmuası, 1331: 94-96) mecmuanın 5. sayısında yer alan layihada genel olarak polis teşkilatında kadroların nitelikleri ve sosyal hakları hakkında bilgi verilmiştir. Örneğin emniyet müdürünün birinci, muhaberat ve

tensikat müdürünün ikinci ve memurin müdürünün üçüncü sınıf polis müdürlüğüne muadil olduğu ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 114-120)

“Mecmuanın 2. sayısında Polis Hakkında Malumat-ı Umumiye ve Polis Nizamnamesi” başlığıyla Dersaadet Polis Mektebi Kavanin muallimi Zeki imzalı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıya göre polisin umumi nizamın sağlanması ve kişilerin korunması noktasında mükellef olduğunu bildiren bir cümle ile yazıya başlanmış ve devamında polisin çalışma şartları ve uyması gereken kurullarla ilgili genel bir anlatı yapılmıştır. Bu yazının sonunda ilgili yazıya mecmuanın diğer sayılarında da devam edileceği de ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 26) Bu bağlamda 3. sayıda da mezkûr yazının devamı bulunmaktadır. Burada polisin vazifelerinin ve görev kapsamının anlatıldığı görülmektedir. (Polis Mecmuası, 1331: 50-51) 4. sayıdaki metinde polisin ahaliyle münasebeti bağlamında vazifelerinin sayılamayacak kadar çok olduğu ifade edilmekle beraber bunun devlete ve kişilere bakan yönüyle iki ana başlığa ayrıldığı belirtilmiştir. Devlete bakan yönüyle: polis, toplumun durumunu teftiş etmek ve çarşı pazarda devlete muhalif olup olmadığı konusuna dikkat etmekle yükümlüdür. Kişilere bakan yönüyle: polis, sokak ve caddelerin asayişinin sağlanması, sokakların sulanması ve düzeni, şahısların sokaklarda avaz avaz bağırarak münakaşa etmesine mani olmak, çarşıda satılan ürünlerin sağlıklı olduğunu teftiş etmek ve çarşı, pazar, tiyatro, kahvehane vesair umuma açık yerlerde kamu düzeninin sağlanması gibi görevleri bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 74-75)

Mezkûr başlık altında dikkate değer ve ilginç olan bir konu ele alınmıştır. Mecmuanın 27. sayısında tramvayların işleyişi ve düzeni ele alınmıştır. İlk olarak bu vasıta şeklinin önemi dile getirildikten sonra tramvaylara ait nizamnamenin aynı şekilde aktarıldığı dile getirilmiştir. Buna göre; vatmanların yirmi yaşında, akıl ve bedensel sağlığı yerinde kişiler olmaları ifade edilmiştir. Ardından vatmanların yakalarında onları ayır eden yaka numaraları olacağı, tramvayların dış kısmında numara asılacağı ve içeride ne kadar yolcu taşınacağına dair levha olması gerektiği belirtilmiştir. Taşıma ücreti hükümet tarafından belirlenecek, tramvay yeterince dolmadan hareket edemeyecek ve kondüktörler unutulan eşyaları sahiplerine ulaştıracaktır. Bu nizamnamenin doğrudan polisi ilgilendirir tarafı ise kurulların yerine getirilmesinin teftişinden ibarettir. (Polis Mecmuası, 1331: 626-627) Halkın tramvayları nasıl kullanacakları ve işletme sahiplerinin dikkat etmesi gereken

kurallar herkesin kolayca ulaşabileceği bir mecmuada ilan edilmiştir. Bu sayede polis mecmuasına olan ilgiyi artacaktır.

“Polisin şerait ve suret-i tayin ve terfii” ve imtihanların suret-i icrasıyla netice-i imtihanda icra kılınacak intihabat hakkındadır” giriş cümlesi bu şekilde olan ve mecmuanın 3. sayısında 12 maddeden müteşekkil olan bir metin bulunmaktadır. Bu metinde polis adaylarının yapmaları gerekenler, eğitim sürecindeki yükümlülükleri ve yeni polis oldukları süreçteki görev ve sorumlulukları anlatılmıştır. Örneğin bu maddelerden birinde polis adaylarının 23 ila 30 yaş arasında olmaları gerektiği belirtilmiştir. Bundan başka yine bir maddede polis mektebinde eğitimin bir yıl olduğu ve bu süre zarfında liyakat bakımından elverişli olanların polisliğe alınacağı, aksi takdirde eğitiminden çıkarılıp bir daha polis adayı olamayacakları ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 70-71)

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bakıldığında Polis eğitimi ile alakalı birçok örnek belgenin olduğunu görmek mümkündür. Bu bağlamda Polis mektebinde eğitimin nasıl olduğunu bir örnekle detaylandırmak yerinde olacaktır. Rumeli vilayeti polis mektebinin ilk beş aylık eğitiminin sonunda eğitim sürecinin nasıl olduğuna dair bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporda verilen derslerin neler olduğu tek tek yazılmıştır. İlk beş aylık ilk dönem polis mektebi eğitiminde polis nizamnamesinin eğitimi, idare ve ceza hukuku dersleri, imla dersi, Uhud-u Atika’ya (eski anlaşmalar) dair polisi ilgilendiren hususlar ve polis mesleğinin idaresi gibi dersler bu aşamada verildiği ifade edilmiştir. (BOA.TFR.I..M... 20/1996. (H/26/04/1326) ; Yılmaz, 2015: 112-113)

Mecmuanın 8. sayısında Polis nizamnamesinde başlığında polislerin; han, otel, apartman, pansiyon, kıraathane vesaire yerler ile buna benzer binalarda ikamet edenlere nasıl davranılacağına dair eski polis nizamnamesinin yenilenmeye muhtaç olduğu bilgisi mevcuttur. Buna göre öncelikle bu gibi yerlerde kiracı olanların kimlik bilgileri alınmalı, karşı koyanlar mukavemetten işlem görmelidir. Bundan başka han, pansiyon ve otel gibi umuma açık yerlerde işletmecilerin usul ve esaslara uyup uymadıklarını kontrol etmek yükümlülüğü polise aittir. (Polis Mecmuası, 1331: 170-171)

Mecmuanın 10. sayısında mezkûr nizamnamenin konusu meyhane, gazino ve birahanelerde sarhoşluğun vermiş olduğu durum nedeniyle yaşanacak

olumsuzlukların önüne nasıl geçileceği hususu anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 218-219)

Eski polis nizamnamesinde ahlak ve dine muhalif olmaktan kaynaklı meydana gelecek problemlere ilişkin bir bahis söz konusu değildir. Ancak hâlihazırda dini hiziplerin sadece kendilerinin mensup olduğu hizbin geçerli olduğuna dair iddiası nedeniyle nizamnameye bu hususun eklenmesi gerektiği ifade edilmektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 242-243)

Mecmuanın 8. sayısında muhtelif sebeplerle polis teşkilatından ihraç edilen memurların isim ve cürümlerini belirten üç dört sayfalık bir cetvel bulunmaktadır. 131 polis memurunun görevden ihracının yapıldığı bu cetvelde polislerin bazılarının eğitim sürelerini zamanında tamamlayamaması, hayat kadınlarıyla münasebete girmeleri, siyasetle iştigal etmeleri, darp ve yaralama suçunu işlemeleri, vazife sırasında içki içmeleri gibi nedenler bulunmaktadır. Ayrıca tayin olduğu yere gitmekten imtina eden, izinsiz görev yerini terk eden, görevini yerine getirme noktasında yetersiz olan, devriye vazifesini terk ederek farklı bir işle iştigal eden ve amire karşı gelmek gibi suçları işleyenler de ihraç edilenler arasındadır. (Polis Mecmuası, 1331: 189-192) Görev yerini terk etmenin dahi ihraç sebebi sayılması polis teşkilatı içinde oldukça disiplinli bir anlayışın olduğunu gösterir. Mecmuanın 12. sayısında da yukarıdakilere ilaveten başkaca sebeplerle görevden ihraç edilen otuz yedi polis memurundan bahsedilmektedir. Tütün kaçakçılığı yapmak, rüşüne ermemiş bir kız çocuğuna sarkıntılık etmek, bir kadını dolandırmak gibi nedenlerle ihraçlar gerçekleşmiştir. Bunların içinde en ilginç olanı bir polisin çeşmeye su doldurmak için gelen kadınlara hakaret ettiği gerekçesiyle görevinden ihraç edilmesidir. (Polis Mecmuası, 1332: 288) Ancak bir sonraki sayıda bu memurların ihraç kararı bozulup yerine tenzili rütbe cezası verildiği ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 292)

16. sayıda kaydı silinen polis memurlarının listesi ve işledikleri cürüm bir cetvel halinde kayda geçirilmiştir. Buna göre 32 polis memurunun ilişkileri kesilmiştir. Görevi terk, görevdeyken içki içme, amire itaatsizlik gibi sebeplerle bu işlemin uygulandığı görülmektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 383-384) 20, 21, 22 ve 23. sayılarda kaydı silinen, yani ihraç edilen polis memurlarının ihraç sebepleri yazılmaksızın ilan edildikleri görülmektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 480-504-528-

552) İlk örneklerinde ihraç sebepleri belirtilen bu uygulamada artık ihraç gerekçelerini yazma lüzumu görülmemiştir.

Son ilan edilen ihraç (terkin) kayıtları 28. sayıya aittir. Bu sayıdan sonra 38. sayı da dâhil olmak üzere terkin kayıtları bulunmamaktadır. Bunun sebebi I. Dünya savaşı nedeniyle insan ihtiyacının ziyadeleşmesi ve savaşın olumsuzluklarına karşı daha önemli meselelerle işgal edilmesinden ileri gelmektedir. Ancak 1914 yılı sonlarında yayımlanan 39. sayıda 41 polis memurunun ihraç listeyi yayımlanmıştır. Uzun süredir ihraç sebebi belirtilmeyen bu ilanlarda tekrar bu sayıda ihraç sebepleri de ilave edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 935)

Mecmuanın 17. sayısında 34 maddelik polis müzesi talimatnamesi bulunmaktadır. İlk maddede polis müzesi teşekkül ettirileceği ifade edilmiştir. Daha sonra gelen maddelerde ise işleyiş ve düzenden bahsedilmektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 404-408) Burada şunu belirtmek gerekir gerek Paris polis müzesi gerekse Viyana polis müzesine dair mezkûr sayıdan önce neşredilen nüshalarda fotoğraflar bulunmaktadır. Dolayısıyla bir polis müzesi açma gereksinimi Avrupalı etki kapsamında değerlendirilmelidir.

28. sayıda polise yeni vazifeler yüklendiği ifade edilmekte ve bu vazifeler ile ilgili açıklama yapılmaktadır. Çalışmaya gücü olduğu halde aylak aylak gezerek herhangi bir iş yapmayan kişiler serseri olarak tabir edilmiş ancak mezkûr tabirin kullanılması için 15 yaşından büyük olması şart koşulmuştur. Serseri olarak addedilen kişilerin kontrol altında tutulması için polise bir takım görevler yüklenmiştir. Buna göre; Bu kişiler sürekli gözetim altında tutulacak, serseriliği tespit edilenler en yakın karakola teslim edilecek ve bu kayıt altına alınacak, bu kişiler polis tarafından vazifelendirilecek, vazifeye gitmeyen veya firar edenleri yakalamak ve serseriliğe devam edenleri bir haftadan altı aya kadar veya üç aydan iki yıla kadar hapsedmek bu kanun çerçevesinde polise verilen görevlerdir. Ayrıca on beş yaşından küçük çocukları bu yolda sevk edenlere 300 kuruş para ve 15 gün hapis cezası verilmesi kararlaştırılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 652-653)

Polise verilen yeni vazifeler kapsamında 30. sayıda İçtimaiyat-ı Umumiye ve Matbuat kanunu ele alınmıştır. Birinci zikredilen kanun kapsamında kişilerin ilmühaber veya beyanname vermeleri zorunlu kılınmıştır. Bundan imtina edenlere cezai müeyyide uygulanacağı belirtilmiştir. İkinci kanun da ise matbuatın başında

yirmi yaşını geçmiş olmak şartıyla bir müdür bulunması gerektiği, beyanname ile yayım izni alınması gerektiği aksi olursa derhal mecmua veya gazetenin kapatılması ve her yayımlanan mecmuanın iki nüshasının en yakın polis merkezine gönderilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bundan başka polisin bu hususlarda doğrudan vazifesi kaçak ve izinsiz yayımlanan mecmuaları tespit etmek ve bunların gerekli cezalara çarptırılması için aracı olmaktır. (Polis Mecmuası, 1332: 700-702)

29. sayıda polis teşkilatına ait otomobillerin nasıl kullanılacağı, tahsis edilen şoför ve araç bakım masraflarının polis teşkilatı tarafından karşılanacağı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 673-674)

31. sayıda tebligat başlığıyla birinci dünya savaşı sırasında ilan edilen seferberlik sebebiyle 16 yaşından büyük 45 yaşından küçük olanların askere alınması nedeniyle köylerdeki tarlaların ekim işlerinin aksama durumuna karşı alınacak tedbirler belirtilmiş ve bunun uygulanması ve teftişi polis teşkilatının sorumluluğuna verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 729)

35. sayıda polise tevdi edilen yeni vazifeler konusu işlenmeye devam etmiştir. “Tatili Eşgal” kanunun çerçevesinde polise düşen vazifeler maddeler halinde sıralanmıştır. Buna göre; Çıkan kanun kapsamında meydana gelebilecek kanunsuzlukların önüne geçmek, İşçi ile işveren anlaşamadıkları takdirde işçi işi bırakabilir fakat başka işçilerin çalışmasına mani olmak suç teşkil eder. Böyle bir durum gerçekleşirse polis duruma el koyup bunlar hakkında tahkikat yapmalıdır. Yine grev işini ileri boyutlara taşıyarak cinayet veya mala zarar verenler yakalanıp hapsedilecektir. Son olarak herhangi bir grev durumu olmaksızın işi bırakanlar hakkında polis tahkikat yapma hakkına sahiptir. Mezkûr sayıda “Cemiyetler Kanunu” kapsamında polise yeni görevler verilmiştir. Bu görevler; Toplumsal düzene ve hükümete karşı yapılan oluşumların içinde olan veya destek verenlerin polis tarafından yakalanıp hapsedilmesi, beyanname vermeyen cemiyetlerin tespit edilip haklarında tahkikat yapılması ve cemiyet ile kulüpleri teftiş etmek gibi hususları içermektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 829-830)

Polise verilen yeni görevler kapsamında hamalların işleyişini düzenleyen kanun mecmuanın 37. sayısında icra edilmiş ve polise bir takım görevle yüklenmiştir. Hamallar ile ilgili şikâyeti olanlar en yakın polis merkezine giderek şikâyetlerini yazılı olarak bildirmeleri gerekecektir. Bu şikâyetlerin değerlendirilmesi ve

tahkikatın yapılması polisin sorumluluğundadır. Polis hatları çizilen kanun kapsamında meydana gelecek olumsuzluklara mahal vermemelidir. Hamalların herhangi bir suça karışıp karışmadıklarını tespit etmek karışmayanlara suçsuz olduklarına dair bir belge (sicil kaydı) vermek polisin görevidir. Bundan başka hamalların birbirlerinin hakkına tecavüz etmelerine meydan vermemek, hamalların belirtilen ücret tarifesinden fazlasını almalarına mani olmak ve bu hususta dikkat etmek diğer görevler kabilindedir. Son olarak yüklenilen görev, hamalların kendilerine tahsis edilen yerlerin dışında durmamalarına dikkat etmek ve bu hususa aykırı davranışları belediyeye bildirmektir. (Polis Mecmuası, 1333: 875-876)

Mecmuanın 37. sayısında “Polis Silahı Ne Kuvvet İstimal Eder?” başlıklı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazı içerik itibarıyla polisin görevini doğru yapmasında oldukça önemli olan bir husustan bahsedilmektedir. Bu husus polisin silah kullanma yetkisidir. Yazının başında 1328/1912 yılı başlarına kadar polisin silah taşımadığı, kendi imkânlarıyla temin edenlerin ise bu silahları kullanma yetkisine tam olarak sahip olmadığı belirtilmiştir. Sadece saldırı altında olan kişileri nefsi müdafaa kapsamında kısıtlı bir süre zarfında kullanılması durumu söz konusuydu. Aksi takdirde silahını kullanan polisler mahkûmiyete çarptırılmaktaydılar. Bu yazıya göre polisin silahı kullanamaması işini zorlaştırmakta ve suçluların yakalanmasını zorlaştırmaktaydı. Bu sebeple polise yukarıda zikredilen tarihte silah kullanma yetkisi verilmiş ve silahı kullanma alan ve sınırları tayin edilmiştir. Buna göre polisin silah kullanma yetkisi; dur ihbarına uymayan suçlunun kaçmasına mani olmak için son çare olarak, nefsi müdafaa durumu hasıl olursa ve polisin silahını almaya teşebbüs veya karakola baskın vermek gibi cürümleri işleyenlere karşı verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 873-875)

40. sayıda kuyumcular, simsarlar, terk edilen eşya ve hayvanlara dair uygulanacak düzenlemeye dair metin, 41. sayıda ise ikinci el eşya satan ve kiraya verenlere dair düzenleme bulunmaktadır. Polise düşen görev ilan edilen düzenlemelerin uygulanması ve teftişinden ibarettir. (Polis Mecmuası, 1333: 1-25)

183-186. sayıların toplu halde yayımlandığı nüshada polis marşına tesadüf edilmektedir. Bu marşın şimdiye kadar bestelenip çalınmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu marşın polis okullarında talim sırasında okutulacağı bilgisi

de ayrıca verilmiştir. Toplam 20 mısradan oluşan marşı ilk iki mısraları bu şekildedir. (Polis Mecmuası, 1343: 228)

Halkın rahatı uğruna,	Polis demek emniyeti,
Gece, gündüz çalışırız!	Koruyan bir çelik kuvvet!
Yaz, kış demez kar, fırtına	Sakin, sakın memleketi
Altında da yarışırız!	Elde tutan biziz elbet!

195. sayıda “Zabıta’nın Hak-ı Daveti” adlı metinde polisin tahkikat yapmak için ilgili kişileri polis merkezine davet ederek şifahen bilgi alabilir. Ancak alınan bilgiler bir tutanak ile sabitlenir ve arşivlenir. Bundan başka şahit sıfatıyla polis merkezlerine davet edilenlerin polis idaresinden ücret veya tazminat talep edemeyecekleri belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1344: 6-7)

4.2.1. Tevcihat ve Tebdilat

Hemen her mecmuada Tevcihat ve Tebdilat başlığıyla ayrı bir bölüm yer almaktadır. Bu başlık altında tayinler, aziller ve ödüllendirmeler padişahın emri mucibince mecmuada yer almıştır. Birinci sayıda Konya polis müdürü Kemal Bey’in azledilip yerine Üsküdar polis müdürlüğü idare kısmı reisi Şevket Bey’in tayin edildiği ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 24) 2. ve 3. sayıda da birçok tayin ve azil ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 30-52)

Bu başlık altında mecmuanın on üçüncü sayısında bir adet nişan takdimi ve görevden azil mevzusu bulunmaktadır. Buna göre; Romanya hükümeti tarafından İstilaat şubesi muavinlerinden Bahaddin Bey’e birinci rütbeden altın cesaret ve emniyet madalyası takdim edilmiş olduğu duyurulmuştur. Ayrıca Erzurum polis mektebi Kavanin muallimi Osman Refi Efendi’nin görülen lüzum üzerine azledildiği ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 291)

Görev yeri değişiklikleri ve aziller zaman zaman mecmuanın çeşitli sayılarında yer almamıştır. Bunların her birini ayrıca yazmak zaman kaybı olacağı gibi gereksiz bilgi aktarımından öteye geçmeyecektir. Dolayısıyla yukarıdaki atama ve azil kayıtları sadece bir örnek olarak belirtilmiştir.

4.2.2. Teşkilattaki Polis İstatistiği

2. sayıda “*mütenevvi*” başlığıyla muhtelif konuların bir arada bulunduğu bir kısım kaleme alınmıştır. Burada; Çıkarılan yeni kanunlar, İstanbul polis müdüriyetinde ihtiyaca binaen bir yardımcı komiserliğin teşkil edilmesi ve görevde iki yılını doldurmakla beraber liyakat itibariyle terfi etmeye müsait olan ikinci sınıf komiserlerin birinci sınıf komiserliğe terfi etmeleri için bir imtihanın açılmış olduğuna dair bilgiler mevcuttur. Ayrıca bu başlık altında bütçe ve kadro ile alakalı detaylı bir anlatı yapılmıştır. Burada verilen bilgilerden polis teşkilatının bu dönemde mali yapılanması ve kadro bakımından niceliğini görmek mümkündür. Bu yazıya göre: Emniyet-i Umumiye idaresi bütçesine 6708.920 kuruş ilave edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 30)

Mecmuanın 2. sayısında Osmanlı Devleti sınırları dâhilindeki vilayet ve sancaklardaki mevcut polis miktarı bir cetvel halinde verilmiştir. Buna göre sadece İstanbul, Basra ve Bağdat’ta birer ser komiser varken, İstanbul’da 2, Basra’da 1 tane ikinci komiser bulunmaktadır. Bütün polis teşkilatında 180 adet polis muavini, 1370 polis memuru görev yapmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 31) Bu sayı Cumhuriyet döneminin ilk on yılında 3800-4500 arasında değişmiştir. Artış sürekli olmayıp inişli çıkışlı bir seyir takip etmiştir. (Dikici, 2008: 722)

Mecmuanın 4. sayısında polis teşkilatında komiser ve yardımcılarının muhtelif maaşlar almaları ve atamalar ve görevlendirmeler ile yerleri değişenlerin bu hususta mağdur olmasının önüne geçmek için yeni maaş düzenlemesi yapılmış ve bu bir cetvel ile sabit hale getirilerek ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 83)

18. sayıda on birinci dönem İstanbul ve diğer memleketlerde bulunan polis okullarından mezun olan polislerin sayısı cetvel halinde yayımlanmıştır.⁹ Buna göre; Dersaadet polis mektebinde 47 kişiden 46’sı mezun olmuş bir tanesi sınavda başarısız olduğu için kaydı silinmiştir. Bundan başka Edirne, Ankara, Sivas, Hüdavendigâr, Trabzon, Konya, Kastamonu, Bolu, Çanakkale, Çatalca, Canik, Karasi ve İzmit polis okullarından mezun olanların sayısı kayıtlara geçirilmiştir. Toplamda 146 kişiden 143’ü mezun olmuştur. (Polis Mecmuası, 1332: 417) Bundan

⁹ Polis teşkilatına ait ilk polis okulu 1907’de Selanik’te açılmıştır. Bu okulların açılmasında Avrupalı devletlerin baskıları birinci derece etkilidir. Bundan sonra İstanbul, Beyrut, Bağdat, Erzurum, Adana, Trabzon polis okulları sırasıyla açılmıştır. (Yılmaz, 2015: 105; Alyot 2008: 813-814)

başka yine aynı sayıda belli bir süre için kaydı silinen polislerin olduğunu görmekteyiz. Burada Konya sınırları dâhilinde görev yapan dört polisin yaklaşık altı aylık bir süre zarfında görevden uzaklaştırıldıkları ifade edilmektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 432) Burada dikkat çekici nokta polislik mesleğini icra eden memurların başlarda görevden ihraçları daha kati sebeplere dayanırken ve bu konuda polis teşkilatı katı bir uygulama içindeyken daha sonra bazı ihraç edilenlerin tenzili rütbe ile cezalandırılıp göreve döndüklerini şimdiyse geçici ihraç uygulamasının devreye girdiğini görmekteyiz.

37. sayıda 13. dönem mezunları ile ilgili istatistiki bilgiler bulunmaktadır. Dersaadet polis okulları sınıf mevcudunun 111 kişi olduğu bunların 109'nun mezun olup, 2'sinin kuralara uymadığı gerekçesiyle kayıtlarının silindiği ifade edilmiştir. Polis adaylarının aldıkları not dereceleri ve hangi şehirlere mezun oldukları bilgisi de bu cetvelde yer almaktadır. Buna göre İstanbul polis mektebinden mezun olanların sayısı 38, Beyoğlu'ndan 29 ve Üsküdar'dan 8'dir. Geriye kalan 38 kişi ise diğer polis okullarına aittir. (Polis Mecmuası, 1333: 888)

51. sayıda 14. dönem polis okulları mezunlarının istatistiki bilgileri mevcuttur. Bu cetvele göre 123 adayın tamamı mezun olmuştur. İstanbul polis mektebinden mezun olanların sayısı 33, Beyoğlu'ndan 14 ve Üsküdar'dan 10'dur. Geri kalan yekûn Hüdavendigâr, Ankara, Kastamonu, Edirne, Aydın, Karasi, Çanakkale, Canik, Menteşe, Bolu, Eskişehir, Kütahya ve İzmit'e aittir. (Polis Mecmuası, 1333: 288)

90. sayıda 15. dönem polis okulları mezunlarının sıralı cetveli bulunmaktadır. Toplam 36 kişi okullardan mezun olurken çeşitli nedenlerle kaydı silinenlerin sayısı 13 tür. Önceki dönemlere göre mezun olanların sayısı azaldığı gibi polis okullarının sayısının da azaldığı görülmektedir. 14. döneme kıyasla mezuniyeti 16 olan polis okulunun sayısı 9'a düşmüştür. (Polis Mecmuası, 1335: 96) Mezun sayısının azalmasında savaş şartlarının payı oldukça fazladır.

98. sayıda 16. dönem mezunlarının cetveli bu defa sayı bazında istatistiki şekilde değil bizzat isimleriyle ve mezun oldukları okulun belirtilmesi şeklinde yer almıştır. Toplamda 34 kişi mezun olmuştur. Bu cetvelde not sırlamalarında mezun olan polislerin kaçınıcı oldukları ve aldıkları notlar da açıkça yazılmıştır. Bu polislerden sadece 6 tanesi vasat diğerleri iyi ve üzeri not almıştır. (Polis Mecmuası, 1336: 285)

148. sayıda 25. dönem mezunlarının istatistiki bilgileri bulunmaktadır. Ancak önceki sayılarda yapıldığı gibi bir cetvel halinde değil birkaç satırlık metin halinde ilan edilmiştir. Bu metinde 107 polis adayından 8 tanesinin kaydının silindiği, 99 kişinin başarıyla mezun olarak polis olmaya hak kazandığı ifade edilmiştir. Bu metnin hemen bir sonraki sayfasında mezkûr dönem mezunlarının toplu halde çekilmiş bir fotoğrafı da bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1340: 776)

153. sayıda 26. dönem polis okulları mezunlarına ait sıralı bir cetvel bulunmaktadır. 103 mevcudun 9'unun kaydı muhtelif nedenlerle silinmiş, 94 polis adayı başarıyla mezun olmuştur. Bu defa hazırlanan cetvelde mezunların okulları yazılmamış mezuniyet dereceleri eklenmiştir. (Polis Mecmuası, 1340: 855-857) 160. sayıda ise 27. dönem mezunlarının sıralı listesi bulunmaktadır. 111 polis adayından 22'sinin kaydı çeşitli nedenlerle silinmiştir. 89 polis adayı mezun olmuştur. (Polis Mecmuası, 1341: 966-970)

4.3. Adli ve İdari Vakalar

4.3.1. Kısım-ı Adli

Bu kısımda farklı suçlardan mahkeme karşısına çıkan zanlıların işledikleri suçun mahiyeti ve suçlunun en ince ayrıntısına kadar fiziki tasviri yapılmıştır.¹⁰ Burada zanlıların fiziki özellikleriyle en ince detayına kadar ifade edilmesi polis teşkilatı içinde bir hafıza oluşturma ve halkın bu mecmuayı okumasıyla zanlı hakkında bilgi edinerek yakalanmayanların polis tarafından ele geçirilmesine yardım etmesine imkân tanımaktadır. Örneğin İkinci sayıda beş farklı mahkeme detayı paylaşılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 45-46)¹¹

Mecmuanın üçüncü sayısındaki Kısım-ı Adli bölümünde iki farklı vaka işlenmiştir. İlkinde Anastas Yoanidis adlı bir Rum'un dükkânından çalınan paralar nedeniyle İstavro oğlu Todori'nin fiili işlediği ancak henüz ele geçirilemediği için bu ilan ile

¹⁰ Zanlının biri... "Uzun boylu, mavi gözlü, koyu kumral bıyık ve saçlı, matruş çeneli, buğday benizli...." şeklinde tarif edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 44)

¹¹ Bu mahkeme kararlarından birinde "1328 senesi teşrin olunan birinci Pazar günü... Ağaçlı kariyesinde mukim olup Dersaadet'e gelmek üzere mahal-i mezkureden hareket eden Aluş ağanın esna-yı rahda (yoldayken) önüne çıkarak cebir ve şiddet icrasıyla nukudunu ahz ve sirkat (parasını alıp çalma) ettikleri iddiasıyla müttehim-i eşhastan hal-i firarda bulunan kariye-i mezkurede sakin otuz sekiz yaşlarında İsmail b. İsmail hakkında usul-u muhakemat-ı cezaiyye kanunun üç yüz yetmiş birinci maddesi mucibince muamele-i mukteziye ifa... Üç sene müddetle küreğe konulmasına... Karar verilmiş..." bu ifadeler yer almaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 44)

kendisine on gün içinde mahkeme çağrısı yapıldığı belirtilmektedir. Ayrıca sanığı görenlerin derhal kolluk güçlerine bildirmeleri de ifade edilmiştir. İkinci vakada ise üzümçülükle uğraşan Azmi oğlu Maksud'u öldüren ve firari olan Mihal oğlu Vengel'in 15 sene kürek cezasına çarptırılmasının hükmü ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 58-59) Dördüncü sayıda üçü cinayet, ikisi hırsızlık, diğerleri de rüşvet ve tehdit olmak üzere yedi farklı adli olay kayda geçirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 74-76)

Mecmuanın 5. sayısında üçü cinayet, biri hırsızlık olmak üzere dört vakadan bahsedilmektedir. Vakalardan bazılarında henüz yakalanamamış olanların on gün içinde teslim olmaları aksi takdirde gıyabında mahkeme yapılacağı ve işlediği cürme göre ceza kesileceği ifade edilmiştir. Ayrıca halktan da onların yakalanması konusunda yardım istenmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 105) Mecmuanın 7. sayısında biri rüşvet, dördü hırsızlık, altısı cinayet ve biri yalancı şahitlik olmak üzere on iki farklı adli vaka işlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 154-157)

8. sayıda dokuz adli vaka bulunmaktadır. Bu vakalardan birinde sabık merkez piyade kumandanı Saffet Bey'in devletin düzenini yıkmaya teşebbüs ederek tahrik edici faaliyetlere giriştiği iddiasıyla hakkında arama kararı olduğu belirtilmiştir. On gün içinde gelmediği takdirde gıyabında mahkeme yapılacağı, güvenlik güçlerinin gördükleri yerde derhal tevkif etmeleri emri bulunmaktadır. Bundan başka eski belediye başkanı ve azasının içinde bulunduğu bir hırsızlık vakası kayıtlara geçmiştir. Bulgarların Vize'yi işgal ettiği sırada Saray nahiyesi belediye sandığından 50 bin kuruş çalınmıştır. Bu vakalar dışında beşi hırsızlık ve cinayet, diğerleri tehdit ve haraç içerikli olan vakalar bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 181-183) Mecmuanın 12. sayısında biri adam kaçırmaya ve cinayet bir diğeri tecavüz ve cinayet, son olarak hakaret suçlarından üç farklı vaka zikredilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 279)

Mecmuanın 23. sayısında biri rüşvet ve cinayet, diğeri dolandırıcılık olmak üzere iki adli vaka kayda geçirilmiştir. Her iki vakada da zanlıların henüz yakalanamadığı, görenlerin kolluk güçlerine ihbar etmeleri ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 551) Bu vakalarda suçlu kimseler bir yandan detaylı bir şekilde fiziksel özellikleriyle ifşa edilirken, öte yandan zanlının yakalanması için geniş çaplı bir hareket alanı

açılmaya çalışılmaktadır. Burada mecmuayı okuyanların yeni kurulan polis teşkilatına karşı ilgi ve alakalarının artması da amaçlanmış olabilir.

Kısm-1 Adli başlığı mecmuanın bütün sayılarında rutin bir başlık olmayıp zaman zaman yer almıştır. Dolayısıyla mezkûr başlıkta bir süreklilik olmadığı gibi birbirinin benzeri konuların ele alınması, tekrara düşmemek ve gereksiz bilgi vermemek için örnek birkaç olay ile anlatılmıştır.

4.3.2. Polis Vakaları

Mecmuada ceraim cetveli¹² adıyla suç istatistiklerini gösterir tablolar üçüncü yılından itibaren belli aralıklarla olma üzere yer almıştır. Bu cetvellerin hepsini ayrı ayrı belirtmek hem tekrar hem de gereksiz bilgi aktarımı olacağından örnek olması hasebiyle bazılarında bahsedilecektir. Örneğin 41. sayıda yer alan mezkûr cetvelden bahsedilecektir. 1329-1330/1914-1915 Şubat ayları arası meydana gelen suçların istatistiğine göre ilk sene 448 vaka meydana gelmişken ikinci sene bu vaka sayısı 307'ye düşmüştür. Hırsızlık, darp ve yaralama, yankesicilik, dolandırıcılık ve cinayet suçlarında değerlendirilme yapılmıştır. Bunlar içinde en fazla dikkate değer olanı yankesiciliğin yüzde 90 oranında gerilemiş olmasıdır. (Polis Mecmuası, 1333: 48) Ancak polisin tuttuğu ceraim cetvellerindeki istatistikler adli olanlar uyuşmayabilir. Çünkü polisin tutanak tuttuğu zanlıların bir kısmı beraat edebilmektedir. Dolayısıyla bu hususta en doğru cetvel, hükmü kesinleşen adli istatistiklerdir. (Polis Mecmuası, 1341: 909-910)

71. sayıda Hicaz demiryolları için hazırlanan pulların sahtesini yapan 4 dolandırıcının yakalanması ve bunlara ait bir fotoğraf yer almaktadır. Bu metne göre bir yıldan fazla bir süredir adı geçen pulları basan çete nihayet Beyoğlu polisi tarafından pullar ve bunları basan aletler ile birlikte ele geçirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 184-186)

Polis vakalarından biri hırsızlık üzerine olup “kasa ve mücevherat hırsızlarının derdesti” başlığıyla 73. sayıda bulunmaktadır. Bu hırsızlık vakasına göre hurdacı Ermenak ve Agop’a ait dükkânın kasası kırılarak içinden 317 lira banknot, Alman bankasına ait çekler ve 345,5 kuruşluk bono çalınmıştır. Bu hırsızlık vakasının

¹² Ceraim cetvelleri hakkında detaylı bilgi almak için bkz: (Öztop, Karasu, 2017: 205-219; Öztop, 2015: 75-85)

çözümlemesi için birkaç polis memuru özel olarak görevlendirilmiştir. Özel olarak görevlendirilen bu polisler geceli gündüzlü çalışarak birkaç gün içinde hırsızlardan beşini yakalamayı başarmıştır. Anlatılan bu vakanın sonunda hırsızlığı ortaya çıkaran memurlara özel olarak teşekkür edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 236-238)

81. sayıda “Zabıtamızın Kıymettar Bir Muvaffakiyeti” başlığıyla parmak izi yöntemini kullanarak polisin suçluyu tespit edip yakalaması mevzusu anlatılmıştır. Esas olay anlatılmadan önce parmak izinin suçluyu tespit etmekte kesin ve kati bir delil olduğu vurgusu yapılmıştır. Olay bir rapor halinde anlatılmış ve mecmuanın mezkûr sayısına eklenmiştir. Raporunda; cinayetin gerçekleştiği mekân didik didik arandığı, hem el hem de ayak izlerine dair ipuçlarının tüm ayrıntısıyla incelendiği ve nihayet lamba şişesinin üzerinde bulunan izlerin canileri ele verdiği ifade edilmiştir. Olay yerinden alınan parmak izlerine dair görseller de ayrıca paylaşılmıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 419-421)

88. sayıda 4 farklı polis vakası bulunmaktadır. İlk vaka bir çobanın öldürülmesi ve onun hayvanlarının çalınması hakkındadır. Polis yaptığı tahkikat sonucu katillerin kasaturalarında kan izleri tespit etmiş ve katiller yakayı ele vermiştir. Bundan başka onlar hakkında elde edilen şahit bilgileri de olayın çözülmesinde oldukça katkı sağlamıştır. İkincisi cinayet vakasıdır. Bu olay, muhallebici dükkânından kaçan şahıslardan birinin o sırada olayı gören bir Avusturyalı askerin onlardan birini yakalamasıyla açığa çıkarılmıştır. Yapılan tahkikat sonucu diğer şahıslar da yakalanmış ve olayın aydınlatılmasında emeği olan askere Osmanlı zabıtasından bir hatıra olarak altın saat hediye edilmiştir. Üçüncü vaka, yine bir cinayet vakasıdır. Kayıp olan şahıs, aramalar sonucu bir battaniyeye sarılı halde ve kafatası ezilmiş olarak bulunmuştur. Yapılan tahkikat sonucu cenazenin bulunan yere yakın zamanda atıldığı, daha önce başka bir mekânda bir süre tutulmuş olduğu sonucuna varılmıştır. Polisin iz sürmesiyle Ahmet isminde bir şahsın evinde yapılan aramalar sonucu elde edilen deliller katilin yakalanmasını sağlamıştır. Dördüncü vaka da cinayet vakasıdır. Çobanlık yapan şahsın akşam gelmemesi üzerine yapılan kayıp tahkikatı sonucu bir kuyuda üstü toprakla örtülü halde bulunmuştur. Elde edilen bulgular sonucu maktulün yakalanması için müteveffaya otopsi yapılacağı ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 42-45)

89. sayıda Üsküdar Cinayeti başlığıyla tafsilatıyla bir polis vakası yer almaktadır. Selim Ağa adlı kişinin baktığı dükkâna giren 4 kişi onu yakalayıp boğazını kesmiş ve dükkândaki kasayı baltayla kırarak hırsızlık yapmıştır. Hem cinayet hem de hırsızlık vakasının aynı anda gerçekleştiği bu vakada yakalanan şahıslar suçlarını itiraf ederek cezaya çaptırılmıştır. Bu soruşturmada dikkat çeken husus polisin cinayet mahallinde katillere dair herhangi bir iz bulamamasına rağmen başıboş dolaşan Konyalı Rıza adındaki şahıstan şüphelenerek sorgu sonucu olayı aydınlatmasıdır. (Polis Mecmuası, 1335: 62-65)

90. sayıda korsanca bir cinayet başlığıyla cinayet vakası oldukça ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Deniz zabıtası tarafında şüpheli hareketleri üzerine cinayeti işleyen kişiler yakalanmış ve yanlarında cinayete dair ipuçlarıyla inkâr etmeye fırsat dahi bulamamışlardır. Katiller yakalanmadan hemen önce bir kahvede çaldıkları paraları da bölüşürmüşlerdir. (Polis Mecmuası, 1335: 92-93)

93. sayıda iki ayrı polis vakası anlatılmıştır. Bunlardan ilki Bursa'da işlenen bir cinayete aittir. Burada öncelikle parasını almak için maktulün dağa kaçırıldığı daha sonra metruk bir binada ölü halde bulunduğu kayıtlıdır. Olayı altı yaşındaki bir kız çocuğunun ifadeleri açığa çıkarmış ve daha sonra katilin olayı itiraf etmesiyle olay aydınlatılmıştır. Anlaşıldığı kadarıyla hırsızlık odaklı olan bu olayın amacına ulaşamaması nedeniyle cinayete dönüştüğü görülmektedir. Mezkûr sayıdaki diğer vaka, Karasi'de haydutluk yapanların yakalanmasını konu almaktadır. Uzun süredir geceleri dükkânların kapılarını kırarak soygun yapan kişiler evlerinde yapılan aramalarda çalıntı eşyaların bulunması üzerine olay aydınlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1335: 159-161)

148. sayıda iki ayrı hırsızlık vakasını yapan dört kişilik bir çetenin üyelerinin birer birer yakalanmasından bahsedilmiştir. İlk vaka fes kalıçılığı yapılan dükkândan çalınan fesler ve bir takım evraklar ile alakalıdır. İkinci vaka ise bakkal dükkânının kasasını açmaya çalışan ancak açamayan hırsızların orada bulunan bazı zahireyi çalmaları ile ilgilidir. (Polis Mecmuası, 1340: 776)

150. sayıda bir köşkte yapılan darp ve hırsızlık vakası ele alınmıştır. Yapılan tahkikat sonucu köşkün karı koca olan hizmetçi ve bahçıvanının yardımıyla içeri giren kişilerin hırsızlığı gerçekleştirdikleri ortaya çıkarılmıştır. Zira kırılan kasanın yerini ancak içeriden birilerinin bilmesi mümkündür. Burada polisin işbirliğine giderek

hırsızların yakalanması hususunda kendilerine yardım etmeleri karşısında hizmetçi ve bahçıvan olan kocasının ceza almayacağı hatta çalınan evraklara karşılık olarak bir miktar mükâfat ile karşılık alacakları teklifi yapılmıştır. Bu anlaşma neticesinde hırsızlar yakalanmıştır. (Polis Mecmuası, 1340: 809)

4.4. Kavanin ve Nizam

Bu başlıkta muhtelif kanunlara dair bilgilendirmeler yapılmıştır. Bir nevi resmi gazete işlevi gören bu kısımda, çıkarılan kanunların muhtemelen kamuya deklare edilmesi amaçlanmaktadır. 3. sayıda üç farklı kanun bulunmaktadır. Örneğin ceza kanununun 179. maddesinin zeyli burada ilan edilen kanun ile değiştirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 57)

Mecmuanın 7. sayısında bu başlığa dair üç farklı kanun hükmü yer almaktadır. Birinci kanunda İstanbul Polis Teşkilatı Genel Müdürlüğünde birinci sınıf polis müdürlüğü derecesinde olmak üzere 3000 kuruş maaşlı siyasi kısım müdüriyeti kurulmuştur. İkinci kanun polis teşkilatı içinde bütçe aktarımını esas almaktadır. Üçüncü kanun ise askerlik görevini tecil eden memurların tam maaş almalarını gerektiren kanundur. (Polis Mecmuası, 1331: 148-149)

Mecmuanın 12. sayısında iki ayrı kanun ilan edilmiştir. Bu kanunlardan biri emniyet mensuplarına ödenecek paranın ek bütçeden tahsis edilmesine yöneliktir. Buna göre 16 Haziran 1913 tarihli bütçeye ilave edilen bir milyon kuruşun 59300 kuruşu 15 bini birinci emniyeti umumiye müdüriyetine, 44300 kuruş ise üçüncü emniyet şubesine aktarılmasına karar verilmiştir. İkinci kanun ise 3500 kuruş maaşla bir istilaat müdüriyeti kurulmasına ilişkindir. (Polis Mecmuası, 1332: 280)

İstilaat müdüriyeti şubesinde 3500 kuruş maaşlı müdürden başka 1000 kuruş maaşlı bir kâtip, yine 1000 kuruş maaşlı bir evrak memuru, 600 kuruş maaşlı muhasip ve 400 kuruş maaşlı bir postacı istihdam edilmiştir. Bundan başka 4 ayrı şube muavini 2000 kuruş maaşla, bu şubelere 800 kuruş maaşla birer kâtip, ikinci ve dördüncü şubelere de 1500 kuruş maaşla birer memur olmak üzere toplam 15 kişi istihdam edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 281)

Şevval 1332/ Ağustos 1914'de İstanbul polis müdüriyeti umumiyesinde Kısm-ı Siyasi müdüriyeti kurulması kanunen kabul edilmiştir. Birinci sınıf polis müdürlüğü

derecesinde 3000 kuruş maaşla bu müdüriyet kurulmuştur. (Polis Mecmuası, 1332: 633)

Şevval 1332/ Ağustos 1914'de bazı şartlara haiz polis teşkilatı mensuplarının maaşlarına zam yapılmasını ön gören kanun onaylanmıştır. Buna göre; 1000 kuruş maaşla çalışan polis memurlarının beş sene hizmetlerinden sonra maaşlarının 1200 kuruşa, on sene hizmet edenlerin ise 1400 kuruşa çıkarılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca 1500 kuruşa çalışanların beş sene hizmeti sonrası 1750, on sene hizmeti olanların ise 2000 kuruşa çıkarılması kanunen onaylanmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 656)

Mecmuanın 32. Sayısında ilan edildiği üzere I. Dünya savaşı münasebetiyle büyük bir af ilanı yapılmıştır. Bununla beraber ceza alıp firar etmiş olanlar kanunun ilanından otuz gün içinde teslim olmaları halinde aftan istifade edebileceklerdir. (Polis Mecmuası, 1332: 754)

41. sayıda ilan edilen pasaport kanununun 1. maddesine göre “*Memalik-i Osmaniye'den Memalik-i Ecnebiye'ye gelenler ve Memalik-i Ecnebiye'den Memalik-i Osmaniye'ye gidenler pasaport ibrazına mecburdurlar*” denilerek Osmanlı Devleti'nin pasaport uygulamasına geçtiğini ilan edilmiştir. Bu kanun, 4 kısım 30 maddeden oluşmaktadır. Bu kanun 2 Mart 1331/15 Mart 1915'de resmileşmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 33-35)

1331 senesi muvazene-i umumiye kanunu çerçevesinde 42. sayıda Osmanlı Devleti bütçesine dair kanun yer almaktadır. Bu kanunun birinci maddesinde belirtildiği üzere 1331 senesi bütçesinin 3.565.754,557 (Üç milyar beş yüz altmış beş milyon yedi yüz elli dört bin beş yüz elli yedi kuruş) olduğu ilan edilmiştir. Bu kanunda ayrıca bir öndeki senenin bütçe miktarı da yazılıdır. (Polis Mecmuası, 1333: 42-43)

Pasaport kanununun 5. Maddesinde değişikliğe gidildiğine dair kanun mecmuanın 58. sayısında ilan edilmiştir. “*Nezdinde hüviyet varakası bulunduğu halde keşt-ü güzar edecek ayan ve mebusan için seyahat varakası almak icap etmez*” (Polis Mecmuası, 1334: 446) denilerek milletvekillerinin seyahati kolaylaştırılmıştır. Elbette bu durumun böyle olmasında savaşın meydana getirdiği olumsuz şartların rolü oldukça fazladır.

Mecmuanın 59. sayısında “Dâhiliye Nezareti Memurin Nizamnamesi” adında 3 kısım 29 maddeden oluşan bir kanun yayımlanmıştır. İlk maddelerde mezkûr nazırlığın çalışanlarının alacakları ücretler belirtilmiştir. Buna göre merkezde bulunan müsteşar ve genel müdürler 7000-10000 kuruş arası maaş alacaklardır. En düşük maaş alan memurlar ise 300-600 kuruş arası maaş alacaklardır. Daha sonraki maddelerde memurların atamalarının nasıl yapılacağı, çalışma şartları, görevlerinde başarı gösterenlerin ödüllendirileceği, aksine işlerini yerine getirmeyenlerin disiplin soruşturmasına tabi tutulacakları belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 469-473)

61. sayıda savaş şartlarının ortaya çıkardığı zorunluluklar gereği “40 Yaşına Kadar Olanların Hizmet-i Askeriye ile Mükellefiyetleri Hakkında Kanun” başlığıyla 3 maddeden oluşan bir kanun çıkarılmıştır. Dersaadet ahalisi ve Gayri Müslim olanlar bu kanuna göre 40 yaşını geçmemek kaydıyla zorunlu olarak askere alınacaklardır. Yine aynı sayıda iki adet kısmi af kanuna dair ilan bulunmaktadır. Bu kanunlardan birinde yüz kızartıcı fiiller dışında cinayetten mahkûm olanların infazlarının yarısının affedildiği ilan edilmiştir. Diğer kanunda ise yine cinayetten mahkûm olanların cezalarının üçte birini geçirenlerin affedildiği belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 518)

63. sayıda yeni miktarlı bir para basımına dair kanun bulunmaktadır. “150.000 liralık Gümüş Meskûkât Darp ve İhracı Hakkında Kanun” başlığıyla ilan edilen bu kanun 4 maddeden oluşmaktadır. Bu kanun, 16 Kânunisani 1331/ 29 Ocak 1916 tarihlidir. (Polis Mecmuası, 1334: 563-564)

1332 senesi muvazene-i umumiye kanunu çerçevesinde 65. sayıda Osmanlı Devleti bütçesine dair kanun yer almaktadır. 21 maddeden oluşan bu kanunda Osmanlı Devleti bütçesi 3.972.472.45 (üç milyar dokuz yüz yetmiş iki milyon, dört yüz yetmiş iki bin kırk beş) kuruş olarak belirlenmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 36) önceki seneye göre 400.000.00 milyonun üzerinde bütçede artış gerçekleşmiştir.

67. sayıda Osmanlı Devleti’nde para ayarları hakkında kanun bulunmaktadır. Bu kanun, “Tevhid-i Meskûkât Hakkında Kanun” ismiyle 12 maddeden oluşmaktadır. 1. maddede “Devlet-i Osmaniye’nin usul-u sikkesinde mukayese kıymeti altındır, vahid-i kıyası kuruştur” denilmiştir. Altın kıyasındaki kuruş sikke nikel olarak basılır ve 40 para olarak kabul edilir. Sikkeler çeşitlerine göre nikel, gümüş ve altın olarak

basılacaktır. Kanunda nikel, gümüş ve altın paraların kaç ayar olacakları da belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 82)

71. sayıda Kolera aşısının lüzumlu görülen yerlerde yapılmasının kanuni bir zorunluluk olduğunu bildiren kanun maddesi yer almaktadır. Bu kanun, 23 Mayıs 1332/5 Haziran 1916 tarihlidir. (Polis Mecmuası, 1334: 190) Savaşın devam ettiği yıllarda çıkarılan bu kanun kolera hastalığının devletin gündemini işgal edecek kadar büyümüş olduğunu göstermektedir.

Mecmuada doğrudan bu başlık altında olmasa da içerik itibariyle Demiryolları Usul-u Zabıtası” başlığı kanun ile sabitlenmiş bir metin olduğu için buraya konulması uygun görülmüştür. Mezkûr metin 6 kısma ayrılmaktadır. Bunlar; demiryolu görevlilerine karşı işlenen suçlar, demiryollarının inşaatına zarar verenlerin cezalandırılması, yolcuların trende yaptıkları uygunsuz hareketler ve talimatlara uymamaları, demiryolları memurları tarafından işlenen suçlar, demiryolları memurlarının talimatlarına karşı gelme ve demiryollarında işlene suçların tahkikatını içermektedir. (Polis Mecmuası, 1334: 198-202)

Mecmuada doğrudan bu başlık altında olmasa da içerik itibariyle bu başlık altında değerlendirilebilecek “Pasaportların Suret-i Tanzim ve İmlası Hakkında Talimat” başlıklı bir talimatname 92. sayıda yer almaktadır. Bu yeni pasaport kanununun 28 Ramazan 1335/18 Temmuz 1917’de yürürlüğe girmiştir ve 12 maddeden oluşmaktadır. Yeni pasaportun kapak kısmı pembe renkte olup pul basılan kısım değiştirilmiştir. Pasaport yazılarının silinmemesi için silinmez mürekkep kullanılması özellikle belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 121-123)

Yeni Osmanlı Pasaportları kapak ve birinci sayfası.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul olunan 5 Eylül 1336/5 Eylül 1920 tarihli kanun 156. Sayıda yer almıştır. 8 maddeden oluşan bu kanunda milletvekillerinin ne kadar maaş ve harcırah alacakları, kaç ay süreyle çalışacakları gibi maddeler olduğu gibi her ilin eşit miktarda vekil ile temsil edileceği ifade edilmiştir. Ayrıca ilk maddede “*Büyük Millet Meclisi hilafet ve saltanatın, vatan ve milletin istihlas ve istiklalinden ibaret olan gayesinin husulüne kadar şerait-i atıye dairesinde müstemiren ini'kad eder*” denilerek bir yandan hilafet ve saltanatı öte yandan ise halkı koruyucu bir çerçeve çizmiştir. (Polis Mecmuası, 1341: 903-904)

Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen 14 maddelik meşhur Hıyanet-i Vataniye kanunu mecmuanın 157. sayısında yer almaktadır. 29 Nisan 1920 tarihli bu kanunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne muhalefet edenlerin hain ilan edileceği, vatan hainliği tespit edilenlerin idam cezasına çarptırılacağı, halkı galeyana getirerek onları isyana teşvik edenlerin geçici kürek cezasına çarptırılacağı ve yapılan bu teşvik ve tahrikler bozgunculuğa yol açarsa bu işe sebep olanların idam edileceği belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1341: 919)

177. sayıda 25 Cemaziyelevvel/1342/22 Aralık 1924 tarihli “Hafta Tatili Hakkında Kanun” adlı 14 maddelik bir kanun ilanı bulunmaktadır. İlk maddeye göre haftada bir gün tatil yapmak mecburi olmakla beraber tatil günü Cuma’dır. Mevsimlik veya geçici çalışanlar bu tatil şartlarına tabi değildir. Fırın, kasap, berber ve manav gibi dükkânlar Cuma günü öğlen vaktine kadar iş yerlerini açabilirler. Bekçi veya müstahdem gibi çalışması mecburi olan kişiler Cuma günü çalışacak ancak haftada bir gün 24 saatten az olmamak şartıyla izin yapacaklardır. Bu kanuna muhalefet edenler 5 lira ile 500 lira arasında para cezasına çarptırılır. (Polis Mecmuası, 1342: 109-110)

198. sayıda “Umumi İstihlak Vergisi Kanunu” ilan edilmiştir. Buna göre; dükkân, mağaza ve her türlü ticarethaneler ile tamirhane ve madenlerde çalışanlar aldıkları ücret üzerinden umumi bir istihlak vergisi vermekle yükümlüdür. Ancak ekmek satılan yerler, tiyatro ve sinema bileti satan yerler ve nakliye işleri gibi bazı işler istisnai tutulmuştur. Vergi miktarı %25 nispetindedir. Bu kanun doğrultusunda toplanan vergiler deftere kaydedilecektir. Bu kanun, 27 Recep 1344/ 10 Şubat 1926 tarihinde yürürlüğe girmiştir. (Polis Mecmuası, 1344: 84-87)

205. sayıda 6 maddelik Milli Mücadeleye katılmayan memurlar hakkında çıkarılan kanun bulunmaktadır. Bu kanunun 1. maddesinde yer alan bilgiye göre: 14 safer 1342/25 Eylül 1339 tarihli kanunun haricinde kalan kişiler veya memurluk vazifesi gören kişiler milli hareket haricinde bir oluşuma destek verdikleri veya dâhil olduklarının tespiti halinde soruşturma sonrası verilen karara göre bir daha devlet görevinde istihdam edilmeyecektir. Diğer bir maddede; Bugünkü Türkiye sınırları haricinde kalan bölgelerde kendi isteğiyle kalan memurların ülkede yeniden memurluğa alınmayacağı belirtilmiştir. Bu kanun 26 Mayıs 1926 tarihinde ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1927: 260-261)

4.5. Mecmua Yönetiminin Özel Açıklamaları

4.5.1. Düzetme ve Teşekkür

Mecmuanın 5. sayısında “Tavzih ve Teşekkür” başlığıyla bir açıklama ve teşekkür metni yayımlanmıştır. Bu metinde mecmua basmanın kendine has müşkülleri olduğu vurgulandıktan sonra mecmuanın basımında dahil olanlara teşekkür edilmiştir. Daha sonra mecmuaya talebin oldukça yoğun olduğu ancak bu yoğunluğun karşılanması

için çaba sarf edildiği ifade edilmiştir. Son olarak adreslerin okunaklı bir şekilde yazılması rica edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 97) yayımında daha ilk ayını yeni tamamlamış bir mecmua için talebin oldukça yoğun olması ilk olarak mecmuada dikkat çekici konuların işleniyor olmasıyla izah edilebilir. Ayrıca abone sayılarına dair mecmuada en azından bu sayıya kadar herhangi bir bilgi olmayışı mecmuaya ilgi olduğuna dair propaganda yapmak gayretiyle de alakalı olabilir.

On beş günde bir yayımlanan mecmuanın 8. sayısı zamanında yayımlanmadığı için mecmua yönetimi birkaç satırlık bir özür yazısı yazmıştır. Bu metinde bayram münasebetiyle matbaanın kapalı olduğu ve bu sebeple zamanında mecmuanın neşredilemediği ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 180) On beş günde bir yayımlanması planlanan bu mecmuanın yayımlanmasında zaman zaman aksaklıklar yaşandığını görmekteyiz. Muhtemelen ilk defa gerçekleşen bu durum daha sonra muhtelif sebeplerle tekrar etmiştir.

14. sayıda daha önce yayımlanmış muhtelif sayılarda yapılan matbuat hatasının düzeltilmesi noktasında bir tashih metni kaleme alınmıştır. Hatalı kullanılan kelimelerin yerine doğrusu yazılarak okuyucu uyarılmıştır. Örneğin “13. nüshanın 219. sahifesinin birinci sütununun 21. satırındaki evsaf kelimesi ahval olacaktır” denilmiştir.

121. sayıda İtizar başlığıyla iki satırlık kısa bir cümle bulunmaktadır. “Kesret-i mündericat dolayısıyla polis muhtırasının bu nüshaya ilavesi mümkün olamamıştır” denilerek bu sayıda öncelik verilen içeriğin fazla olması nedeniyle polis muhtırasının yayımlanmadığı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1338: 384)

155. sayıda polis mecmuası müdürü Nazım’ın bir teşekkür metni bulunmaktadır. “İfade ve Teşekkürat-ı Mahsusa” ismiyle kaleme alınan bu metinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetine teşekkür edilmiştir. İstanbul’da hâkimiyeti ele geçiren meclis hükümeti sayesinde işgal kuvvetlerinin uzaklaşması memnuniyeti ve mecmuanın yayımlanmasına devam edilebileceği için bu teşekkür metni kaleme alınmıştır. Ayrıca mecmuanın sloganı olan “Polisin tenvir-i fikrine ve mesleğın terakkisine hadim olmak” tabiri nazara verilerek mecmuanın önemine vurgu yapılmıştır. Bu münasebetle mecmuanın neşrine ve daha kaliteli bir ürün ortaya çıkarmaya azami gayret sarf edileceği daha önceki benzer metinlerde olduğu gibi bir kez daha yinelenmiştir. (Polis Mecmuası, 1341: 878)

188. sayıda “Mecmuamız Müdürüne Pek Kıymettar İltifatlar” başlıklı başyazıda Mustafa Kemal Paşa, İsmet Paşa, Hamdullah Suphi, Cemal ve Recep Beylerin özel tebrikinin bulunduğu telgraf metni bir karşılık yazısıyla beraber yer almaktadır. (Polis Mecmuası, 1344: 383-384) Benzer bir tebrik metni 197. sayıda yer almaktadır. Burada yine yapığı çalışmalarından dolayı Mustafa Kemal Paşa ve diğer birkaç milletvekili tarafından polis mecmuası müdürü Filorineli Kazım Bey tebrik edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1344: 51) Bu tebriklerden başka sonraki birkaç sayıda da yine benzer tebrik ve iltifatlar bulunmaktadır.

4.5.2. Muhtevaya Dair

Mecmua yönetiminin 39. sayıda ilan ettiği değişiklikle mecmuanın yeni abone bedeli her sene Mart veya Nisan’da bir yıllık verilmek üzere yarı yarıya indirilerek yirmi kuruş yapılmıştır. Bununla beraber polis müdürleri, baş komiserler, yardımcı komiserler, polis mektebi müdürleri ve Kavanin muallimlerinin mecmuayı almaları zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca maaşları 500 kuruş olan tüm polis memurları da bu mecmuaya abone olmak zorunda olduğu ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 914) bu açıklamanın abone bedelinin nasıl ve ne şekil toplanacağını bir karara bağlanması amacıyla 40. sayıda bir tebligat yayımlanmıştır. Bu tebligata göre abone bedelinin hazineye aktarılacağı, bu bedelin mart ve nisan aylarında yukarıda belirtilen polis memurlarınının maaşlarından doğrudan kesileceği belirtilmiştir. Ayrıca bedelin toplanması için bağlı bulunan polis merkezindeki en yetkili polis memurunun görevli olduğu ve makbuz karşılığında bu bedelin tahsil edileceği ilave edilmiştir. Alınan iki adet makbuzun biri mal nazırlıklarına diğeri ise maliye nezaretine verilecektir. Bu hususun açıklığa kavuşturulmasından sonra polisin neden bu mecmuaya abone olması gerektiği izah edilmiştir. Buna göre; polis, içeriği itibariyle mecmuadan edindiği bilgi ve beceri ile kendini geliştirecek ve mesleği en iyi şekilde icra edecektir. (Polis Mecmuası, 1333: 13-14)

Mecmua yönetimi 87. sayıda ifade-i mahsusa başlığıyla bir açıklama yapmıştır. Bu açıklamada; *“Polis mecmuası bu adet ile beşinci sal intişarına dâhil olmaktadır. Polisin tenvir-i fikrine ve mesleğın terakkisine hizmet etmek maksadıyla tesis edilmiş olan bu mecmua iki buçuk seneden beri tevali eden harb-i umuminin bütün gavail ve tesiratına ve bilhassa kâğıt ve tab’ide hâsıl olan gulay-ı is’are rağmen şimdye kadar imkân dâhilinde bulunan her türlü fedakârlığı ihtiyar ile muntazaman temin-i*

intişara ve mündericacı ile resimlerini günden güne daha ciddi ve mesleğe daha nafi' bir şekilde iğrafa muvaffak olmuştur. Ancak harbin devamıyla gulay-ı is'arenin bir kat daha tezayüd eylemesi ve mecmua-i tahsisat-ı hazırasının adem-i kifayesi hasebiyle şimdilik mecmuanın ayda bir neşri takrir eylemiştir” (Polis Mecmuası, 1335: 1) denilerek savaş nedeniyle yaşanan kağıt sıkıntısı ve mali zorluklara vurgu yapılmıştır. Böylece mecmuanın yayımlanma sıklığında mecburi bir değişiklik gerçekleşmiştir. 88. Sayının kapağında belirtildiği üzere artık mecmua ayda bir yayımlanmıştır. Ancak şimdilik ayda bir neşredilir ifadesinin kullanıldığını özellikle belirtmek gerekir.

159. sayıda İfade-i Mahsusa başlığıyla yer alan başyazıda 9. yılın son bulup 10. yılın bu sayı ile başladığı, mecmuanın tüm zorluklara rağmen ara vermeden bugüne kadar yayımlandığı, bundan sonra da daima daha faydalı işler yapmak gayesiyle mecmuanın neşrine devam edileceği ifade edilmiştir. Yeni kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetine de atıf yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1341: 941)

160. sayıda iç kapak başyazısında emniyet genel müdürlüğü müdür yardımcısı kadrosuna yeni atanan İsmail Hamid Bey'in fotoğrafı kullanılarak ilan edilmiştir. Bu yazıda İsmail Hamid Bey'in özgeçmişi niteliğinde daha önceki görevleri hakkında bilgi verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1341: 956)

1 Safer 1343/1 Eylül 1924 tarihli 177. sayıda başyazı olarak 30 Ağustos zaferinin kutlaması yapılmış ve mecmua müdürünün kaleme aldığı şiir ilave edilmiştir. Meçhul Asker'in Ruhuna başlığını taşıyan bu şiir 11 mısradan oluşmaktadır. (Polis Mecmuası, 1342: 98)

38. sayıda mecmuanın 1-2-3-4 ve 16. nüshalarının tükenmiş olduğu, bu sayılar kimde var ise mecmua idaresine iade edilmesi talep edilmektedir. Aynı rica 40. sayıda da tekrarlanmıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 912-24) Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'nden Van polis müdürlüğüne yazılan bir yazıda altı adet polis mecmuası nüshası talep edilmiştir. 1337 tarihli bu metinde fazla nüshaların talep edildiği görülmektedir. (BOA.DH.EUM.MH.. 191/77. (H/01/09/1337))

4.5.3. İhale İlanları

Üçüncü sayısının son sayfasında Levazım memurluğunun İstanbul Polis müdürlüğü, Beyoğlu ve Üsküdar müdüriyetleri adına lazım olan kömür ve odun alımı için

ihaleye çıktığı ifade edilmektedir. Buna göre yukarıda mezkûr müdüriyetler için 150-200 bin kilo kömür ile 400-700 çeki odun alınacağı ve ihale ilanında belirtilen tarihlerde ihaleye katılacakların yüzde on nispetinde para yatırmaları gerektiği ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1331: 72) Benzer bir ihale ilanı mecmuanın 7. sayısında da bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 168)

Mecmuanın 14. sayısında polis memurları için yazlık elbise alımı ihalesi ilan edilmiştir. 6500-7000 arası yazlık takım alımı ihalesi için yüzde on nispetinde teminat akçesi yatırılması gerektiği belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 336)

4.5.4. Taltif ve Becayış İlanı

Beyrut'ta büyük miktarda cephanenin ele geçirilmesinde yararlılığı olan Beyrut polislerinden Muhammed Said Efendi'ye bir maaş miktarı mükâfat verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 243) Fotoğraf kullanılmaksızın yapılan bu ilanda polis teşkilatı mensuplarını teşvik etme gayesi güdüldüğü aşikârdır.

Basra'da otuz adet rovelver ele geçirilmesinde başrol oynayan aynı merkezdeki polis adayına bir maaş taltif verildiği yirminci sayıda ilan edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 460)

“Emniyet-i umumiye müdüriyeti emniyeti umumiye kalemi birinci sınıf halkasından Memduh Bey ile müdüriyet-i müşarü'l-ileyh muhaberat kalemi birinci sınıf halkasından Hilmi Bey ile becayişi memuriyetleri icra kılınmıştır” denilerek 19. sayıda ilk defa bir becayiş ilanı verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 436)

114. sayıda “Mükâfat-ı Nakdiye” başlığıyla birkaç satırlık bir taltif ilanı bulunmaktadır. Burada meşhur eşkıyalardan Muhammed Mehdi isminde bir şahsın ölü olarak ele geçirilmesi sebebiyle komiser yardımcısı Halil, memur İbrahim Fevzi ve Muhiddin efendilerin birer maaş ile taltif edildiği belirtilmiştir. 115. sayıda aynı başlık altında sorgu komiseri yardımcısı Halil, memur Ahmed Nuri, Mehmed Sabri ve Hüseyin Nuri Efendilere 25 bin liralık eşya çalan hırsızları yakaladıkları için birer maaş ödül verilmiştir. (Polis Mecmuası, 1337: 296-310)

4.5.5. Muhasebe-i Meslekiye (Mesleki Sohbet)

25. sayıda mezkûr başlık altında Hadisat-ı Cedide alt başlığında polis maaşlarına zam yapılması ve dönemin önemli iki gelişmesi olan Avusturya veliahdının öldürülmesi ile Hidiv Abbas Hilmi Paşa'ya¹³ İstanbul'da yapılan suikast mevzusu ele alınmıştır. Bu mevzulardan bahsedilmesi polis teşkilatı için faydalı ve gerekli olduğu özellikle ifade edilmiştir. İlk olarak polis teşkilatı mensuplarının yaptıkları görevin oldukça zor olduğu ve kalem kâtipleri veya belediye çavuşlarının görevleriyle kıyaslanmayacağı ifade edilmiş ve aylık ücretlerine zam yapılması gerektiği belirtilmiştir. Devamında bütçenin darlığı ve polis memurlarının sayısı olarak az olduğuna vurgu yapılmıştır. Ayrıca yirmi dört saatte sekiz saat uyku izni olmasına rağmen polislerin büyük bir kısmı en fazla altı saat uyuyabildiği, Polisin haftada sadece bir gün evine gidebildiği, İstanbul'daki büyük yangınların polislerin tutabileceği asgari düzeydeki evleri yaktığı için daha yüksek miktarlara ev kiralamak zorunda kaldıkları ifade edilmiştir. İşte bu durum polisleri maddi ve manevi olarak oldukça zor duruma soktuğu için maaşlarına zam yapılması gerektiği ifade edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1332: 581)

Avusturya ile Sırbistan arasında suikast sebebiyle meydana gelen husumet, polisin elde ettiği delillerle sabitlenmektedir. Zira halkın elinden kurtarılan suikastçı itiraflarıyla birçok hususu açığa çıkarmıştır. Bu durum polisin başarısı olarak görülmelidir. Hidiv Abbas Hilmi Paşa'yı yaralayan kişinin İstanbul polisi tarafından yakalanmasının takdire şayan bir durum olduğu fakat sağ ele geçirilmesi durumunda itiraf edeceği bilgiler ile daha faydalı bir durumun ortaya çıkabileceği vurgusu yapılmış ve bu bir eleştiri olarak sunulmuştur. (Polis Mecmuası, 1332: 582)

¹³ 14 Temmuz 1487'de İskenderiye'de doğan Abbas Hilmi, babası Tefik Paşa'nın Viyana'da ölümüyle yerine Mısır'a Hidiv olarak atanmıştır. Bu dönemde İngiltere'nin Mısır üzerindeki etkisini kırmak için Osmanlı Devleti ayrıca bir atama daha yaparak Gazi Ahmed Muhtar Paşa'yı Hidiv'e müsteşar olarak görevlendirmiştir. Bir süre İngiliz siyasetine muhalif hareket etmesine rağmen daha sonra Fransızların da etkisiyle İngilizlerin istekleri doğrultusunda hareket etmeye başlayan Abbas Hilmi Paşa, Osmanlı Devleti'ne karşı istikrarlı bir siyaset yürütmemiştir. Abbas Hilmi Paşa'nın genel olarak dengeli siyaset yürütememesi birkaç kez suikaste uğramasına neden olmuştur. 1914 yazında İstanbul'da uğradığı suikasttan yaralı kurtulan Paşa, kısa süre sonra I. Dünya savaşının çıkmasıyla Mısır'a geri dönemedi ve Hidivlikten azledildi. 20 Aralık 1944'de Cenevre'de vefat etti. (Şahin 1988: 25-26)

4.6. Mecmuadaki Makaleler

Mecmuanın bazı sayılarında müstakil makaleler bulunmaktadır. Avrupalıların kaleme aldıkları yazı dizisi olarak mecmuaya alınan makaleler Avrupalı etki başlığında ele alındığı için onlara ayrıca değinilmeyecektir. Özellikle 40. sayıdan itibaren makalelerin belirgin bir şekilde arttığı açıkça görülmektedir. Zira 44. sayıda yer alan “Sahte Banknot Amilleri” başlıklı ve hemen mecmuanın bu sayısının ilk sayfasında yer alan makale 24 sayfalık mecmuanın 10 sayfasını işgal etmektedir. Yani sadece tek bir makale mecmuanın bu sayısının yaklaşık yüzde 40’ını kaplamaktadır. Mezkûr makalede banknot örneği de kullanılmıştır. Özetle makalede sahte para basan kalpazanların polis teşkilatı tarafından yakalandıkları ve bu sebeple bu makalenin kaleme alındığı ifade edilmiştir. Çete mensuplarının nasıl sahte para bastıkları tafsilatıyla anlatılmış ve polisin onları yakalayarak bu duruma son vermeleri ön plana çıkarılmıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 96-106)

45. sayıda “Kalpazanlık” başlığıyla yayımlanan makale yukarıdaki makale gibi hacim bakımından yekûn tutmaktadır. 9 sayfalık bu *makalede* “*Dersaadet’te Memurin-i Zabıtamızın gayret ve himmetiyle derdest olunan bir kalpazan ile alet ve edevatın resimlerini bu nüshamıza derc etmemiz vesilesiyle kalpazanlık hakkında bazı malumatı münasip görüyoruz*” denilerek makalenin yazılma amacı belirtilmiştir. Bu makalede alçıdan ve madenden yapılan para kalıp örneklerinin de resimleri bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1333: 119-128)

46. sayıda “Kasten İka-i Herik” başlıklı yangınlar ile ilgili bir makale yer almaktadır. Makalede polisi meşgul eden olaylardan birinin de yangınlar olduğu ve yangınların doğal sebeple çıkanlar, kaza eseri olanlar ve bir cinayet veya zarar verme amacı güdülen kasten çıkarılanlar olmak üzere üçe ayrıldıkları ifade edilmiştir. Bu yangın çeşitleri içinde polisi ilgilendireni şüphesiz kasten çıkanlardır. Ancak yangınların sebebini tayin etmenin oldukça zor olduğu ilave edilmiştir. Kasten çıkarılmış yangının nasıl tespit edileceğinin anlatıldığı bu makale polisin bu tarz olayları çözmesinde ufku açacak ipuçlarına sahiptir. (Polis Mecmuası, 1333: 153-156)

48. sayıda “Halep’te Büyük Bir Kalpazan Çetesinin Keşfi ve Derdesti” başlığıyla bir makale yayımlanmıştır. Burada iki yıldan beri faaliyette olan kalpazanlık çetesinin polisin dikkatiyle yakalandıkları belirtilmiştir. Makalede bu konuda yazının sonraki sayılarda da devam edeceği bilgisi mevcuttur. Makale içinde birkaç tane kalpazanlık

çetesinin kullandığı muhtelif aletler ve baskı kalıplarına ait görseller de bulunmaktadır. Kalpazanlığın yapılaş şekli, suçluların yakalanması ve ele geçirilen materyaller detaylarıyla bu makalede anlatılmıştır. (Polis Mecmuası, 1333:208-214)

53. sayıda “Zabıta Nazarında Silah ve Silah Taşıyanlar” başlıklı makalede silahın yasal ve yasal olmayanlar diye iki kısma ayrıldığı ifade edildikten sonra namlusu 15 cm’yi ve çapı 9 mm’yi geçen silahların yasal olmadığı ifade edilmiştir. Tarif edilen bu silahı kullananlardan başka fişek, barut ve benzeri patlayıcıları bulduranların veya sevk edenlerin 2 aydan 2 yıla kadar hapis cezasına çarptırılacağı ayrıca 5 liradan 50 liraya kadar bir para cezası ödemeye mahkûm edileceği belirtilmiştir. Bu makalenin devamında yine benzer cezai müeyyideler ve silahın yasal kullanım şekilleri üzerinde durulmuştur. (Polis Mecmuası, 1333:321-324)

92. sayıda Kudüs’te bir kalpazanlık çetesinin çökertilmesi ile alakalı metin yer almaktadır. Kudüs Süvari komiser muavini Abdülkadir Efendi, bir dükkânda kalpazanları yakaladığını bildiren bir telefon ihbarıyla tahkikat başlatılmıştır. Yapılan tahkikat sonucu hem kalpazanlar hem de kullandıkları aletler ele geçirilmiştir. Üç katlı bir evin içinde özel bölmeleri ve odaları olan bir yerde sahte para basma işi icra edilmektedir. Ele geçen materyallerin fotoğrafları fosfor ışığıyla çekilmiş ve mecmuanın mezkûr sayısına konulmuştur. Bu arada kalpazanların da fotoğrafları burada bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1335:133-136)

5. senenin son sayısı olan 98. sayıda Polis Teşkilatı Genel Müdürlüğü Baştabibi Hasan Süleyman Bey tarafından kaleme alınan “Kan İzleri” başlıklı bir makale bulunmaktadır. Bu makale saha uygulaması olarak bir tatbikattan alınmadır. Bu makalede öncelikle kanın tarifi yapılmış ardından ise kan izlerini takiben elde edilebilecek delillerin neler olabileceği anlatılmıştır. Kan izine olabildiğince erken ulaşmak gerekir. Zira kaldıkça kuruyan kan izlerinden bir sonuç elde etmek zorlaşacaktır. (Polis Mecmuası, 1335:280-284)

115. sayıda Mesabehe-i Fenniye başlığıyla zehirlenme ve çeşitleri hakkında bilgi verilmiştir. İlk olarak zehrin ne olduğu ve zehirlenenin nasıl gerçekleştiğine açıklık getirilmiştir. Zehirlerin bazılarının oldukça hızlı bazılarının ise yavaş tesir ettiği ifade edilmiştir. Bu konunun devamı 116. sayıda da devam etmiştir. (Polis Mecmuası, 1337:305-317)

115. sayıda mecmua müdürü Nazım imzalı “Bir Vazife Kurbanı” adlı başka bir makale daha bulunmaktadır. Bu yazıda daha çok polis camiasına seslenilmekte vazifeleri uğruna ölen memurların hayırla yâd edilip haklarını bu noktada teslim etmek gerektiği belirtilmiştir. Yazının devamında ölen polislerin aile efradına sahip çıkması hususu vurgulanmış ve bir örnek üzerinden bu konudaki hassasiyet dile getirilmiştir. Buna göre; Fahri Efendi bir hırsız yakalamak üzereyken kalbinden vurulmuş ve orada vefat etmiştir. Geriye kalan eşi ve iki çocuğu için polis memurlarından Yusuf Ziya Bey kendi arasını, üzerine ev yapılması için vermiştir. Ayrıca polis memurları arasında toplanan yaklaşık 160.000 lira da aileye teslim edilmiştir. (Polis Mecmuası, 1337:304)

116. sayıda yine mecmua müdürü Nazım imzalı bir metin kaleme alınmıştır. “Bir Temenni-i İnzibatkarî” isimli bu metinde mahkûmların hapishanelerden kaçmaları mevzusu anlatılmıştır. “*Şehrimizde asrın ihtiyacat-ı medeniye ve sıhhiyesi ile mütenasip bir hapishane bulunmaması ne elimdir*” denilerek giriş yapılan metinde hapishanelerimizdeki eksikliklerden dolayı mahkûmların serbest kaldıklarında vatana ve millete karşı daha fazla intikam duygusu içinde oldukları ifade edilmiştir. Zira diğer memleketlerde hapishaneler bir ıslah evi iken bizde tam tersi bir durum söz konusudur. Bu durum yukarıda belirtildiği gibi serbest kalan mahkûmları ahlaken daha da kötüleştirmektedir. Bu sebeple mahkûmlar hapishanelerden firar etmektedirler. Sonuç olarak hapishanelerimiz diğer devletlerde olduğu gibi yeniden düzenlenmeli ve ihtiyaca uygun hale getirilerek mahkûmların topluma kazandırılacağı bir ortama dönüştürmelidir. (Polis Mecmuası, 1337:316)

121. sayıda mecmua müdürü Nazım imzalı ve kumar ile alakalı bir başyazı bulunmaktadır. Bu metinde kumarın insanlar için bir felaket olduğu ve ziyadesiyle yayımlandığı belirtilmiştir. Bu sebeple polise düşen görevin bunların bulunması ve men edilmesidir. Öte yandan vatandaşlar da kumara karşı uyanık olmalıdır. Bu yazı da insanların kumardan uzak durmaları için bir dizi uyarı da yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1338:379-380)

Mecmuanın 147. sayısında “Kari’lerimizle Hasbihal” başlıklı mecmua müdürü Nazım imzalı birkaç sayfalık bir metin kaleme alınmıştır. Bu metin bu sayıya kadar olan makalelerin ve diğer yazıların kısaca hangi sayıda olduklarını bildiren ve onlar hakkında içerik olarak tanıtım yapan bir yazıdır. Bu sayıda mecmuanın 8. yılını

bitirip 9. yılına başladığı ifade edilmiştir. İlk yayınlanan nüshaların şimdikilere nazaran daha kaliteli olduğu belirtilmiş, bunun sebebi olarak kâğıt ve basım masrafları referans gösterilmiştir. (Polis Mecmuası, 1338:749-752)

Bununla beraber mecmuanın basım masrafı için ayrılan polis teşkilatına tahsis edilen paranın bundan üç yıl önce fazla verdiği ve bunun otuz bin dört yüz liralık kısmının polis teşkilatına yeni deniz ve kara ulaşım araçları alımı için kullanılacağı arşiv kaynaklarında ifade edilmiştir. (BOA.DH.EUM.MH.. 195/129. (H/30/11/1337))

148. sayıda başyazı olarak mecmua müdürü Nazım'ın “Bir Temenni-i Mesleki” adlı yazısı bulunmaktadır. Bu metinde doğrudan polis teşkilatının bağlı bulunduğu dâhiliye nazırlığına çağrı yapılmıştır. Buna göre; bazı memurların görevini kötüye kullanmaları neticesinde sürgün edilmeleri ile yaşanan sorunlar dile getirilmiştir. Bu sorunlardan biri oldukça tecrübeli olan bu memurların bu şekilde cezalandırılmaları o polis merkezinde tecrübe noktasında zafiyet doğuracak ve suçluların yakalanması ve onların kanun önüne çıkarılması sekteye uğrayacaktır. Bu noktada başka bir ceza verilmesi gerekmektedir. Bundan başka mezkûr memurların yerine göreve giden memurların yeni bir ev tutmaları için belli bir süre gerekmektedir. Ayrıca maddi olarak yaşayacakları zorlukların aşılması noktasında yardıma ihtiyaç duymaktadırlar. Bu hususta eksiklik bulunmaktadır. Bunları dile getiren mecmua müdürü Nazım, son olarak bu hususların polis teşkilatının bağlı bulunduğu makamca dikkate alınmasını arz etmektedir. (Polis Mecmuası, 1340:765-766)

Polis okullarında okutulan “Polisin Tatbikat-ı Adliyesi” adlı eseri mecmua müdürü nazım tarafından tanıtılmak üzere 150. sayının başyazısı olarak mecmuaya konulmuştur. Kitap, polisin sahada çalışırken kazanacağı tecrübeye oldukça fazla katkı sağlamak noktasında faydalı bir eser olarak görülmektedir. Eser ile alakalı bir takım bilgiler verildikten sonra bir sonraki sayıda konuya devam edileceği notu düşülmüştür. Mezkûr konuya 152. sayıda da devam edilmiştir. Burada eserin içeriğinin polisin zihnini aydınlatmada ve fikrine güç katmada oldukça yararlı ve gerekli olduğu ifade edilerek makale bitirilmiştir. (Polis Mecmuası, 1340:797-831)

7 Zilhicce 1340/1 Ağustos 1922 tarihli 152. sayıda “Osmanlı Devleti'nin Te'sisinden İstanbul'un Fethine Kadar Zabıtamızın İlk Şekli” başlıklı bir makale bulunmaktadır. Başlıktan anlaşılacağı üzere polisin mezkûr zaman aralığında kısa bir tarihçesinin ele alındığı bu yazıda göze çarpan en önemli husus daha başlangıç cümlesinde “Türk”

ifadesinin kullanılmış olmasıdır. Bu metinde “*Kanunlara hürmet ve itaati bir anane-i milliye, esaslı bir seciye-i irkiye haline koyan Türk milleti zabitanın lüzum ve ehemmiyetini...*” bu haliyle geçen Türk ifadesinin tespit ettiğimiz kadarıyla daha Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmadan önce polis mecmuasında ilk defa cümle içinde kullanılmıştır. Ayrıca metin içinde birkaç defa daha bu vurgunun yapıldığını söylemek gerekir. Bu haliyle elbette büyük öneme sahiptir. (Polis Mecmuası, 1340:835)

Bu makalede ilk defa Osman Gazi ile zabita müdürü atanarak zabitanın vazifelendirildiği belirtilmiştir. Burada Subaşı tabiri üzerinde durulmuş, bunun ordu komutanı anlamında eski Türklerde kullanıldığı ifade edildikten sonra şimdilerde zabitanın başındaki en yetkili kişiye bu ismin verildiği ifade edilmiştir. İlk dönem İstanbul’da en bilinen kumandanı Evrenos Bey’e subaşı kelimesinin kullanıldığı bilinmektedir. Fatih Sultan Mehmet İstanbul’u fethinin ardından subaşı unvanıyla Gazi Süleyman Bey’i atamıştır. Burada dikkat çeken bir cümle yer almaktadır. “Ecdadımız şehirlerde zabita işlerini gören askerleri yasakçı tabir ederlerdi” denilerek polis teşkilatının ilk örneğini tabir eden zabitanın aslında insanları bir şeylerden men eden kişiler olarak addettikleri görülmektedir. Yeniçeriliğin kurulmasıyla subaşılık vazifesi sıradan bir hal almıştır. (Polis Mecmuası, 1340:835-840; Akdeniz, 2019: 44-45)

Subaşılık vazifesinin sadece İstanbul’da değil aynı zamanda taşrada da uygulandığı bilinmektedir. Bu bağlamda 156. sayıda “Taşra Subaşıları” başlığıyla yer alan metinde İstanbul dışında eyalet ve sancak merkezlerinde hatta köylerde dahi Subaşı istihdam edildiği ifade edilmiştir. Ancak subaşılık tek bir formatta olmayıp farklı şekillerde uygulanmaktaydı. Bunlardan ilki; vali veya mutasarrıf tarafından görevlendirilen eyalet merkezi ve sancaklarda görev yapanlardı. Bunlar İstanbul’daki benzerleri gibi yetkilere sahipti. İkincisi; Paşaların idaresinde bulunan eyaletlerde uygulanan şekildi. Üçünü uygulama Rumeli tarafında masrafları halka yüklenen subaşılardı. (Polis Mecmuası, 1341:901-902)

Görüldüğü gibi Osmanlı Devleti’nde polis teşkilatı kurulmadan evvel bu teşkilatın sorumluluklarını farklı isimlerle bilinen görevliler yapmıştır. Örneğin “Topçular”, Tophane ve Beyoğlu’nun emniyetini sağlamakla görevliyken, “Asesler” şehirde emniyet ve asayişini sağlamakla görevliydi. Bunu gibi birçok görevli saymak

mümkündür. Polis teşkilatı zaman içinde bu görevleri uhdesine alarak teşkilat içinde birleştirmiştir. (Akkaya, 2013: 62-63; Ergin, 1977: 1176; Cevizliler, 2010: 227) Polis teşkilatı kurulmadan önce Zabıta işlerinin yeniden tesis edilmesi için yapılan çalışmada “polis” kavramı değiştirilmeden alınmış, zabıta kavramı ise dönüştürülmüştür. İki iş kolunun da net olmayan ve iç içe geçen görev tanımlaması durumu söz konusudur. Ancak modernleşme sürecinde iki kavram birbirinden ayrılmış, Polis güvenlik işlerinde Zabitanın üstlendiği görevi devralmaya başlamıştır. İlk defa teftiş memurluğu adıyla göreve başlayan polis teşkilatı 20 Mart 1845’den sonra öncelikle başkentte ardından da vilayet, sancak ve kazalarda teşkilatlanmıştır. Paris polis teşkilatına ait nizamnamenin neredeyse aynısı birebir alınmıştır. (Yiğit, 2016: 14; Karayünlü, 2012: 3)

152. sayıdan itibaren duyurulmaya başlanılan cemiyetlerin varlığına dair spor faaliyetlerinin ağırlıklı olarak önemli bir yer işgal etmesi mevzusu 153. sayıda “Spor Merakı” adlı bir makale ile karşılık bulmuştur. Bu metinde savaş ortamının vermiş olduğu sıkıntılardan uzaklaşmak için Avrupa’da spora merakın hiç olmadığı kadar artması durumunu daha ilk cümlede ifade edilmiştir. Sporun milli mi yoksa uluslararası mı olması gerektiği soruları sorulduktan sonra nihayet sürekli suçluların peşinden koşan polis için sporun önemini tartışmasız olduğu vurgusu son cümlede yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1340:849)

“Polisin teşkilatı-ı Tarihiyesine Bir Nazar” başlıklı 155. sayıda yer alan makalede öncelikle zabıta işlerinin İstanbul’da Yeniçeriler tarafından yapıldığı, bu kurumun kaldırılmasıyla zabıta işlerinin Seraskerlik makamına verildiği ve bu durumun 1262/1846’da zabıta müşirliğinin kurulmasına kadar devam ettiği ifade edilmiştir. Makalede ifade edildiği üzere polis teşkilatının en tepesindeki kişi olan nazırlık makamının ilk temsilcisi Hafız Mehmet Paşa, 10000 kuruş maaşla göreve başlamıştır. 1296/1880-1299/1883 arasında üç yıl süreyle görev yapmıştır. En son görev yapan zabıta nazırı Şefik Paşa 12 yıl görevde kalmış, 23600 kuruş maaşla çalışmıştır. Bu arada mümkün olduğunda çok memur istihdamı olabildiğince az maaş karşılığında sağlanmaya çalışılmıştır. (Polis Mecmuası, 1341:878-881)

157. sayıda “Otomobil Kazaları” başlıklı bir metin bulunmaktadır. Bu makalede otomobil ve şoförlerin tabi olduğu bir kurallar dizisinin henüz olmadığını bu sebeple

Avrupa'ya nazaran kazaların oldukça fazla olduğu belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1341:911)

“Asrın Mücrimler” adlı 160. Sayıda yer alan makalede dönemin yeni ortaya çıkmış suçlarının yöntemleri hakkında bilgi verilmektedir. İlk olarak iğneleme vakasından bahsedilmiştir. Bu makaleye göre; Paris'te yüzlerce kişi uzunluğu sekiz santimetreyi bulan, ucu bazen düz bazen eğri olan iğneler ile yaralanmıştır. Bu vakalar genellikle mağazalarda çalışan kadınlara yapılmaktadır. Başlangıçta ne olduğu anlaşılamamakta ancak daha sonra ağrı başlamakta ve ağrının olduğu yerde küçük kırmızı bir nokta meydana gelmektedir. (Polis Mecmuası, 1341:980-981)

163. sayıda mezkûr konu ile alakalı örneklere rastlamak mümkündür. Bu sayıdaki ilk örnek gençleri elindeki kutu içinde bulunan bir sinek vasıtasıyla kandıran ve onları satarak para elde eden adama aittir. Bu adam kutunun içindeki sineği bir sihirbazdan aldığını ve ısırıldığı kişiye sahibini âşık edeceğini söyleyerek bu işi yapmıştır. Bir başka örnekte kiliselerde zengin kadınların çantalarını benzerleriyle değiştirerek hırsızlık yapma yöntemi anlatılmıştır. 164. sayıda bu örneklere devam edilmiştir. Bu bağlamda rovelver cebi olan arka cebin yankesiciler tarafından hedefe alındığı ve kalabalıklardan istifade ederek bu hırsızların jilet vasıtasıyla cebi kesip varsa başka kıymetli şeyleri çaldıkları belirtilmiştir. Burada tavsiye niteliğinde vatandaşların kıymetli evrak ya da parayı arka ceplerinde taşımamaları gerektiği uyarısı yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1342:960-981)

177. sayıda “Polis, Haysiyet-i Hükümetin Timsali Olmalıdır” başlıklı mecmua müdürü Nazım'ın kaleme aldığı bir yazı bulunmaktadır. Bu makaleye göre polis, hükümetin kuracağı düzenin temsilcisi ve parçası olarak görev yapmaktadır. Bu anlamda hayati bir öneme sahiptir. Ancak son zamanlarda polis memurları karıştıkları vukuatlar nedeniyle teşkilatın samimiyeti ve ciddiyeti zedelenmektedir. Özellikle sarhoş olarak ve dost edinerek ahlaken kötü bir görüntü sergilemektedirler. Bu durum polisin halkın nazarında ciddiyetine oldukça fazla zarar vermektedir. Hatta bu durum dönemin gazetelerinden Tevhid-i Efkâr'a da konu olmuş ve Polislere Ne oldu? Başlıklı başyazı ile bu husus işlenmiştir. Bu durumda yapılması gereken, polisin temsil ettiği makamın ağırlığına göre hareket ederek vazifesini yerine getirmektir. (Polis Mecmuası, 1342:100-103)

194. sayıda mecmua müdürü Nazım imzalı “Tayyare İanesi” başlıklı bir yazı bulunmaktadır. Burada yeni kurulan tayyare cemiyetinin vatan müdafaası için olmazsa olmaz olan hava savunmasının geliştirilmesini amaç edindiği ifade edilmiştir. Birçok devletin de aynı şekilde hava savunmasına önem verdiği ve bu işin daha da önem kazanacağı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1344:443-444)

4.7. Muhtelif Konular

4.7.1. Katillerin Yöntemleri

Bu başlıkta katillerin kendilerini gizlemek için isim değiştirmeleri, kimseye çaktırmadan işaret diliyle konuşmaları, hasta numarası yapmaları ve kılık değiştirmeleri üzerine bir yazı dizisi ele alınmıştır. Giriş kısmında bu yazı kapsamında meslekte elde edilen tecrübelerin de zaman zaman metin içinde ifade edileceği ayrıca eklenmiştir. İlk olarak tebdil-i sima mevzusu ele alınmıştır. Katillerin adaletin elinden kaçmak için nasıl kılıktan kılığa girdikleri örnekler üzerinden anlatılmıştır. Bir başka mevzu katillerin isim değiştirmeleridir. Her gittikleri yerde farklı bir isim ile dolaşan katiller bu sayede polisin onları yakalamasını zorlaştırmaktadır. Burada da yine geçmiş örnek vakalardan anlatılar ile polisin bu konudaki tecrübesi arttırılmaya çalışılmıştır. (Polis Mecmuası, 1335: 7-12)

89. sayıda katillerin sara hastalığı taklidi yaparak kendilerini saklamaya çalıştıkları, bundan başka sarılık hastası taklidi yapanların da var olduğu belirtilmiştir. Yine adaletten kaçmaya çalışmak için bazı katillerin ahmak gibi davrandıkları belirtilmiştir. Bu kimseler böyle yaparak hem zaman kazanmaya hem de dâhiyane işlenen suçun kendileri tarafından yapılmadığına Müstantık'ı ikna etmek etmeye çalışmaktadır. (Polis Mecmuası, 1335: 57-61)

Katillerin yöntemlerinden biri şifreli yazışma ve konuşma usulüdür. Aralarında belirledikleri bir yöntem ile çeşitli yerlere şifreli ifadeler ile yazılar yazarak haberleşmektedirler. 90. sayıda bu mevzuyla alakalı birkaç şekil açıklamasıyla beraber kullanılmıştır. Bu şekillerin ne anlama geldiği belirtilmiştir. Örneğin birinci şekilde bir kilisenin üstüne kundakçının biri çizdiği şekil ile ayın 24. günü akşamı girileceğini belirtmiştir. (Polis Mecmuası, 1335: 87-91)

4.7.2. Saltanat Makamının Duyuruları

114. sayıda ilk defa rastlanılan bir uygulama göze çarpmaktadır. Bu sayı 2 Ramazan 1337/1 Haziran 1919 yılında yayımlanmış olup kapak sayfasından hemen sonra Sultan Vahdettin'in fotoğrafı kullanılmıştır. Bu sayıda Şura-yı Saltanat başlığıyla kısa bir metin de yer almaktadır. Bu metinde Şûra'nın devletin içinde bulunduğu durum ile ilgili fikir alışverişinde bulunmak için Yıldız sarayında toplandığı belirtilmiştir. Daha sonra Nutk-u Celil-i Padişahî başlığıyla Sultan Vahdettin'in konuşması kaleme alınmıştır. Bu konuşmada Sultan, devletin içinde bulunduğu müşkül duruma vurgu yaparak mebusları topladığını, ortak fikir alışverişiyle bu durumdan nasıl çıkılacağını ele almak istediğini ifade etmiştir. (Polis Mecmuası, 1337: 292)

4.7.3. Cemiyetler

Mecmuada tespit edildiği kadarıyla 152. sayıdan itibaren yer alan ve daha sonraki sayılarda da duyurulan yeni teşkil eden cemiyetler adı altında bir bölüm yer almaktadır. Burada cemiyetin ismi, kurulma gerekçesi, kurulma tarihi ve kurucu kişiler belirtilmiştir. 152. sayıda; Cihan Müsabakalarına Hazırlanma Cemiyeti (7 Mayıs 1338), İstanbul Darülfünun Edebiyat Medresesi Mezunları Cemiyeti (3 Mayıs 1338), Bulgar Mültecileri Cemiyeti (19 Temmuz 1338), Türk İzi İdman Yurdu (29 Nisan 1338) Otomobil Şoför ve İşçileri Cemiyeti (13 Nisan 1338), Müstakil Sosyalist Fırkası (12 Haziran 1338) ve İstanbul Binicilik ve Spor Cemiyeti'nin (8 Nisan 1338) kurulmuş olduğu duyurulmuştur. (Polis Mecmuası, 1340: 831) burada dikkat çeken spor ile ilgili olan kuruluşların ve Türklüğü ilgilendiren konuların cemiyetleşme bağlamında bir araya gelme ihtiyacının oluşmasıdır. Bu ihtiyacın ortaya çıkmasında elbette sosyal ve kültürel şartların, savaş ortamının bir sonucu olarak yeni bir devletin kurulma aşamasında olmasının ziyadesiyle etkisi bulunmaktadır. Nitekim 155. sayıda Türk Gençler Cemiyeti (16 Ağustos 1338) ve Topkapı Türk Spor Kulübü'nün (13 Eylül 1338) kurulduğu ilan edilmiştir. İlkinin amacı "*Türk gençleri meyanında mümaresat-ı bedeniye'nin tamim ve terakkisine hadim olmak*" şeklinde açıklanmıştır. İkincisinde ise "*Gençlerin temennu ve inkişafat-ı bedeniye ve fikriyelerine hadim olmak*" amacı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1340: 889) Yine başka bir sayıda; Dersaadet Ticaret Kulübü, Türkiye

Sinema ve Tiyatrocular Cemiyeti ve Altunizade İdman Yurdu gibi toplulukların kurulduğunu ilan eden duyuru metni bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1343: 230)

4.7.4. Eser Tavsiyeleri

2. sayısının son sayfasında “Balkan Harbinde neden Mahzun Olduk” isimli eser “*Mündericatı cidden mücib-i intibah ve şayan-ı istifade bulmak muharrerini tebrik eder ve mütalaasını herkese tavsiye ederiz*” denilerek eser tanıtımı yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 48)

Bundan başka Yeni Turan adlı on beş günde bir yayımlanan ve ikinci baskısını yapmış olan mecmua bu sayıda nazara verilmiştir. Bu mecmua Abdülhak Hamid’in başının çektiği o dönemin önemli edebiyatçılarının yazılarının yer aldığı bir mecmuadır. “*Müştekan-ı edebe tavsiye ederiz*” denilerek bu mecmuanın tanıtımı yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 48)

Mecmuanın 10. sayısında “Turan ve İslam ruhunda bir inkılap yapmak azmiyle Haşim Nahid Bey’in telif ve neşrettiği Türkiye İçin Necat ve İtila Yolları namındaki mühim eseri karilerimize tavsiye ederiz” denilerek eser tanıtımı yapılmıştır. (Polis Mecmuası, 1332: 240) On dördüncü sayıda aynı eserin bir kez daha aynı cümleler ile tavsiye edildiği görülmektedir. (Polis Mecmuası, 1332: 336)

4.7.5. Kapitülasyonların Kaldırılması

Kapitülasyonların kaldırılması sonrası uygulanacak esaslar üzerine 30. sayıda bir talimatname yayımlanmıştır. Bu talimatnamenin adli kısmı ile beraber polisi ilgilendiren kısımları mecmuada kullanılmıştır. Buna göre; İlk maddede kapitülasyonların 18 Eylül 1914’de ilga edildiği belirtilmiştir.¹⁴ Devamında kapitülasyonların Osmanlı Devleti’ne maddi ve manevi yönden zarar verdiği ve kaldırılmasının şükür vesilesi olduğu ilave edilmiştir. Daha sonra kapitülasyonların başlangıçta sadece ekonomik şartlara haiz iken zaman içinde yapılan antlaşmalara ilave maddeler halinde kapsamının genişletildiği ve tevil yoluyla Avrupalılarca kötüye kullanıldığı belirtilmiştir. Polise düşen sorumluluk ise kapitülasyonların ilgası

¹⁴ I. Dünya Savaşının ortaya çıkardığı kargaşa ortamı uzun süredir durumdan rahatsız olan Osmanlı Devleti için adeta bir fırsat oldu. Bu sebeple yönetimde olan İttihat ve Terakki hükümeti kapitülasyonları tek taraflı olarak kaldırdı. İlgili ülkeler bu durumu protesto etmelerine rağmen Osmanlı Devleti geri adım atmayarak bu devletlere ait ülkede bulunan yabancıların statülerini düzenleyen bir kanun çıkardı. (Bayur, 1957: 156-162; Türkmen, 1995: 340)

sonrası eski alışkanlıklarını devam ettiren yabancılara karşı kanunu uygulayıcı tedbirler almaktır. (Polis Mecmuası, 1332: 703-705) Kapitülasyonların kaldırılması mevzusu 31-32 ve 33. sayılarda da işlenmiştir. Bu sayılarda kapitülasyonların ilgası sonrası yabancılar hakkında uygulanacak talimatname izah edilmiştir. Adli vakaların nasıl çözüleceği ve karara bağlanacağına açıklık getirilmiştir. 34. sayıda ise mezkûr hususun memurlara tebliğ edilmesi için bir talimatname yayımlandığı görülmektedir. Bu talimatname 4 kısım 33 maddeden oluşmaktadır. (Polis Mecmuası, 1333: 771-805)

4.7.6. I.Dünya Savaşının Yankıları

32. sayıdan itibaren I. Dünya savaşının yankıları mecmuada yer bulmaya başlamıştır. Zira mecmuanın bu sayısının yayımlanmasından birkaç gün önce Osmanlı Devleti resmen savaşa müdahil olmuştur. Mecmuada Avusturya-Macaristan veliahdının Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesi olayı 32-33 ve 34. sayılarda “Bosna-i Saray Cinayeti Muhakemesi Tafsilatı” başlığıyla derinlemesine irdelenmiştir. (Polis Mecmuası, 1333: 786-813)

35. sayıda Rus donanmasının Zonguldak'ta yapmış olduğu tahribata dair birkaç fotoğraf yer almaktadır. Bundan başka Alman generalin savaş kapsamında meclisi ziyaret ettiğini gösterir bir fotoğraf da bu sayıda kullanılmıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 826-840)

37. sayıda savaş münasebetiyle Medine'de yapılan sancak törenine ait fotoğraf kapakta kullanılmıştır. Yine bu sayıda savaş sebebiyle istiklal törenleri düzenlenmiş ve bu törenlere ait fotoğraflar mecmuada yer almıştır. (Polis Mecmuası, 1333: 865-878)

54. sayıda Urfa, Adana, Trabzon ve Amasya'da Ermenilerden ele geçirilen silahların görselleri bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1333: 347-349) Bu fotoğrafların kullanılmasında hem teşkilatın hem de halkın maneviyatını arttırma amacı güdüldüğü şüphesizdir. Zira Osmanlı Devleti içinde Cihad-ı Ekber diye tanımlanan bu savaş, bir noktada yeniden var olmayı tanımlamaktadır. Mecmualar bu hususta önemli bir vazife icra ettiği için en ufak bir malzemenin dahi kıymeti oldukça fazladır.

Burada Ermenilerin Kars'ta yaptığı mezalime dair bir arşiv örneği vermek mecmuada yapılan Ermeni çetelerine dair resimli anlatının önemini ortaya

koymaktadır. Ermeni çeteciler Kars'ta köylülerin birinin evine tecavüz ederek darbetmesi kayda alınmıştır. (BOA.Y..A...HUS. 244/1. (H/01/07/1308))

I. Dünya savaşının meydana getirdiği ittifaklar, Almanya ve Osmanlı Devleti arasında doğrudan tren seferlerinin yapılmasına olanak sağlamıştır. Bu sebeple “Balkan Sürat Katarı” başlığıyla 61. sayıda bu konuyla alakalı bir metin bulunmaktadır. Bu metnin hemen başında Osmanlı Devleti ile Almanya arasında doğrudan ve olabildiğince hızlı bir demiryolu seyahati yapılmasının kararlaştırıldığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda karşılıklı olmak üzere haftada iki defa Berlin, Viyana, Peşte, Belgrad, Sofya ve Dersaadet hattında tren seferi yapılacağı ilan edilmiştir. Pasaport ve bagaj konusunda da ayrıca yapılması gerekenler anlatılmıştır. 9 maddede yolcuların uyması gereken kurallar sıralanmıştır. Buna göre; Görevli memurların söylediklerine uyulması, bilet numarasına ait vagonun dışında bir yerde bulunulmaması, her bilet kontrolünde biletini göstermek, sarhoş halde bulunanların diğer yolcuları rahatsız etme ihtimalinden ötürü trene binmelerinin yasak olduğu, Son olarak yanında silahı olanların silahını görevlilere teslim etmesi gerektiği ve ineceği istasyonda teslim alacağı belirtilmiştir. (Polis Mecmuası, 1334: 508-510)

4.7.7. Beyanname-i Sıhhi

Beyanname-i Sıhhi başlıklı bölümde verem hastalığından muzdarip olduğu belirtilmekte ve “*Hastalık memleketimizde her sene yüz binlerce adam öldürüyor*” denilerek durumun vahameti daha giriş cümlesinde gözler önüne serilmektedir. Devamında sadece 27 bin kişinin İstanbul'da bu hastalığın pençesinde olduğu yazılmıştır. Verem hastalığının tanımı, hastalıktan nasıl sakınılması gerektiği ve hasta kişinin nasıl şifa bulacağı noktasında malumatlar bulunmaktadır. (Polis Mecmuası, 1331: 42-43)

Mecmuanın 9. sayısında da sağlığa dair makaleler yer almaktadır. Bunların ilki Doktor Server Kamil imzalı “Kolera Hakkında Vezaif-i Zabıtaya Müteallik Bir İki Söz” adlı makaledir. Bu makalede öncelikle koleranın Hindistan kaynaklı, ancak farklı memleketlere de sirayet etmiş bulaşıcı bir hastalık olduğu tanımı yapılmıştır. Daha sonra koleradan korunma yolları anlatılmıştır. Bir diğer makale Doktor Mustafa Hilmi ve Doktor Süreyya Hidayet tarafından kaleme alınan “Tifo Aşısı” adlı makaledir. Bu makaleye göre tifo aşısı ilk olarak 1888 yılında hayvanlar üzerinde

uygulanmış daha sonra ise 1894'de Almanya'da insanlar üzerinde tatbik edilmiştir. Bu makalede tifo aşısının birden fazla şekli olduğu belirtilmiş ve bunların yapılma zamanı ve tarzı anlatılmıştır. Farklı milletlere mensup orduların savaş sırasında bu aşığı kullandıkları yazıda anlatılmıştır. Son olarak tifo aşısının iki ila beş sene aralığında etkili olduğu, iki senede bir bu aşığı yaptıranların tifoya yakalanma olasının kalmadığı ifade edilmiştir. Son makale ise Doktor Yohannis Tekfur imzalı "Humma-yı Tifoidi Aşısı" adlı makaledir. İçtiğimiz sular vasıtasıyla bulaşma ihtimali olan bu hastalığa karşı aşı tedavisine Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde 19. yüzyılın sonundan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Makaleye göre 1912-1913 yılları arasında Fransız ordusunda 3652 kişiye bu aşidan yapılmış ve aşı yapılanların hiçbiri tifoidi hastalığına yakalanmamıştır. (Polis Mecmuası, 1331: 207-216)

SONUÇ

Polis mecmuasının sayıları incelendikçe görülen en temel değişiklik teşkilatın Avrupa'daki emsallerinden etkilenecek kurumsal yeniliklere açık olmasıdır. Elbette mecmua bir propaganda aracı olarak kabul edilmelidir. Zira bolca kullanılan fotoğraflarla bir yanda taltif alan memurlar ilan edilirken öte yandan muhtelif sebeplerle disiplinsiz davranan polislerin ihraç edilmesi durumu söz konusudur. Bununla beraber bilhassa hırsızlık suçlarından aranan zanlıların fotoğraflarla afişe edildiğini ve bu sayede suçluları kolayca yakalaması ya da başkalarının bunlardan zarar görmesinin önüne geçilmiştir.

Mecmuada Avrupalı etkinin ziyadesiyle var olduğu ifade edilebilir. Zira hem kullanılan fotoğraflar hem de tercüme yazı dizileriyle bunu görmek mümkündür. Özellikle tercüme yazı dizilerinde polis teşkilatı için faydalı görülen makaleler mecmuada kendine yer bulmuştur.

Mecmuada görülen değişikliklerden biri de saltanattan cumhuriyete geçişte şeklen yaşanmıştır. Devrimlerin etkisiyle kullanılan sayı sistemleri değiştiği gibi, takvim uygulaması da değişmiştir. Hicri/Rumi'den önce Hicri/Miladi'ye ardından da Miladi takvime geçiş yapılmıştır. Çalışma kapsamındaki son sayıda ise alfabe değişikliğiyle yeni yazıya geçişin kılavuzunu görmek mümkündür. Mezkûr sayı Mustafa Kemal özel sayısı olmakla beraber daha çok yeni harflerin tanıtımını esas almıştır.

İçerik yönünden mecmua ufak değişimlerin ötesinde hemen hemen aynı çizgide devam etmiştir. Örneğin yayım hayatının en başından beri mecmuada var olan Avrupalı etki son sayıya kadar devam etmekle beraber sadece konular bakımından değişmiştir. Uzunca bir süre Avrupalı mütehassısların kaleminden çıkan yazıların tercümelemleri mecmuda yer alırken, bilhassa Cumhuriyetin ilanından sonra Avrupalı etki daha çok muhtelif Avrupa devletlerinin polis teşkilatlanması ve kanunlarının tanıtımını esas almıştır. Bundan başka mecmuada yine baştan beri yer alan Kavanin ve Nizamât başlığı son sayıya kadar devam etmekle beraber Osmanlı Devleti döneminde yayımlanan sayılara nazaran Cumhuriyet döneminde çıkan mecmua sayılarında daha fazla yer kaplamıştır. Bunun sebebi elbette yeni kurulan devletin ihtiyaç duyduğu hukuk kurallarının ziyadesiyle fazla olmasıyla açıklanabilir.

Mecmuada bu iki mevzunun aksine fotoğrafin kullanımında zaman zaman gevşeme olduğunu belirtmek gerekir. Ancak gerek bizzat fotoğraf ile ya da fotoğrafa dair yazılar ile bu hususun sürekli önemsendiği vurgulanmıştır. Zaten emniyet içinde kadrolu fotoğrafçıların olduğu bilinen bir durumdur. Bu hususa ilave olarak, kapak fotoğrafı uygulamasının ilk iki yıl uygulandıktan sonra değiştirildiği, metin içinde uzunca bir süre sayfa numarası verilmeden hariçten özel fotoğraf sayfalarının konulduğu belirtilebilir.

KAYNAKLAR

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (Osmanlı Arşiv Kaynakları)

Polis Mecmuası (1913/1914/1915/1916/1917/1918/1919/1920/1921/1922/
1923/1924/1925/1926/1927/1928), İstanbul Devlet Matbaası.

BOA.DH.EUM.MH.. 128/57. (H/14/07/1334), (17 Mayıs 1916).

BOA.DH.EUM.MH.. 191/77. (H/01/09/1337), (30 Haziran 1919).

BOA.DH.EUM.MH.. 195/129. (H/30/11/1337), (27 Ağustos 1919).

BOA.TFR.I..M... 20/1996. (H/26/04/1326), (28 Mayıs 1326).

BOA.Y..A...HUS. 244/1. (H/01/07/1308), (10 Şubat 1891).

BOA.DH.EUM.PMC. 3/40. (H/01/06/1337), (4 Mart 1919).

BOA.DH.EUM.PMC. 4/3. (H/04/09/1337), (3 Haziran 1919).

BOA.DH.EUM.PMC. 7/36. (H/02/10/1341), (18 Mayıs 1923).

BOA.DH.EUM.PMC. 7/63. (H/10/07/1342)

BOA.DH.EUM.PMC. 8/48. (H/01/02/1336), (16 Kasım 1917).

Dergiler

Cevzilliler, Erkan, (2010). “Erzurum Polis Mektebi”, *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 44, Erzurum.

Ceylan, Ayhan (2006) “Tanzimat Dönemi Osmanlı Basım ve Yayımlarında Hukuki Düzen(1839/1876)”, *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S. 1, İstanbul: *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları*, ss. 139-155.

Dikici, Ali, (2008), “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Polis Teşkilatı”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, S. 72, C. 24, ss. 719-755.

Gülmez, Mesut, (1983), “Polis Örgütünün İlk Kuruluş Belgesi ve Kaynağı”, *Amme İdaresi Dergisi*, S. 4, C. 16, ss. 1-15.

Öztop, Fatih- Karasu Demet, (2017), Ceraim-i Umumiye Cetvellerine Göre Kudüs Sancağında “Adam Öldürme Ve Öldürmeye Teşebbüs” Suçları (R.1329/M.1913/1914)”, Tarih Okulu Dergisi, S. 29, ss. 205-219.

Öztop, Fatih, (2015), Suç Cetvellerine Göre Osmanlı Devletinde “Adam Öldürme” Suçu: Aydın Vilayeti Örneği (1908/1916), Türk İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi, S. 3, ss. 75-85.

Sertel Savaş-Yedek Şahin, (2015), İttihat Ve Terakki’nin Küçük Efendisi: İaşe Nazırı Kara Kemal Bey’in Hayatı Ve Faaliyetleri, Tarih Okulu Dergisi, S. 24, ss. 377-403.

Sönmez, Ali, (2006). “Zaptiye Teşkilatı’nın Düzenlenmesi (1840/1869)”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, S. 39, Ankara.

Şahin, Eyüp, (2003), “Polis Dergisi’nin Tarihçesi”, Polis Dergisi, C.35. Ankara, S.12.

Türkmen, Zekeriya, “Osmanlı Devleti’nde Kapitülasyonların Uygulanışına Toplu Bir Bakış”, *OTAM Dergisi*, S. 6, ss. 325-341.

Kitaplar, Tezler ve Makaleler

Akdeniz, Cüneyt, (2019). Polis Mecmuası Yazıları (1919/1923), Yeditepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Akın, Hakan, (2013), “Polis Gazetesi ve Yüz Yıl Önce Polislik (1911/1912)”, Tarihte Türk Polis Teşkilatı Sempozyumu, 1-2 Kasım, 2012, Ankara: Polis Akademisi Yayınları, ss. 403-413.

Akkaya, Bülent. (2013), “Geçmişten Günümüze Türk Polis Teşkilatında Rütbeler”, *Turkish Studies*, C. 8, ss. 59-72.

Alyot, H. (2008). *Türkiye’de Zabıta*, Ankara: Kozan Ofset.

Alyot, Halim, Türkiye’de Zabıta, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1947.

Bayur, Yusuf Hikmet, (1957), *Türk İnkılap Tarihi*, c. III/1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- Birbudak, Togay Seçkin (2013), Osmanlı Basımında Mahmud Şevket Paşa Suikastı. Bilig, S. 65, ss. 69-94.
- Demirel, Halit (2004), Vakayi-i Zabtiye Gazetesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Emniyet Genel Müdürlüğü, (2017), Belgelerle Türk Polis Tarihi, C. 6, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü.
- Eraslan, Fetullah ve Metin, İsmail, Türk Polis Tarihi, C.1, EGM Yayınları, Ankara, 1984.
- Ergin, Osman, (1977). Türk Maarif Tarihi, C. 3, İstanbul.
- Ergut, Ferdan, Modern Devlet ve Polis, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012.
- Ergut, Ferdan, Modern Devlet ve Polis: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Toplumsal Denetimin Diyalektiği, İletişim yayımları, İstanbul 2004.
- Ergut, Ferdan, Modern Devlet ve Polis: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Toplumsal Denetimin Diyalektiği, İletişim yayımları, İstanbul 2004.
- Günyol, Vedat; (1993) "Matbuat", İslam Ansiklopedisi, C.7, İstanbul, Milli Eğitim Yayınları, ss. 367-380.
- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü 1923/1973 Çalışmalar, II. Kitap, Gürsoy Matbaacılık, Ankara, 1973.
- İnalçık, Halil, (2006), Doğu Batı Makaleler, C.1, Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Karayünlü, Gökhan, (2012), Cumhuriyet Dönemi Türk Polis Teşkilatı, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Batman.
- Koçak, Cemil, Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938/1945), Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.
- Kuruluşundan Bugüne Polis Akademisi (1937/1988), Polis Akademisi Yayını, Ankara, 1988.
- Levy, Noemi, (2009), Polislikle İlgili Bilgilerin Dolaşım Tarzları: Osmanlı Polisi İçin Fransız Modeli Mi?", Jandarma ve Polis: Fransız ve Osmanlı

- Tarihçiliğine Çapraz Bakışlar, Noemi L, Nadir Ö. ve Alexandre T. (Eds.), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Metin, İsmail, “Polis Örgütünün Görevleri Ve Yapısı”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, C: VI, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983.
- Okçabol, Derviş, (1940), Türk Zabıta Tarihi ve Teşkilat Tarihçesi, Ankara: Polis Enstitüsü Yayınları.
- Okçabol, Derviş, (2016), Türk Zabıta Tarihi ve Teşkilat Tarihçesi, Tıpkıbasım, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Ortaylı, İlber, İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2008.
- Özel, Şaban Ali, (2019), Türk Polis Teşkilatı’nın Gelişiminde Batı’nın Etkisi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu.
- Parlak, Mehmet, (2018), Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e Polis Gazetesi Ve Polis Mecmuasına Göre Suç ve Ceza (1908/1923), Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Şahin, Eyüp, (2014), Emniyet Genel Müdürleri, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Şahin, İlhan. (1988), Abbas Hilmi II, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Tokgöz, Fikret, “Kolluk Kuvvetleri”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, Cilt:6, İletişim Yayınları, İstanbul,1983.
- Yağar, Hasan, (1988), Mevzuat Metinlerinde Polis Teşkilatında Yapı ve Görev (1845/1923), Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Yeşilyurt, Ahmet, (2013). Polis Mecmuası (1913/1928)’nda Polis ve Cinayet, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yılmaz, İbrahim, (2015). “Osmanlı Polis Okulları: Eğitim”, SÜTAD, S. 38, ss. 103-130.

Yiğit, Yücel, (2016), *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, İstanbul: Polis Akademisi Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Edanur YILMAZ
Doğum Yeri	KARS
Doğum Tarihi	29.09.1991

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Ahi Evran Üniversitesi
Fakülte	Fen Edebiyat Fakültesi
Bölüm	Antropoloji

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	YDS (.....) YÖKDİL (....) TOEFL (....)
.....	

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	Kars Belediye Başkanlığı
Görevi/Pozisyonu	Tahakkuk ve Tahsilat Şefliği
Tecrübe Süresi	2 Yıl

KATILDIĞI

Kurslar	Bilgisayar İşletmenliği ve Operatör Servisi Sertifikası
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	İstasyon Mah. Kurban Ali Çelik Cad. Güler Apt. K.1 D.5 KARS/Merkez
E-mail	edanur.ercan.36@hotmail.com.tr